

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4131 / Zemědělství

Studijní obor: 4131R015 / Agropodnikání

Katedra: Krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Turismus v českých vesnicích rumunského Banátu

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Drahomíra Kušová, Ph.D.

Autor bakalářské práce: Martina Havlíčková

České Budějovice, 2017

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta zemědělská
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina HAVLÍČKOVÁ**
Osobní číslo: **Z14543**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Agropodnikání**
Název tématu: **Turismus v českých vesnicích rumunského Banátu**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V Evropě je venkovský turismus chápán jako rozvojová šance. Je otázkou, zda to platí i pro oblast Českého Banátu v Rumunsku. Nalik zde turismus funguje jako integrovaný a nalik využívá místní, sociální, ekonomické, kulturní a přírodní zdroje.

Cíl práce:

Zmapovat rumunský Banát jako turistickou destinaci na základě historických, sociodemografických a geografických dat. Formou případové studie zhodnotit vliv turismu na obec a přírodu v modelové oblasti.

Metodika:

V případové studii kombinujte kvantitativní a kvalitativní způsoby sběru a analýzy dat. Nejprve prostudujte dostupnou odbornou literaturu, zabývající se problematikou turismu ve venkovském prostoru obecně, dále zdroje zaměřené na historii a současnost rumunského Banátu. Vytvořte si teoreticko-metodologický základ pro vlastní sběr dat v modelové oblasti. V terénním šetření uplatněte pozorování, rozhovory s klíčovými osobnostmi, případně anketu pro veřejnost. Na základě objektivních i subjektivních výsledků upřesněte odhady ze studia literatury a odpovězte na otázku, jaké typy turismu se vyskytují v modelovém území, jakým způsobem ovlivňují život obcí. Uveďte, zda fungující turismus v území lze označit jako šetrný a integrovaný. Specifikujte postoje obyvatel k dalšímu možnému rozvoji cestovního ruchu. Pokuste se navrhnout případná sociotechnická doporučení pro venkovský turismus v dané oblasti. Šetření doplňte fotodokumentací.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran textu**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

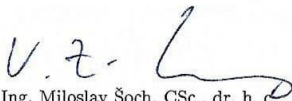
Seznam odborné literatury:

- Bínek, J. (2009): Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova. Brno**
Majerová, V. (2006): Sociologie venkova a zemědělství, Česká zemědělská univerzita. Praha
Škodová-Parmová, D. (2007): Agroturistika, EF JU, České Budějovice
Stříbrná, M. (2005): Venkovská turistika a agroturistika, Profi Press, Praha
Těšitel, J., Kušová, D., Bartoš, M. (2007): Šetrný turismus v biosférických rezervacích - nástroj formování sítí spolupráce (případová studie Biosférické rezervace Šumava). Úřad vlády Korutan. Klagenfurt
Zelenka, J., Těšitel, J., Pásková, M., Kušová, D. (2013): Udržitelný cestovní ruch-management cestovního ruchu v chráněných územích, Gaudeamus, Hradec Králové
Svoboda, J., Dokoupil, I. (2009): Banát: turistický a vlastivědný průvodce českým Banátem, Brno: Kudrna
Klvač, P., Buček, A., Lacina, J. (2011): Příroda a krajina v okolí Svaté Heleny, Drnovice: Občanské sdružení Drnka
Gecse, D. (2013): Historie českých komunit v Rumunsku, Praha: Herrmann & synové

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Drahomíra Kušová, Ph.D.**
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: **1. března 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2017**

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
17.9.
Šturlenická 1608, 370 05 České Budějovice

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci Turismus v českých vesnicích rumunského Banátu vypracovala sama s použitím literárních a internetových zdrojů, které jsem řádně citovala a uvedla v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 15. 4. 2016

.....
Martina Havlíčková

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce PhDr. Drahomíře Kušové, Ph.D. za její spolupráci, trpělivost, obětavost a cenné rady, díky kterým jsem vypracovala bakalářskou práci. Dále děkuji příteli, který se mnou absolvoval cestu do Rumunska, za jeho toleranci a pochopení, jak během cesty, tak i při psaní této závěrečné práce. Za poskytnutou podporu a pochopení dále děkuji rodině a přátelům. Na dálku bych chtěla poděkovat všem obyvatelům rumunského Banátu, za poskytnutí rozhovorů a ubytování. Na závěr děkuji turistům za vyplnění ankety, za jejich objektivní postřehy a názory přínosné pro mou práci.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá cestovním ruchem ve venkovském prostoru, konkrétně českými vesnicemi, které se nachází v rumunském Banátu. Cílem práce je zmapovat rumunský Banát jako turistickou destinaci a formou případové studie zhodnotit vliv turismu na obce a přírodu v modelové oblasti. V teoretické části práce jsou objasněny pojmy, jako je cestovní ruch a jeho vlivy, venkovská turistika, venkovský prostor a rumunský Banát. Praktická část porovnává data získaná z teoreticko-metodologického základu s daty získanými při terénním šetření. Tato data jsou doplněna o rozhovory s místními podnikateli, hostiteli a českými turisty a dále jsou doplněna anketou pro turisty. Analyzovány jsou postoje místních obyvatel k možnému dalšímu rozvoji turismu v českých vesnicích rumunského Banátu a vliv turismu na život v obcích a na přírodu.

Klíčová slova

cestovní ruch, venkovská turistika, venkovský prostor, Banát

Abstract

My bachelor thesis is about tourism in rural areas, mainly about Czech villages which are located in region Banat in Romania. The main goal of my thesis is to map and show Banat as tourist destination. By using case study I would like to also evaluate the influence of tourism on villages and surrounded nature of model area. In theoretical part there are explained terms such as tourism and its influence, rural tourism, rural location and region Banat. Practical part compares data collected from theoretical and methodological basis and data collected during field investigation. There are interviews with local businessmen, hosts and Czech tourists, together with survey for tourists. I analyse attitudes of local residents toward possible further development of tourism in Czech villages in Romania and also influence of tourism on life in villages and surrounded countryside.

Key words

tourism, rural tourism, rural area, Banat

Obsah

1	Úvod a cíl práce	9
2	Literární rešerše	11
2.1	Cestovní ruch.....	11
2.1.1	Předpoklady cestovního ruchu	12
2.1.2	Ekonomické perspektivy v cestovním ruchu	12
2.2	Venkovská turistika	13
2.2.1	Udržitelný rozvoj venkovského cestovního ruchu.....	15
2.2.2	Ekonomické přínosy ve venkovském cestovním ruchu.....	16
2.3	Banát – charakteristika modelové oblasti.....	16
2.3.1	Česká kolonizace.....	17
2.3.2	Předpoklady pro cestovní ruch v českých vesnicích rumunského Banátu	19
2.3.3	Charakteristika jednotlivých vesnic	20
2.3.4	Zemědělství.....	24
2.3.5	Chov hospodářských zvířat	26
2.3.6	Organizace působící v Banátu.....	27
3	Metodika	31
4	Výsledky vybraných metod kvalitativního výzkumu	32
4.1	Pozorování.....	32
4.1.1	Terénní poznámky.....	32
4.2	Rozhovory	59
4.2.1	Místní obyvatelé.....	59
4.2.2	Turisté	65
4.2.3	Klíčová osobnost.....	70
4.3	Anketa	72
5	Shrnutí, analýza, diskuze	79
5.1	Porovnání informací dostupných na internetu s realitou.....	79
5.1.1	Ubytování.....	79
5.1.2	Stravování	83
5.1.3	Turistika	84
5.1.4	Zásady slušného chování.....	86
5.1.5	Hluk.....	86

5.1.6	Odpady	86
5.2	Typy venkovské turistiky v Banátu	88
5.2.1	Cykloturistika	88
5.2.2	Mototuristika	88
5.2.3	Hippoturistika	89
5.2.4	Agroturistika	89
5.3	Nabídka zájezdů	90
6	Závěr	95
7	Seznam použité literatury	98
7.1	Literární zdroje	98
7.2	Internetové zdroje	100
8	Přílohy	103

1 Úvod a cíl práce

V Evropě je venkovský turismus chápán jako rozvojová šance. Je otázkou, zda to platí i pro oblast Českého Banátu v Rumunsku. Nakolik zde turismus funguje jako integrovaný a nakolik využívá místní, sociální, ekonomické, kulturní a přírodní zdroje.

Cestování se stalo pro většinu obyvatel světa neodmyslitelnou součástí trávení volného času, mimo své trvalé bydliště, většinou za účelem relaxace a odpočinku. Jindy za touhou poznání jiných zemí a kultur, či vlastní seberealizace. V klasických, například přímořských či horských destinacích nebo v jiných zajímavých místech dané země, se vyskytuje velké množství turistů a tento způsob cestování nazýváme masový turismus. Není tedy divu, že někteří lidé z velkých měst hledají alternativu dovolené, kterou může být právě venkovská turistika, oproštěná od velkého množství lidí v určité lokalitě.

Proto se venkovská turistika v poslední době velice rozvinula. Přináší však s sebou dopady jak pozitivní, tak bohužel i negativní. V obcích, kde se venkovská turistika vyskytuje, je dobré podporovat turistiku šetrnou, která tyto negativní dopady omezuje. Otázkou zůstává, zda obecná pravidla venkovské turistiky platí, stejně jako u nás, i v českých vesnicích rumunského Banátu, kam v posledních 20 letech putuje mnoho turistů nejen za účelem odpočinku, ale i za poznáním místních obyvatel, jejich zvyků a tradic. Problém, který vesnice trápí, není turismus, ale odliv mladých obyvatel do České republiky a možný zánik této jedinečné oblasti, kterou nikde v Čechách, ani v Evropě nenajdeme. Všech šest vesnic je velmi odlehlých, těžko přístupných a obyvatelé po uzavření dolů nemají práci. Odjakživa se zabývají zemědělstvím, kterým produkují suroviny pro vlastní obživu. Turismus je nejen šancí pro obyvatele Banátu, kterým přináší pomoc ve formě finančních prostředků, ale i šancí pro turisty z Čech, kteří mohou vidět, jak se žilo v českých zemích dříve, bez pomoci moderních technologií, ve styku s krásnou a nedotčenou divokou přírodou.

Cílem bakalářské práce je zmapovat rumunský Banát jako turistickou destinaci na základě historických, sociodemografických a geografických dat. Pomocí případové studie je zhodnocen vliv turismu na obce a přírodu v modelové oblasti. Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na objasnění pojmu cestovní ruch. Je nastíněno jeho dělení, předpoklady a také ekonomické perspektivy. Dalším pojmem, kterému se v práci věnuji, je venkovský turismus a s pojmem související udržitelný rozvoj a ekonomické přínosy tohoto odvětví. Bakalářská práce není zaměřena na venkovskou

turistiku v České republice, ale v rumunském Banátu. Jelikož mnoho lidí neví, kde se tato oblast nachází, je nastíněna jeho poloha, dále je věnována pozornost české kolonizaci v Banátu, popisu jednotlivých vesnic a jejich okolí. Opomenuto není ani zemědělství a chov hospodářských zvířat. Zmíněné jsou i organizace, které venkovskou turistiku v modelové oblasti podporují, či v minulosti podpořily.

V praktické části bakalářské práce jsou získávány potřebné informace na základě případové studie, ve které jsou použity kvalitativní způsoby sběru a analýzy dat, jako je pozorování, které doplní rozhovory a anketa. Po získání objektivních i subjektivních dat jsou upřesněny odhady ze studia literatury s cílem zjistit, jaké typy turismu se v obcích vyskytují a zda je turismus v obcích šetrný a integrovaný. Na závěr jsou navržena možná sociotechnická doporučení pro tuto oblast.

2 Literární rešerše

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se stal nedílnou součástí dnešního globalizovaného světa a současně představuje i největší pravidelně se opakující pohyb lidských populací. Je rovněž moderní formou akulturace a jsou jím ovlivňovány téměř všechny národy a společnosti (Horáková, Fialová, 2003).

Podle Světové organizace cestovního ruchu (dále UNWTO) je cestovní ruch definován jako činnost osoby, která cestuje nebo pobývá na přechodnou dobu mimo místo svého trvalého bydliště, či prostředí na dobu kratší, než je stanovena (Parmová, a kol. 2013). Indrová a kol. (2004) říkají, že tato doba činí u mezinárodního cestovního ruchu jeden rok a u domácího cestovního ruchu šest měsíců. Foret, Foretová (2001) doplňují, že tato definice platí i pro služební, obchodní či jinak motivovanou cestu.

Jak říká Oriška (1999), cestovní ruch je souhrn činností, vedených k uspokojování potřeb jedinců, které souvisí s cestou a pobytem mimo jejich trvalé bydliště. Cílem lidí, kteří chtějí provozovat turismus, je především rekreace, poznání a navazování kontaktu s lidmi v jejich volném čase (Mirvald, 1996).

Vůdčím motivem, proč člověk využívá služeb cestovního ruchu, je především záměrná změna prostředí (Malá a kol., 2002). Dalším motivem může být uspokojení potřeb daného jedince, např. rozvoj osobnosti, obnovení fyzických a duševních sil. Potřebou některých jedinců může být např. účelné využití volného času, utváření nového životního stylu, či zlepšení jazykových dovedností. Cestovní ruch může být i nástrojem preventivně léčebného působení, či nástrojem vzdělávání a kulturní výchovy člověka. Rovněž má funkci vědecko-informační, a především funkci ekonomickou (Hladká, 1997).

Cestovní ruch dokáže i přes negativní dopady, které z něj plynou, působit rozvojově. Především, je-li adekvátně řízen. Má kromě ostatních významů v určité destinaci i význam komunikační, jelikož připívá k zviditelnění cílového místa. Může tak přispět k propagaci i za jinými účely, než je rozvoj cestovního ruchu (Navrátil, 2014).

Výše zmíněná konference UNWTO stanovila tři základní kategorie cestovního ruchu a to *vnitřní*, tzv. domácí cestovní ruch, tedy cestování obyvatel v rámci dané země. Dále tzv. příjezdový zahraniční cestovní ruch, který nám udává návštěvy cizinců v dané zemi. Další kategorií je *národní* cestovní ruch, tzv. domácí cestovní ruch a

výjezdový cestovní ruch, který popisuje návštěvy obyvatel dané země v cizině. Poslední kategorií, kterou UNWTO stanovila je *mezinárodní* cestovní ruch, který zahrnuje příjezdový zahraniční cestovní ruch a výjezdový cestovní ruch (Foret, Foretová, 2001). Podle UNWTO se domácí cestovní ruch podílí na cestovním ruchu světa asi z 80 %, zahraniční cestovní ruch se podílí asi z 20 % (Hesková, 2006).

Cestovní ruch má mnoho typů, například podle délky pobytu, podle způsobu zabezpečení cesty a pobytu, podle počtu účastníků, podle způsobu financování, podle věku účastníků a na závěr dle převažujícího prostředí pobytu. Do skupiny dle převažujícího prostředí pobytu můžeme zařadit např. městský cestovní ruch, lázeňský cestovní ruch, a nakonec venkovský cestovní ruch (Indrová a kol., 2004).

2.1.1 Předpoklady cestovního ruchu

Pásková, Zelenka (2002) tvrdí, že tyto předpoklady zahrnují např. polohu, přírodní podmínky, dopravní dostupnost. Předpokladem jsou tedy veškeré jevy a procesy v krajině a ve společnosti (Navrátil, 2012). Tyto předpoklady jsou členěny do tří skupin a to na:

- *lokalizační předpoklady*, pro které jsou charakteristické lokalizační vazby, jež jsou dané schopností uspokojit potřeby účastníků cestovního ruchu (Navrátil, 2012). Pásková, Zelenka (2002) doplňují, že lokalizační předpoklady zahrnují většinou přírodní předpoklady a lidmi vytvořené atraktivitu.
- *selektivní předpoklady*, které ovlivňují intenzitu účasti na cestovním ruchu (Navrátil, 2012). Tyto předpoklady zahrnují předpoklady demografické, politické, sociologické, urbanizační a personální (Pásková, Zelenka, 2002).
- *realizační předpoklady*, které mají za cíl propojit realizační a selektivní předpoklady a umožňují tak uskutečnit cestovní ruch (Navrátil, 2002). Podle Páskové a Zelenky (2002) do nich můžeme zařadit předpoklady komunikační a infrastrukturu cestovního ruchu.

2.1.2 Ekonomické perspektivy v cestovním ruchu

Cestovní ruch se stal součástí proměny dnešního světa kvůli jeho ekonomickým, ekologickým, sociálním, kulturním a politickým dopadům (Foret, Foretová, 2001). Význam cestovního ruchu, co se týče národohospodářského odvětví, neustále stoupá a tempo příjmů ze světového cestovního ruchu je rychlejší než

v zahraničním obchodě. Cestovní ruch má velký vliv na regionální politiku a podílí se na vyrovnání v ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů (Mirvald, 1996). Hrala (2001) říká, že se stává cestovní ruch ekonomicky i sociologicky důležitým fenoménem, a to díky rostoucí životní úrovni obyvatelstva ve vyspělých zemích. Cestovní ruch také přispívá k stabilitě místního trhu (Navrátil, 2012).

Podle Hájka (2002) se v 60. letech 20. století díky rozvoji masového turismu ukázalo, že životní prostředí a zdroje z něj pocházející jsou vyčerpateľné. Toto objevení vedlo k novému náhledu na cestovní ruch a během 90. let 20. stol. se stalo nástrojem globalizace a globální ekonomické aktivity.

Kvůli dopadům masového turismu se v 80. letech 20. století začalo uvažovat o jiných – alternativních formách cestovního ruchu, které se vyznačují tím, že mají být v souladu s přírodními, sociálními a společenskými hodnotami. Může to být například zelený turismus, alternativní turismus, měkký turismus a adekvátní turismus. Souhrnně jsou tyto formy označovány jako ekoturismus (Hájek, 2002).

2.2 Venkovská turistika

Venkovský cestovní ruch patří mezi jeden z nejrychleji se rozvíjejících elementů turismu. S postupnou globalizací světa se zvyšuje atraktivita venkovského turismu hlavně u městských obyvatel, kteří mohou navštěvovat venkov z nostalgie. Venkovský turismus musí být ne-masový a ne-městský. Tržní valorizace venkovských míst, tedy komodifikace venkova, napomáhá k utvoření lokální kulturní ekonomiky, jinými slovy trhu, kde se obchoduje s dědictvím, významem a tradicemi a obrazy venkovského regionu. Restrukturalizace venkova označuje ustoupení od chápání venkova jen jako místa zemědělské výroby směrem k venkovu, jako k předmětu spotřeby. Tento termín v sobě zahrnuje rovněž strukturální přeměny venkova, jak v oblasti ekonomiky, tak zaměstnanosti a využití půdy, dále také proměny sociálních a kulturních reprezentací, které jsou k venkovu také vázány (Delín, Pospěch, 2016).

Venkovská turistika je typ cestovního ruchu, který je umístěný do oblastí venkova a je postavena na ojedinělých znacích venkovského prostoru, kterými mohou být např. malovýroba, otevřený prostor, kontakt s přírodou, historické a kulturní dědictví, tradiční zvyky a v neposlední řadě i specifické způsoby života (Parmová a kol., 2013). Podle Stříbrné (2005) venkovská turistika souvisí také s nízkou hustotou obyvatelstva, otevřeným prostorem a malými sídly. Obyvatel je většinou méně než

deset tisíc. Co se týče charakteru venkovské turistiky, je malý, rozvíjí se pomalu a postupně ve spojení s místními rodinami. Cílem této turistiky je zajistit dlouhodobý charakter v modelové oblasti. Má za úkol nepoškozovat a neničit místní zdroje, má je udržovat a současně udržovat i jedinečný venkovský charakter (Parmová a kol., 2013). Tyto nové formy cestovního ruchu začaly přinášet do obcí zahraniční kapitál a někteří obyvatelé začali budovat menší rekreační areály. Můžeme říci, že se turismus stal součástí diverzifikovaných venkovských ekonomik (Horáková, Fialová, 2014).

Půda ve venkovském cestovním ruchu souvisí většinou se zemědělstvím, lesnictvím a ochranou přírodních lokalit. Lidé, žijící ve venkovském prostoru, mají velmi silné sklony k tradicionalismu (Stříbrná, 2005). Venkovská turistika je určena převážně pro rodiny s dětmi. Vhodná je také pro lidi zdravotně postižené, či lidi starší (Mírvald, 1996).

Do některých venkovských obcí se dostala rekreační a turistická funkce venkovského prostoru, jelikož obce disponují atraktivní přírodou a venkovskou krajinou. Reflektovalo se tak pronikání nových forem a typů cestovního ruchu, jako je ekoagroturistika, ekoturistika, agroturistika, hippoturistika, cykloturistika apod. (Horáková, Fialová, 2014).

- **Ekoturistika**

Ekoturistika je tzv. putování přírodou a její poznávání. Zaměřuje se především na přírodní rezervace, národní parky a chráněné krajinné oblasti, které by neměly být cestovním ruchem narušovány (Parmová a kol., 2013).

- **Vesnická turistika**

Forma venkovského cestovního ruchu, která je bezprostředně spjata s přírodou, krajinou venkova, a hlavně konkrétním vesnickým osídlením. Vesnická turistika dává přednost individuálním aktivitám (Škodová – Parmová, 2007). Jedná se o činnosti spojené s návratem lidí k přírodě (Hesková, 2006).

- **Ekoagroturistika**

Ekoagroturistika je specifickou formou agroturistiky, zahrnující pobyt na ekologicky hospodářských farmách, které nepoužívají žádné syntetické chemikálie, hnojiva, umělá barviva či konzervační látky (Parmová a kol., 2013). Podle Heskové (2006) sedláci, kteří splňují mezinárodní standardy ekologického zemědělství, mohou používat ochrannou známku bio.

- **Cykloturistika**

Cykloturistika je zaměřená na poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti na kole. Je podporována výstavbou nových cyklostezek a cyklotras (Parmová a kol., 2013).

- **Agroturistika**

Podle Škodové – Parmové (2007) agroturistiku provozují podnikatelé, zabývající se prvovýrobou a tento typ turistiky mají buď jako hlavní, či vedlejší zdroj podnikání. Nabízejí zájemcům ubytování a stravování ve venkovských usedlostech s možností účastnit se běžného chodu podniku, tj. chovu zvířat, pomocných prací na statku apod. Jde o trend návratu do přírody spojený s aktivním odpočinkem. Turista, který je na takovém statku ubytován, se volně pohybuje po statku, seznamuje se s ním. Bydlení je buď v samotné zemědělské usedlosti, nebo v budovách k usedlosti patřícím. Stravování se zaměřuje na klasická jídla spjatá s venkovským prostředím. Hostům jsou podávány převážně vlastní výpěšky. S agroturistikou jsou spojeny i netradiční zážitky, různé typy řemesel a tradic. V nabídce jsou taktéž sportovně-rekreační aktivity (Hesková 2006).

2.2.1 Udržitelný rozvoj venkovského cestovního ruchu

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu má zabezpečovat zajištění současných a budoucích potřeb účastníkům cestovního ruchu, a přitom pomáhat rozvoji daného území s šetrným využíváním přírodních a kulturních hodnot [1].

Jak říká Stříbrná (2005), venkovská turistika by měla být trvale udržitelná. Rozvoj by měl zachovávat zvláštní venkovský charakter dané oblasti bez likvidace místních zdrojů. Obě strany, tedy návštěvník i hostitel, se vzájemně obohacují o ekologické, ekonomické i společenské hodnoty, při kterých neztrácejí svoji identitu. U turistů při tom probíhá i tzv. vnitřní výchovný proces, který se zabývá ochranou životního prostředí, bez jehož kvality by cestovní ruch těžko fungoval a prosperoval. Souvztažnosti jednotlivých prvků udržitelného cestovního ruchu jsou vidět na konečném produktu venkovského cestovního ruchu (Parmová a kol., 2013). Přírodní atraktivita cestovního ruchu tvoří jeden ze základů konkurenceschopnosti destinace. Jedním z cílů udržitelného rozvoje by mělo být minimum konfliktů mezi místními obyvateli a účastníky cestovního ruchu, zachování zdrojů a ochrana životního prostředí (Navrátil, 2014).

2.2.2 Ekonomické přínosy ve venkovském cestovním ruchu

Přínosy, které plynou z podnikání ve venkovském prostoru, jsou jednoznačně ekonomické, následují ale i další přínosy, které nelze opomenout, např. společenské a kulturní. Venkovský cestovní ruch umožňuje vytvářet nová pracovní místa, podporovat rodinné farmy, chránit a utvářet krajinu, zlepšovat životní prostředí apod. Pro všechny podnikatele, kteří provozují venkovský cestovní ruch, jsou nejdůležitější především přínosy z vlastní nemovitosti. Důležité jsou i výsledky plynoucí z venkovského cestovního ruchu, jako třeba rozvoj obcí, údržba infrastruktur, zajištění kulturního vyžití, či rozvoj společenského a kulturního života (Parmová a kol., 2013).

Jako v každé podnikatelské činnosti se při venkovském cestovním ruchu objevují rizika a negativní dopady. Mezi negativní dopady můžeme zařadit např. znečištění vody, znečištění vzduchu, zvýšenou úroveň zvukového pozadí, automobilovou dopravu, vysokou návštěvnost jednotlivých turisticky atraktivních míst apod. Negativní dopady lze omezit kontrolou přijatých opatření a sdělování těchto opatření všem návštěvníkům dané destinace (Parmová a kol., 2013).

Turismus ve venkovském prostoru je vnímán jako záchrana a také jako specifická strategie endogenního rozvoje, jenž má zajistit hospodářskou stabilitu a rozvoj periferních venkovských oblastí. V České republice došlo vlivem strukturálních reforem k poklesu výroby, jak v oblasti zemědělství, tak i v průmyslu. Tyto změny zapříčinily hospodářské a sociální problémy, které iniciovaly odliv mladšího obyvatelstva do měst. Za posledních několik let se dramaticky proměnila věková struktura obyvatelstva a zvýšil se podíl nejstarších obyvatel na venkově (Horáková, Fialová, 2014).

2.3 Banát – charakteristika modelové oblasti

Banát je oblast v jihovýchodní Evropě ohraničená na západě řekou Tisou, na severu řekou Mureș, na jihu Dunajem a na východě jižními Karpaty. Na základě tzv. Trianonského míru byla po I. světové válce rozdělena na tři části mezi Rumunsko, Srbsko a Maďarsko [2].

Východní část se nachází v Rumunsku - Timis, Caras-Severin a částečně Arad a Mehedinti. Západní část je v Srbsku – srbský Banát ve Vojvodině a menší severní část v Maďarsku – Csongrád [3]. České osady byly zakládány na nejjižnějších výběžcích Karpat. Tyto osady, kterým se ve své práci věnuji, se rozkládají mezi městy

Orsova z jižní části a Moldova Noua ze severní části. Modelové území se kryje s polohou Národního parku Železná vrata, což je vodní elektrárna, vybudovaná v roce 1972 na Dunaji (Langhammerová a kol., 2009).

Krajina jižního Banátu je tvořena členitou vrchovinou o výšce od 400 do 900 metrů nad mořem. Tato vrchovina se strmě zvedá od Dunaje, který v této oblasti dosahuje monumentální šířky. Různorodý vápencový reliéf tvoří hluboká údolí, skalní útvary, různé propasti, či soutěsky. V okolí vesnic Svatá Helena, Gernik a Rovensko je mnoho krasových jeskyní, vodopádů, jezírek a závrtů. Lidé, kteří zde chtěli hospodařit a žít, se museli na zdejší krajinu a půdu přiměřeně adaptovat (Klvač a kol. 2013). Asi 70 % zkoumaného území je pokryto smíšenými lesy v čele se společenstvem panonskodunajských dubových lesů. Ve vyšších polohách, v okolí Rovenska a Bígru, přecházejí lesy v bukohabrové (Langhammerová a kol., 2009).

2.3.1 Česká kolonizace

Důvody odstěhování Čechů do Banátu byly převážně ekonomického, politického a sociálního charakteru. V českých zemích po smrti Josefa II. rostla bída, platily se vysoké daně a negativem byla rovněž i povinná služba v armádě, jež byla dlouhá 10-16 let. Císařské úřady chtěly společně se srbskými a rumunskými obyvateli zajistit obranu hranic, vymýtit lesy a zalidnit neobydlená území (Gecse, 2013).

Češi, kteří se rozhodli vystěhovat, si mysleli, že Banát bude země zaslíbená, že budou mít k dispozici vše, co potřebují a že se zde budou mít dobře. Bylo to úplně naopak. Život tu byl velice těžký, protože se zde musely vykácet dvoustleté pralesy. Stromy měly průměr až metr a půl. V dnešní době už takové stromy k vidění nejsou. Přistěhovalci dostali půdu, která jim byla slíbena, ale napřed museli vykopat pařezy od stromů, aby mohli pěstovat kukuřici a brambory, později obilí a luštěniny. Dřevo, které se vykácelo a svázelo k Dunaji, bylo prodáváno do Maďarska (Kocman, 1999). Kolonizace oblasti probíhala ve třech vlnách, a to od roku 1823 do roku 1864:

- **První vlna – dřevaři**

Probíhala v letech od 1823 do roku 1825 ze soukromé iniciativy Iosifa Magyarlyho. Iosif Magyarly, velkoobchodník se dřevem, si pronajal od vojenských úřadů na tři roky les v okolí Nové Moldavy. Poté vyslal do českých zemí agenty, kteří zde měli za úkol naverbovat muže, především dřevaře, aby vytěžili lesy v okolí Dunaje. Tato iniciativa nalákala mnoho zájemců, převážně truhláře, dřevaře a kováře.

První obyvatelé pocházeli z okolí Prahy, z Čáslavska, Plzeňska, Klatovska, Domažlicka, Příbramska a Posázaví. Vznikly dvě vesnice Svatá Helena a Elizabeta. Pojmenovány byly po Magyarlyho dcerách Elizabetě a Heleně. Do osady Elizabeta přišlo 52 katolických rodin, do Svaté Heleny 28 – 30 rodin. Z těchto dvou vesnic se zachovala pouze Svatá Helena, jelikož v Elizabetě po kácení stromů vyschl potok a navíc vesnici zasáhl požár. Obyvatelé vesnice se přestěhovali do Svaté Heleny. Když Magyarlymu vypršela v roce 1826 smlouva, sebral veškeré nářadí a z oblasti utekl. Vše bylo předem naplánováno (Gecse, 2013).

Cesta z českých zemí do Rumunska probíhala na vorech. Vory byly ze suchého, lehkého dřeva, většinou smrkového nebo jedlového. Kmeny byly poskládány v těsné blízkosti. Vor byl rozdělen na dvě části a na každé této části byl postaven „dům“ o velikosti asi 4x4 m. Každé rodině byl přidělen jeden dům. Při jedné cestě jelo celkem patnáct vorů, tedy kolem třiceti rodin. Jednotlivé vory byly přivázány k sobě a plavily se za sebou. Když se doplulo na místo určení, vory se vytáhly na břeh, z koní nebo volů se udělalo spřežení. Poté se demontovaly domy. Veškeré věci, včetně domů, se složily na vozy. Do místa určení se pokračovalo po nepříliš zpevněných cestách (Kocman, 2011).

- **Druhá vlna – hraničáři**

Druhá vlna kolonizace probíhala v letech 1826 do roku 1828. Oproti první vlně byla lépe organizována a naplánována. O její průběh se staraly rakouské a vojenské úřady. Císařská Dvorská vyhláška vytvořila poutače, které oslovily velký počet rodin. Podmínky kolonizace byly výhodné. Češi prodali své majetky a vytvořili si vystěhovalecké seznamy. Nebyli to jen chudí lidé, ale i řemeslníci, drobní obchodníci a sedláci. Při druhé vlně kolonizace vznikly osady Gerník, Rovensko, Bígr, Eibenthál, Frauvižn, Nový Župánek, Šumice, Poňáska, Nová Ogradina (Gecse, 2013).

- **Třetí vlna – zemědělci**

Probíhala od roku 1862 do roku 1864. Češi se usídlili v Klopodii a ve Velkém Pereku. Česká komunita se postupem času zmenšila. Hlavně kvůli smíšeným manželstvím a odchodům do Temešváru a Lugože (Gecse, 2013).

Hlavně po druhé vlně kolonizace byly časté migrace obyvatel kvůli velkým materiálním těžkostem, četným nedostatkům a špatnému zásobování. Lidé trpěli nedostatkem pitné vody a epidemickými nemocemi. Vraceli se zpět do Čech nebo se stěhovali do jiných českých, či srbských a rumunských vesnic. Kvůli nedostatku peněz

chodili pešky. Potravu si obstarávali žebráním. Časté bylo i stěhování rodin do jiných zemí, například v roce 1900 do Virginie (USA), v roce 1912 do Vojvodova (Bulharsko), v roce 1914 do obce Veliko Srediště a Gaje u Kovinu (Srbsko), ve 20. letech do Argentiny (Gecse, 2013).

Z původních jedenácti osad se zachovalo do dnešní doby vesnic šest. Osady Elizabeta, Frauvižn, Poňaska zanikly záhy po vzniku. Nový Župánek a Novou Ogradinu zatopila přehrada Železná vrata. Přistěhovalci z třetí vlny kolonizace se převážně smísili s jinými etniky (Gecse, 2013).

2.3.2 Předpoklady pro cestovní ruch v českých vesnicích rumunského Banátu

Jak již bylo řečeno výše, do původní podoby se zachovalo šest českých vesnic a to Svatá Helena, Gernik, Rovensko, Bígr, Šumice a Eibental. Dodnes ve všech šesti českých vesnicích žije kolem tisíce obyvatel (Klvač a kol., 2013). Jednotlivé české vesnice jsou od sebe roztroušeny ve značných vzdálenostech. Od Dunaje jsou vesnice přístupné silnicemi, mezi sebou jsou propojeny horskými, podhorskými a lesními cestami (Langhammerová a kol., 2009).

V českých vesnicích rumunského Banátu se do nynější doby dochovaly zbytky tradiční české materiální, a zvláště duchovní kultury. Projevy této kultury byly ještě nedávno velice živé a intenzivní. Do dnešních dnů se ve vesnicích udržují zvykové a obyčejové jevy, které už u nás skoro vymizely (Svoboda, Dokoupil, 2009). V minulosti byly ve vesnicích zakázány sňatky mezi příslušníky jiných etnik tzv. etnická endogamie. I tento fakt vedl k zachování kulturní odlišnosti. Do dnešní doby si zachovala česká minorita kulturní svébytnost, jako je jazyk, náboženství a způsoby hospodaření. Život ve vesnicích je do dnešních dnů závislý na přírodních cyklech (Klvač a kol., 2013).

Co se zemědělství týče, rozloha polností omezila provozování zemědělství na malovýrobu. Tento fakt vedl k zachování velkého podílu ruční práce a přispěl k přetrvání tradičního způsobu hospodaření. Doplňkové příjmy dodnes tvoří práce v lese a prodej vlastních zemědělských produktů. Dříve zde byla největší pracovní příležitostí práce v dolech. Kvůli politickým a sociálním změnám došlo k jejich uzavření, což mělo za následek značný odliv banátských Čechů do České republiky (Langhammerová a kol., 2009). Vesnice byly elektrifikovány zhruba před půlstoletím. Televizory, počítače a satelity nechybí v žádné domácnosti (Klvač a kol., 2013).

2.3.3 Charakteristika jednotlivých vesnic

Charakteristiky obcí jsou doprovázeny obrázky, které zobrazují začátek nebo konec jednotlivých obcí, anebo nějakou zvláštnost, která je pro obec typická. Doplněny jsou také o mapy obcí.

Svatá Helena

Podle Gecse (2013) je Svatá Helena nejstarší existující českou vesnicí v Banátu. Byla založena v letech 1824–1825 na krasové plošině přímo nad Golubackou klisurou. Obec leží v nadmořské výšce 280–340 m n.m. a spadá pod obec Coronini. Ze všech českých vesnic je položena nejnižší.

Jak můžeme vidět na obr. č. 1., Svatá Helena upoutává turisty na začátku obce velkou cedulí. Vesnice je vzdálena od nejbližšího města Moldava Nouă asi 10 km jihovýchodně. Asfaltová silnice vede po levém břehu Dunaje až k obci Coronini. Zde se odbočí vlevo a pokračuje do kopce. Do vesnice vedou i další dvě přístupové cesty, a to podél koryta potoka Rajka a druhá podél potoka Alibeg. Polními cestami lze dojít do nejbližší české vesnice – Gerniku. Po cestě do Gerniku je možno odbočit nalevo k poměrně dlouhé jeskyni Turecká díra (Gaura Turceasc). V okolí Svaté Heleny můžeme nalézt další jeskyně, např. na Topolici, pod Vranovcem (u Kulhavé skály), Gaura Mușca a další menší jeskyně. Z několika míst je krásný pohled na vesnici nebo do širokého okolí. K takovým místům patří Holý vrch, kopec Čoptán, pole na Růlu, Demlenky, Sirovice, Čouky nebo Jasanovka [3].

Obrázek 1: Začátek obce

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 2: Mapa obce

Zdroj: Svoboda, Dokoupil, 2009

Jak je patrné z obr. č. 2, ve vesnici Svatá Helena jsou turistům i místním k dispozici dva obchůdky a jedna hospoda s točeným pivem [4]. Co se týče počtu

obyvatel, před rokem 1948 jich ve Svatá Heleně žilo 1170. V roce 2002 to bylo 507 osob a v roce 2011 pouze 289 osob [5].

Gerník

Gerník je největší českou osadou v Rumunsku. Založena byla v letech 1827 na náhorní krasové plošině pohoří Lokva, v členitém terénu při vývěvu potoka Kamenice z jeskyně Filipova díra (Gecse, 2013). Podle Svobody, Dokoupila (2009) tento potok rozděluje vesnici na „malou“ a „velkou“ stranu. Leží v nadmořské výšce 280–340 m n.m. Jak je patrné z obr. č. 3, nachází se zde první český kostel v Banátu zasvěcen sv. Janovi Nepomuckému (Gecse, 2013).

Obrázek 3: Gernický kostel

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 3: Mapa obce

Zdroj: Svoboda, Dokoupil, 2009

Jako jediná z šesti českých vesnic má vlastní obecní úřad, pod který spadá i sousední rumunská vesnice Padina Matei. Asi 18 km za obcí se nachází nejbližší město Moldova Noua [6].

Ve vesnici se nachází pekárna spojená s malým obchůdkem a malým penzionem, dále zde nalezneme hospodu a obchod (viz obr. č. 4). V blízkosti vesnice si postavil rumunský podnikatel pension. Nově je zde otevřeno vlastivědné muzeum, které dokumentuje způsob života banátských Čechů v minulosti [7]. V roce 1948 měla osada 1153 obyvatel, v roce 2002–512 obyvatel, a nakonec v roce 2011 to bylo 297 obyvatel [5].

Rovensko

Rovensko (viz obr. č. 5) je nejmenší a zároveň nejizolovanější česká vesnice v jižním Banátu. S nadmořskou výškou 720–750 m n.m. Je nejvýše položenou vesnicí

v modelové oblasti. Nachází se v uzlu několika hřebenů. Tato vesnice z administrativního hlediska patří pod vesnici Šopotu Nou. Založena byla roku 1827 (Gecse, 2013).

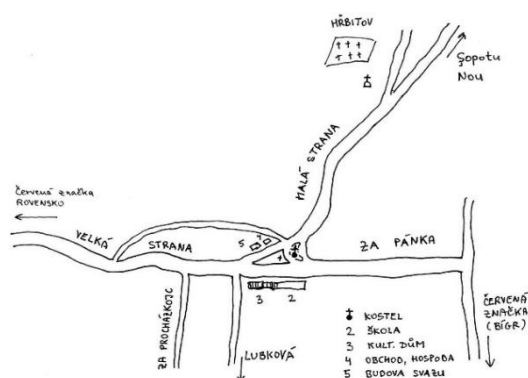
Od Dunaje vede přes obec Lubková do Rovenska nově zrekonstruovaná cesta dlouhá 14 km. Do vesnice vede ze severní strany od Šopotu Nou velice slušná polní cesta. Jak je patrné z obr. č. 6, ve vesnici nalezneme jeden obchod spojený s hospodou. Vedle je zřízeno malé muzeum, které dokumentuje historii obce [8].

Obrázek 5: Začátek obce

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 6: Mapa obce

Zdroj: Svoboda, Dokoupil, 2009

Rovensko má ze všech vesnic nejmalebnější polohu, není tedy divu, že je nejoblíbenějším cílem všech romantických cestovatelů (Svoboda, Dokoupil, 2009). V roce 1948 tu žilo – 437 obyvatel, v roce 2002–150 obyvatel a při posledním sčítání lidu v roce 2011 žilo ve vesnici už jen 71 obyvatel [5].

Bígr

Jak říká Gecse (2013), Bígr patří k nejdlehlším obcím v celém Rumunsku. Nachází se v nitru Almážských hor, v nadmořské výšce 500–540 m, při hřebenu rozvodí říček Berzáška a Sirina. Obec byla založena v roce 1827. Půdorys obce má tvar křesťanského kříže, v jehož středu stojí římskokatolický kostel Sv. Trojice (Gecse, 2013).

Bígr (viz obr. č. 7) je od hlavní silnice vzdálen 18 km a nejbližší železniční stanice je v 80 km vzdálené Oršavě. Podle mapy obce (viz obr. č. 8) nalezneme ve vesnici dvě hospody spojené s obchody a také dům bígerského malíře Josefa Řeháka, který si můžeme prohlédnout [9]. Zdejší obyvatelé byli krajany z jiných vesnic

označováni jako „horáci“, jelikož se celý život živili prací v dolech, protože půda zde nebyla úrodná (Svoboda, Dokoupil, 2009).

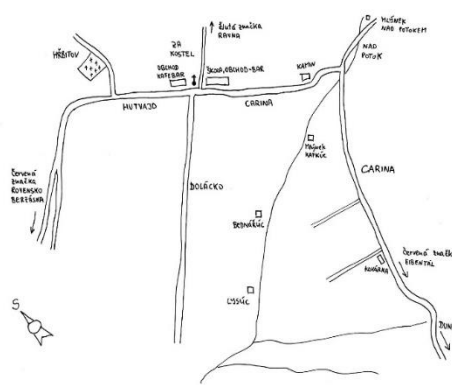
Jako u ostatních vesnic počet obyvatel klesal. Ze 786 obyvatel v roce 1948 už v roce 2002 bydlelo v obci jen 229 obyvatel a v roce 2011 počet klesl na 160 obyvatel [5].

Obrázek 7: Konec obce

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 8: Mapa obce

Zdroj: Svoboda, Dokoupil, 2009

Eibentál

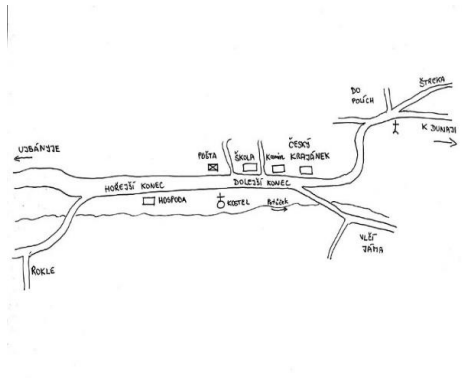
Eibentál (viz obr. č. 9) je nejnižší českou vesnicí v rumunském Banátu. Vesnice se rozkládá v údolí potoka Tisovice, který za obcí strmě spadá skalnatou roklí k Dunaji. Své jméno vesnice dostala podle rozsáhlých porostů tisů. Obec byla založena v roce 1827 a leží v nadmořské výšce 390–440 m. Na horní část vesnice Eibentál navazuje hornická kolonie Ujbányje, která je v dnešní době, po uzavření dolů, řídice osídlena česko-rumunsko-srbským obyvatelstvem (Gecse, 2013).

Obrázek 9: Nápis vytvořený z kamenů

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 10: Mapa obce

Zdroj: Svoboda, Dokoupil, 2009

Tato vesnice je dobře přístupná, od Dunaje vzdálená asi 6 km. Do velkého města Oršavy to je jen 38 km. Jak můžeme vidět na obr. č. 10, ve vesnici nalezneme dva dobře zásobené obchody a tři hospůdky s čepovaným pivem [10]. Při sčítání obyvatel v roce 1948 žilo v Eibentálu 681 lidí, v roce 2002 měl 308 obyvatel a při posledním sčítání v roce 2011 činil počet obyvatel 272 [5].

V dolech poblíž vesnic Bígr a Eibentál se 150 let těžil antracit. Od roku 2007 jsou doly uzavřeny. V okolí Eibentálu nalezneme staré, dlouho nepoužívaná šachty a štoly, které v minulosti sloužily k těžbě antracitu, azbestu a chromu. Některé jsou do dnešní doby přístupné (Svoboda, Dokoupil, 2009).

Šumice

Vesnice Šumice vznikla v roce 1828, v nadmořské výšce 580–600 m. Od ostatních pěti vesnic je poměrně vzdálená. Najdeme ji v severním výběžku Almažských hor v místě prameniště potoka Selin. Administrativně Šumice spadá pod 5 km vzdálenou obec Lăpușnicel (Gecse, 2013).

Nejbližší zastávka vlaku se nachází 20 km od obce a k autobusové zastávce se dostanete po 7 km. Věci běžné spotřeby jsou možné koupit u místního pošťáka Johana Veverky. Za vesnicí se nachází nádherný lesní hřbitov [11]. Šumice měla v roce 1948–450 obyvatel, v roce 2002 klesl počet na 143 a v roce 2011 měla obec už pouze 65 obyvatel [5].

2.3.4 Zemědělství

Zemědělství a s tím související obdělávání půdy patřilo k prvořadým povoláním všech jihobanátských Čechů. Jak již bylo řečeno v kapitole 2.3.1, kolonisty byli většinou chudí rolníci, ale také řemeslníci. Každá nově příchozí vlna Čechů dostala předem slíbené pozemky různé výměry, které si napřed museli sami vyklučit. To platilo, i když si chtěli obdělávatelné plochy zvětšit (Gecse, 2013).

Co se půdy týče, v katastrech všech banátských českých vesnic je nejvíce zastoupen výrobní půdní podtyp pšeničný s lehčí dobře zpracovatelnou půdou, která má dostatek humusu (Svoboda, Dokoupil, 2009). Na několika místech je vrstva půdy velmi tenká, např. ve vesnici Šumice je to 15 cm. Ve vesnicích Gernik a Svatá Helena je díky krasovému reliéfu půda spíše jílovitá. V okolí Rovenska je půda písčitá. Vesnice Bígr, Eibenthal a Rovensko mají velmi členitý terén, který je nevhodný

k obdělávání. Pole se tedy nacházela daleko od vesnic. Cesta k nim místním trvala i několik hodin (Gecse, 2013). Podle Langhammerové a kol. (2009) pole určují charakter krajiny, ve které se nachází. Mozaiková struktura polí je dána historicky, sociálně, ale také způsobem hospodaření (Langhammerová a kol., 2009).

Na místech vhodných k orbě byla zakládána pole. Na méně přístupných a svažitéch místech zase louky. Zbylá půda sloužila jako pastvina. V dnešní době jsou louky sekány dle potřeby jednou až dvakrát ročně. Po druhé světové válce nastal značný odliv banátských Čechů zpět do vlasti. Tak se louky a pastviny rozšířily na místo polí. Tento proces pokračuje dodnes (Langhammerová a kol., 2009).

Plodiny, které se pěstovaly dříve, se pěstují dodnes. Patří k nim především pšenice, oves a ječmen. Žito se v dnešní době už skoro nepěstuje, protože chleba, který se zde peče, je bílý pšeničný, a ne jako u nás tradiční tmavý žitný (Langhammerová a kol., 2009). Dále se pěstovaly a dodnes pěstují brambory a kukuřice. Aby bylo krmivo pro hospodářská zvířata, pěstují tu krmné rostliny, např. jetel, vojtěšku a řepu. Pro vlastní potřebu si sázejí na zahrádkách rajčata, papriky, okurky, fazole, hrách apod. I ovocnářství bylo rovněž velmi rozšířené. Sázeny byly různé druhy ovocných stromů, jako např. jabloně, hrušně, višně apod. (Gecse, 2013).

Mezi plevele, které se v prostředí Banátu vyskytují, můžeme zařadit např. bračku rolní, pýr plazivý, čistec roční, kokošku pastuší a mnoho dalšího. Škody na polích dělá, hlavně v okolí Rovenska a Bígru, prase divoké. Dále v polích nalezneme hraboše, rejsky, mandelinky bramborové a nosatce (Klvač a kol., 2011).

Náčíní, potřebné ke zpracování půdy, se tu do konce 20. století příliš nezměnilo. Hospodáři si ho vyráběli většinou sami. Nejprve se používalo ruchtadlo, později pluh. Pluhy měly dvě radlice. Taženy byly voly nebo kravami, později koňmi. Zajímavostí je, jak se získávalo zrno bez pomoci kombajnů. Obilí se řezalo srpem a skládalo se do snopů. Snopy se poté přenesly na dvůr, kde se klasy rozprostřely a hospodáři po nich nechali procházet voly. Voly klasy vyklepali. Tato metoda se využívala, když bylo sklizeného materiálu více. Pokud bylo obilí méně, místo volů se používaly klasické cepy. Koncem 19. století byly ve Svaté Heleně poprvé použity mechanické mlátičky, fukary a řezačky. Všechny tyto novinky se postupně rozšířily i do ostatních vesnic (Gecse, 2013).

Pole jsou hnojena pouze vlastním hnojem bez použití hnojiv umělých. Nepoužívají se herbicidy, insekticidy, fungicidy. Hospodářská zvířata se rovněž krmí produkty z vlastní výroby, bez antibiotik a hormonů. Všechna hospodářská zvířata se

vyhání na pastvy a dvorky. Tyto fakty nám naznačují to, že můžeme hovořit o čistě biologické zemědělské výrobě (Svoboda, Dokoupil, 2009).

Stupeň mechanizace hospodářství je zde i přes veškeré moderní stroje poměrně nízký. Obilí se seje i sklízí ručně. Ve vesnicích se jen občas setkáme s kombajny, traktory (viz obr. č. 11 a obr. č. 12) a různými jinými zemědělskými stroji. K orbě se používá jednoradličný pluh, který se zapřahává za koně či krávy (Klvač a kol. 2011).

Obrázek 11: Traktor s rozmetadlem

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 12: Kombajn

Zdroj: vlastní šetření

2.3.5 Chov hospodářských zvířat

Produkty, které zemědělci vypěstují, slouží k výkrmu hospodářských zvířat, která poskytují obživu pro obyvatele. Podle Gecse (2013) se v 88 % dříve v každé chalupě chovala hospodářská zvířata. Jednalo se především o tura domácího. Jako hlavní plemena můžeme zmínit holštýnský skot a rumunskou stračenu. Krávy se chovaly na mléko, v chudších rodinách se využívaly jako tažný prostředek. Jak je patrné z obr. č. 13, vepřový dobytek se ve vesnicích také choval. Jako častá plemena můžeme zmínit například durock, velké bílé, mangalica apod. Dalším zvířetem, které se chovalo, byl kůň. Koně byli určeni k tahu, jak na polích, tak při lesních pracích. Jelikož si je nemohl dovolit každý, bylo o ně většinou dobře postaráno. V hospodářstvích vydrželi 25–30 let. V Rovensku se chovali koně horští, kteří byli velcí a vytrvalí. Většinou se chovala plemena muráň nebo lipicán.

Chov koz a ovcí se v rodinách dědil z generace na generaci. Většina Čechů ale měla k chovu těchto zvířat odpor. Dalším odvětvím, které je třeba zmínit, je včelařství a chov drůbeže. Z drůbeže se nejčastěji chovaly slepice. Pro chov hus a kachen zde nebyly příznivé podmínky (Gecse, 2013).

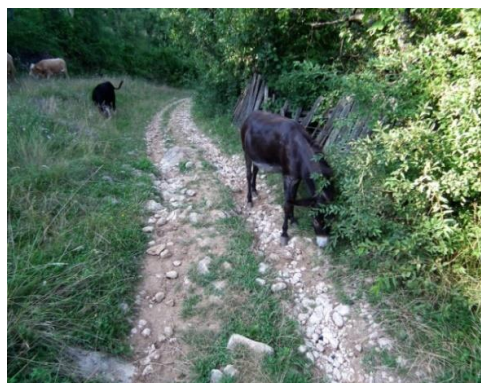
Výše zmiňovaná zvířata se ve vesnicích chovají dodnes, ale ne v takové míře, jako tomu bylo dříve. Dobytek se pase skoro všude (viz obr. č. 14). Nejen na vymezených obecních pastvinách, ale i na mezích, v remízcích a lesích. Vyhání se kolem deváté hodiny ranní a zahání se okolo šesté hodiny večerní. Na obecní pastvinu, tzv. hutvajdu se vyhání proto, že hospodáři své louky nemají ještě posečené. Většina hospodářů vyhání dobytek pouze do těsné blízkosti svých stavení anebo je nepase vůbec (Klvač a kol., 2011).

Obrázek 13: Prasnice se seletem

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 14: Osel a krávy

Zdroj: vlastní šetření

2.3.6 Organizace působící v Banátu

V Banátu dříve působilo kromě níže zmíněných organizací i mnoho jiných organizací a spolků. Podle informací dostupných na internetu jsem našla aktuální a platné pouze tři: Člověk v tísní, Dům zahraničních služeb a Festival Banát. V každé vesnici působí a má své sídlo organizace Demokratický svaz Slováků a Čechů v Rumunsku. Ve Svaté Heleně se tato organizace v roce 2006 domluvila s Charitou Hodonín na bezplatném využívání jedné z budov pro zřízení Domova pro sociální a zdravotní služby. Jak můžeme vidět na obr. č. 15, v roce 2016 stále fungoval. Další organizací bylo spojení Člověka v tísní a Červeného kříže. Toto spojení v minulosti zajišťovalo školení pečovatelek a uskutečnilo několik výprav na ošetření místních v nouzi. Například do oblasti dovezlo zdravotnické potřeby a několik párů francouzských holí. Můžeme zmínit také další organizace, které v Banátu působily dříve: SOS Banát, CK Kudrna, firma NOE, Michal Kupsa, Michael Tlapa, Daniel Hauser, Vojenské lesy ČR, Aram Herrmann a Nána Nedbalová [12].

Člověk v tísní

V Banátu letošním rokem probíhá program nazvaný *Rozvoj šetrného cestovního ruchu*. Typ programu je *Obživa a zajištění potravy*. Od roku 2000 Člověk v tísní pomáhal krajanům v rámci dlouhodobého projektu financovaného českou vládou. Dříve plynuly investice především na zlepšení infrastruktury, a to především do opravy, či výstavby cest, vodovodů a školy. Od roku 2004 se soustřeďuje pomoc na vytváření pracovních míst ve vesnicích, aby byla srovnatelná s těmi, které by měli rumunští Češi v České republice. Bere se v potaz maximální zachování kulturních hodnot komunity v Banátu a jejich zvyklostí [13].

Šetrný cestovní ruch je nejlepší variantou pro obživu obyvatel Banátu, jak z pohledu ekonomického, tak i zaručení efektivity. Řídí se zásadami trvale udržitelného rozvoje s tím, že minimálně narušuje zvyky místních zemědělců a vyžaduje také minimální zaškolení sedláků. Není potřeba ani větších investic do vesnických stavení, tudíž ani technická zaostalost není pro tento typ cestovního ruchu na škodu. Koncept na rozvoj šetrného cestovního ruchu v Banátu byl vytvořen k roku 2005 díky odborníkům na venkovskou turistiku ze společnosti ECEAT. Koordinátor projektu se zaměřuje na:

- Marketingovou podporu Banátu jako turistického cíle (články na internetu, v tisku, pořady v televizi, v rozhlase, letáky)
- Údržbu a podporu internetového serveru www.banat.cz
- Školení ubytovávajících krajanů s cílem zvyšování kvality služeb turistům
- Marketingovou podporu prodeje výrobků (med, marmeláda, slivovice...)
- Údržbu turistického značení kolem krajanských vesnic
- Podporu rozvoje hippoturistiky s cílem zachovat chov koní ve vesnici (nákup a zapůjčení sedel majitelům koní, marketingová podpora, školení majitelů koní)
- Zajištění provozu informačního centra na telefonu a internetu
- Organizaci každoročního festivalu české kultury v jedné z krajanských vesnic, s cílem propagovat vesnici jako turistickou destinaci [13].

Při poskytování služeb není přítomen prostředník, tudíž peníze od turistů za stravu a ubytování dostávají přímo krajané. Ti z těchto příjmů žijí celý rok, takže poskytování služeb formou nabídky ubytování je pro ně velkou motivací. Všichni krajané jsou každoročně informováni o změnách, které by měli vzít při poskytování

služeb v potaz a těmto změnám se mohli přizpůsobit. Zkvalitňují se tak jejich služby. Tento projekt má dlouhodobý charakter, tudíž je nezbytná pravidelná koncepční a odborná práce koordinátora. Jako koordinátor působí v Banátu Mgr. Ivo Dokoupil. Na podporu Banátu je vyhlášena v naší republice sbírka, jelikož česká vláda neuvolňuje prostředky pro asistenční pomoc krajanům v Banátu. Kromě této sbírky mohou lidé v České republice poskytnout ošetřovatelkám i potřebný zdravotnický materiál nebo pomoci místním školám [12].

Obrázek 15: Budova Charity ČR (Sv. Helena)

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 16: Škola (Sv. Helena)

Zdroj: vlastní šetření

Festival Banát

Organizátoři *Festivalu Banát* sepsali seznam pomůcek a věcí, které v Banátu chybí. Jsou zapotřebí různé výtvarné a sportovní potřeby, školní pomůcky apod. Organizátoři jsou schopni zajistit i přepravu těchto věcí. Dále uvítají i jakýkoliv sponzorský dar, který by děti mohly využít například na výlety [14].

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Podle usnesení vlády ČR č. 345/2015 pokračuje *Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí* na léta 2016–2020. Tento program si klade za cíl šířit a udržet kulturu a český jazyk za hranicemi ČR. Dům zahraničních služeb zajišťuje vyhledávání a výběr učitelů českého jazyka a literatury, aby tento jazyk šířili u krajských komunit v zahraničí. Úkolem učitelů je výuka češtiny na školách a také propagace českého jazyka a české kultury formou různých představení, promítání filmů, sportovních a jiných akcí. V neposlední řadě má program za úkol spolupracovat

s úřady, které zastupují ČR nebo kulturními subjekty propagujícími Českou republiku v dané zemi [15].

V Banátu působí dva učitelé z České republiky. Na školách ve Svaté Heleně a Gerniku vyučuje Mgr. Petr Skořepa, ve škole v Eibenthalu vyučuje Mgr. Vladimír Kovář. Školu ve Svaté Heleně navštěvuje 20 dětí, v Gerniku 7 dětí, v Eibenthalu 21 dětí. Škola v Rovensku byla pro nedostatek dětí zavřena. Kromě učení češtiny ve školách vedou tito učitelé i kroužky českého jazyka v okolních městech. Výuka dětí ve školách probíhá v jazyce rumunském. Výuka češtiny je pouze jejím doplňkem [15].

Pomoc české vlády

Pomoc od vlády České republiky začala v roce 1995, kdy bylo vyčleněno 30 milionů korun pro potřeby *Programu na zlepšení životních podmínek českých komunit v Rumunsku*. Tento program měl být splněn do konce roku 1997. Měly na něm spoluúčast také rumunské orgány. Na základě konkurzu byla pověřena Nadace Člověk v tísní při České televizi poskytnout krajanům asistenci, sledovat podmínky čerpání příspěvků a koordinovat je. Realizace projektu měla výborné výsledky, proto se vláda České republiky rozhodla v programu pokračovat až do roku 2003, kdy přesáhly vyčleněné prostředky 50 milionů korun od České republiky a 35 milionů od rumunských orgánů. Celková hodnota uskutečněného projektu tedy činila 85 milionů korun. Nejvíce finančních prostředků bylo vynaloženo na rekonstrukci přístupových komunikací, vyasfaltování vozovek ve vesnicích, výstavbu školy ve Svaté Heleně (viz obr. č. 16), rekonstrukci škol v Gerniku a Bígru a zavedení bezdrátového telefonního spojení (Svoboda, Dokoupil, 2009).

3 Metodika

Pro vypracování bakalářské práce byl nejdříve zpracován teoreticko-metodologický základ pro vlastní sběr dat v modelové oblasti, konkrétně v českých vesnicích rumunského Banátu. Byla prostudována dostupná odborná literatura, zabývající se problematikou cestovního ruchu ve venkovském prostoru obecně. Dále byly prostudovány internetové i knižní zdroje zaměřené na historii a současnost rumunského Banátu, jako turistické destinace.

Pro praktickou část práce bylo, po prostudování odborné literatury, účelně podniknuto terénní šetření v rumunském Banátu. Toto šetření bylo prováděno ve dnech od 30. 7. 2016 do 7. 8. 2016. Získávání informací a sběr dat o vývoji cestovního ruchu ve vesnicích rumunského Banátu a jeho analýza byla provedena formou případové studie. V případové studii převažovaly kvalitativní způsoby sběru a analýzy dat nad kvantitativními. Podrobnější specifikace jednotlivých technik viz Hendl (2005). Jako hlavní metoda kvalitativního sběru dat při terénním šetření bylo vybráno **pozorování**. K zachycení jednotlivých faktů, získaných pozorováním, bylo použito terénních poznámek. Do terénních poznámek byla zaznamenávána data *popisná*, které mají za úkol popsat prostředí, lidi a jejich činnosti v soulase se zaměřením výzkumu a rovněž data *reflektující*, které se týkají převážně úvah výzkumníka o tom, co pozoruje (Hendl, 2005). Doplnující kvalitativní metodou k pozorování byly **rozhovory**, které byly rozděleny do tří kategorií, a to s krajany, kteří nejčastěji provozovali podnikatelskou činnost v pohostinství, v obchodě nebo byli našimi hostiteli. Dále s turisty, které jsme náhodně potkali a do třetice s klíčovou osobností. Tyto rozhovory probíhaly po celou dobu mého šetření. Poslední doplňující metodou k pozorování byla **anketa** pro turisty (viz příloha č. 1), která obsahovala deset otázek, týkající se Banátu, jako turistické destinace. Tato anketa byla zpracována do grafů pomocí počítačového programu Microsoft Excel a následně vyhodnocena. Terénní šetření bylo doplněno fotodokumentací, která je zařazená do následujícího textu.

Na základě objektivních a subjektivních výsledků získaných ze sběru dat byly upřesněny odhady ze studia literatury. Byla zodpovězena otázka, jaké typy turismu se v modelovém území vyskytují a jakým způsobem ovlivňují život obyvatel jednotlivých vesnic. Byl specifikován postoj obyvatel k cestovnímu ruchu a jeho dalšímu rozvoji. Závěrem byla navržena možná sociotechnická doporučení pro venkovský turismus v dané oblasti.

4 Výsledky vybraných metod kvalitativního výzkumu

Pro potřeby sběru dat k bakalářské práci jsem si vybrala jako základní metodu kvalitativního výzkumu pozorování, které bylo doplněno o rozhovory a anketu.

4.1 Pozorování

Pozorování probíhalo po dobu pobytu v českých vesnických rumunského Banátu ve dnech od 30. 7. 2017 do 7. 8. 2016. Bylo pozorováno jak chování místních obyvatel k turistům, tak i naopak chování turistů v modelové oblasti k místním lidem a přírodě. Pozorování probíhalo na základě prostudování dostupné odborné literatury a internetových zdrojů, týkajících se modelové oblasti. Byla porovnávána data zjištěná z dostupné odborné literatury s realitou získanou pozorováním. Pozorování jsem zaznamenávala pomocí terénních poznámek.

4.1.1 Terénní poznámky

Poznatky z mého pozorování byly zaznamenávány každý večer do sešitu. Po návratu zpět do České republiky byly ze sešitu přepsány do počítače.

Sv. Helena

Svatá Helena se nachází nedaleko Dunaje, tudíž má ze všech vesnic nejvýhodnější polohu. Po příjezdu jsme se vydali liduprázdnou vesnicí směrem k místnímu hostinci. Cestou nás zaujaly cedule, nacházející se na omítce většiny domů, či za okny. Byly na nich nabízeny různé služby, např. ubytování, prodej medu, marmelád, sýrů apod. Oproti ostatním vesnicím, které jsme viděli později, se zde těchto cedulí nacházelo nejvíce. Už na první pohled bylo vidět, že vesnice vzkvétá. Dělala se zde nová asfaltová cesta.

Přiblížili jsme se k místnímu hostinci „U Pepsiho“ (viz obr. č. 17 a č. 18). Nápad jít po příjezdu do hostince měli i ostatní cestující z autobusu, tudíž z ničeho nic měli majitelé v hospodě neobvyklý příliv hostů. Pan hostinský počáteční nápor zvládl a řádně se o turisty postaral. Nás však obsluhovala jeho kolegyně, asi 50-ti letá paní menšího věku s kratšími černými vlasy a brýlemi. Už na první pohled působila velmi přísně. Člověk po přečtení prospektů a různých článků na internetu nabyl dojem, že budou všichni milí, dobrosrdeční. Ale opak byl pravdou. Paní se mračila, byla protivná, i když na ni všichni turisté byli milí. To mě vyděsilo, ale říkala jsem si, že

má snad jen špatný den. Jak jsem se později dozvěděla, tak se paní takhle tváří normálně, povýšeně. Jak jsem se později dozvěděla, tak se paní takhle tváří normálně, povýšeně.

Obrázek 17: Hospoda „U Pepsiho“
(zvenku)

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 18: Hospoda „U Pepsiho“
(uvnitř)

Zdroj: vlastní šetření

Situaci a první dojmy ihned napravil hostinský. Asi 60-ti letý, velice upovídaný a milý usměvavý pán. Na sobě měl plátěnou košili i kalhoty. Hlavu mu zdobil slaměný klobouk. Měl radost, že má plnou hospodu a že vidí krajany. Okamžitě se ptal, odkud jsme, jak a s kým jsme přijeli a kam se chystáme dále cestovat. Jeho chování ale mělo háček v tom, že každému říkal jinou cenu za pivo. Možná to bylo tím, že měl radost z výdělků nebo špatně přepočítával rumunskou měnu na českou. Jednou počítal cenu piva 25 Kč, podruhé 35 Kč, poté 4 lei. Nebyl to jen náš dojem. Shodli jsme se na tom s další skupinou turistů z Čech. Jako správně nepřipravení turisté jsme si potřebovali koupit mapu. Na ukázkové mapě byla cena 95 Kč, když jsme si řekli o novou, stála 140 Kč. Střídání cen bylo tedy nejen u piva.

Při vymýšlení trasy jsme od ostatních cestujících z autobusu ochutnali kozí a ovčí sýr, který majitel hospody sám vyrábí. Byl naprosto vynikající, s čerstvým chlebem lahůdka. Za cenu, kterou jsme za sýr zaplatili, bychom ho v Čechách koupili jen 10 dkg. Sýr nám byl doporučen i na cestu s tím, že vydrží celý týden. Ideální svačina, protože když si jídlo nezaplatíte u někoho z místních obyvatel, normálního teplého jídla se moc nenajíte. Sýra jsme si koupili asi kilo. Kdybychom věděli, že nám vydrží opravdu celý týden a ještě ho budeme muset vyhodit, vzali bychom ho určitě méně a ještě bychom mohli ochutnat i sýr od jiné rodiny.

Po ochutnávce piva z Temešváru a domácího sýra jsme se rozhodli projít k Dunaji (viz obr. č. 20) po doporučené stezce. Nastal ale problém - a to kam dát krosy. Napadlo nás odložit si je v hospodě. To však napadlo i skupinku deseti skautů. Dotázali jsme se paní hospodské, zda si můžeme odložit krosny u nich v hostinci, ale neuspěli jsme. Ještě že tam byl usměvavý pan Štěpnička, který nám je zamkl do skladu. Poté jsme vyrazili k Dunaji. Cestou jsme přemýšleli jak a kde se ubytujeme. Mysleli jsme si totiž, že budou lidé ubytování nabízet sami. Několik místních, které jsme potkali, jsme pozdravili, ale mnozí na pozdrav vůbec nereagovali a tak bylo všechno opět jinak, než se psalo na internetu. Místní jsou totiž zvyklí na to, že turista přijde sám, zaplatí a teprve pak se s ním domorodci baví. Když už nám někdo z místních odpověděl, každý měl pokoj k pronájmu a tak jsme se rozhodli, že prozatím přenocujeme na hřišti, kde si i po našem příchodu děti nadále hrály s pasoucími se kravami.

Obrázek 19: Údolí Alibeg

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 20: Dunaj

Zdroj: vlastní šetření

Při procházce údolím říčky Alibeg (viz obr. č. 19) k Dunaji (viz obr. č. 20) jsme narazili na pěknou asfaltovou cestu, která vedla podél Dunaje. Ten zde tvoří pomyslnou hranici se Srbskem. Poté jsme se marně snažili napojit na některou z vyznačených turistických tras. Nejprve na modrou turistickou trasu, poté na trasu červenou. Bohužel ani jednu jsme nenašli. Nikde nebylo nic označeno. Mapa i GPS navigace nás naváděla nahoru na skálu a nejhorší bylo, že jsme se po turistických trasách měli vrátit zpět do vesnice. Po cestě jsme si doplnili vodu z vyhlášeného pramene pitné vody. U pramenu se zastavovali jak motorkáři, tak cizinci s karavany. Osvěžili jsme se a po rozžhaveném asfaltu jsme se vydali dále, hledat odbočku zpět do vesnice. Místo odbočky jsme viděli pevnost ležící na srbské straně (viz obr. č. 21),

zbytky dolů a navštívili jsme také rumunskou vesnici Coronini (viz obr. č. 22), kde se nacházely různé penziony. Součástí jednoho z nich byla i pláž s lehátky a vstupem do řeky.

Obrázek 21: Pevnost u Dunaje

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 22: Pension v Coronini

Zdroj: vlastní šetření

Po malé zastávce na osvěžení jsme konečně zahlédli odbočku a vydali jsme se zpět do Svaté Heleny (viz obr. č. 23). Cestu nám narušila hlasitá hudba, a když jsme přišli blíže, uviděli jsme místní ženy tancovat uprostřed silnice. A to při plném provozu. Zřejmě nacvičovaly nějaké vystoupení. Cestou z Coronini do Svaté Heleny u nás přibrzdilo auto a řidič se zeptal, jestli nechceme svézt. V autě seděli dva muži, asi 50-ti letí. Dřív než jsme stihli odpovědět, dodali: „10 lei za osobu“. Na takovou nabídku jsme nenašli odpověď a stoupali dále po svých. Po další půl hodince putování jsme potkali traktor s valníkem, na kterém se jedna z rodin vracela z pole. Měli jsme drzou představu, že by nás mohla svézt. Bylo to úplně naopak. Pán v traktoru se usmál, zamával a jel dál. A tím se nám rozplynuly všechny představy o pohostinnosti místních. Nemůžeme jim to však mít za zlé. Naštěstí jsme byli už zpět ve vesnici.

Ve Svaté Heleně se nachází již zmiňovaná hospoda „U Pepsiho“, kterou vede pan Štěpnička a obchůdek „U Barušky“. V hospodě „U Pepsiho“ (viz obr. č. 17 a obr. č. 18) je samozřejmostí nabídka točeného piva. K hospodě patří i obchod s rozsáhlým sortimentem smaltovaného nádobí, dále zde můžeme koupit různé druhy textilu, obuvi, pokrývky hlavy, knihy, brožury a mapy Banátu, pohlednice. Koupit zde můžeme i různé druhy potravin, chleba a široký sortiment nápojů. V nabídce měli také, již zmiňovaný, výborný domácí kozí a ovčí sýr. Nabízeli i různé upomínkové předměty, jako třeba zvonce pro dobytek všech možných velikostí, trička apod. V hospodě byla k dispozici free Wi-Fi.

Dále se ve vesnici nalézá obchod „U Barušky“ (viz obr. č. 24). Tento obchod se nachází ve skulině mezi dvěma domy a působí nenápadně. Dvakrát jsme kolem něho šli, ale našli jsme ho až napotřetí. Obchůdek je malý, ale zato příjemnější než hospoda. Široký sortiment zboží je natěsnán na sobě a žádná police není prázdná. V nabídce byly rozmanité nápoje, ovoce a zelenina, potraviny denní spotřeby, různé sladkosti, rovněž textil a obuv. Dále také různé druhy nádobí. Prostě vše, na co si vzpomenete. V prodeji byly rovněž upomínkové předměty, například vyřezávaný podtácek. Paní prodavačka byla velice sympatická, asi 40-ti letá, s krátkými vlasy. Byla přátelská a ochotná poskytnout rozhovor. Kdežto v hospodě to asi třikrát rázně odmítli. Tito dva podnikatelé si navzájem nezávidí, ani si nedělají naschvály. Říkají, že nemají důvod.

Obrázek 23: Cesta zpět do Sv. Heleny

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 24: Obchod “U Barušky”

Zdroj: vlastní šetření

Oba obchody jsme při naší cestě navštívili. Podle serveru www.banat.cz se má v obci nacházet i obchod s potravinami, který provozuje rumunský podnikatel. Tento obchod jsme ale nikde neviděli [21]. Ve vesnici je škola, budova charity, kostel a již zmiňovaný obchod a hospoda. Celkově jsou zde domy více zachovalé, pěkné na pohled. Vesnice se zdá poměrně zcivilizovaná. Z více zdrojů jsme zjistili, že do Sv. Heleny putuje z Čech, ale i z turismu nejvíce peněz, jelikož se stává buď začátečním bodem nebo konečným bodem všech cest turistů a celkově je z šesti vesnic nejnavštěvovanější. To je dáno i její dobrou polohou.

Při rozhovoru jednoho turistu s místními obyvateli jsme slyšeli, že odliv mladých obyvatel z vesnic do Čech byl ve velké míře zaznamenán po revoluci. Traktory se začaly používat zhruba před 6 lety. Do té doby se používali koně. Koně většina lidí již prodala a kdo je má, tak je chová pouze pro radost. Lidé chovají krávy,

slepice, koně, kozy a ovce. Většinu potravin jsou schopni si obstarat sami a dokupovat jich musí jen málo. Co se týče pečení domácího chleba, peče se zde velmi málo, spíše vůbec. Dováží se do obchodů několikrát týdně. Je to klasický bílý chléb, podobný naší vece.

Krajina je zde spíše kopcovitá, většinou zalesněná, mezi lesy vykukují políčka a louky. Na polní hospodaření obyvatelé dostávají dotace. Musí je proto udržovat a obhospodařovat. S odlivem obyvatel je mnoho polí neudržovaných a zarostlých. Z pěstovaných plodin jsem zahlédla brambory, kukuřici, dýně, fazole – poslední tři plodiny vždy na jednom poli. Dále se zde pěstuje obilí. Políčka se nenacházejí na rovině, tak jako jsme zvyklí u nás. Většinou se nacházejí na svažitých pozemcích. Tudíž se i přes moderní techniku, která se sem postupně dostává, musí většina prací dělat ručně. Nejvíce zde pasou na lukách ovce a krávy. Při pastvě pomáhají hlídací psi, kteří jsou velice nebezpeční. Pro bezpečnost musí být vždy u stáda přítomen pasák. Jak je patrné z obr. č. 26, kolem Sv. Heleny je vystavěno asi 21 větrníků (větrných elektráren). Celkový dojem z krajiny nám to ale nezkazilo. Byla k nim vedena vždy pěkná štěrkovitá cesta, která nás při dalším putování několikrát svedla z naší naplánované trasy. Ale to bylo způsobeno hlavně nedostatkem turistických značek. Jak již bylo nastíněno, značení cest se zdálo být velice přehledné. Značky byly všude, pak se ale najednou začaly ztrácet a my chodili od větrníku k větrníku. Nebýt GPS navigace na mobilu, byli jsme ztraceni.

Obrázek 25: Folklorní festival

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 26: Větrná elektrárna

Zdroj: vlastní šetření

Svatá Helena se stala naší jak počáteční, tak i konečnou stanicí. Stihli jsme zde Folklorní festival (viz obr. č. 25), kde vystupovaly různé taneční soubory, hrála dechovka, vystupovaly místní děti. Bylo to velice příjemné. Všichni byli pěkně

ustrojení, veselili se. Úplně pravý opak oproti dojmu který jsme měli, když jsme sem přijeli. Při příležitosti oslav jsme navštívili a prohlédli si místní školu. Škola (viz obr. č. 16) byla velice útulná a byla zde velice originálně popsána cesta českých občanů do Rumunska.

V celém Banátu byly vidět převážně české značky automobilů. Bylo to jednak tím, že rodiny z Čech přijížděly do Banátu trávit dovolenou a navštívit příbuzné a také tím, že si místní obyvatelé úmyslně pořizovali auta z Čech z důvodu, že je to vyšlo levněji.

Gernik

Ze Sv. Heleny do Gerniku jsme vyrazili hned ráno. Podle mapy i ukazatelů měla být cesta dlouhá cca 15 km. Ihned po vyjití jsme potkali dívku, která pásala krávy a četla si při tom knihu. Takhle se zde tráví prázdniny.

Cesta vedla mírně kopcovitou krajinou, začátek byl nezalesněný a v okolí Sv. Heleny cesty často opět odbočovaly k větrníkům (viz obr. č. 27). Poprvé v životě jsme se ocitli přímo pod jedním z nich. Byl jediným místem, kde byl stín, tudíž nám posloužil k odpočinku a k zorientování se v mapě. Cesta ubíhala pozorováním políček, kde se pěstovala opět tzv. trojkombinace – kukuřice, fazole a dýně. Obilí již bylo sklizené.

Značení nebylo dobré, ale s pomocí GPS navigace se po něm dalo jít. Turistické značky se nacházely na jakémkoliv místě – v zarostlém křoví, na kamenech apod. Přišli jsme k údajnému rozcestí dvou turistických tras – modré a červené. Zpočátku jsme viděli pouze značku červenou. Modrou značku jsme viděli až po chvíli a navíc vedla zarostlou struhou. Nebyla tam vůbec prošlapaná cesta. I přes to jsme se rozhodli po modré jít, jelikož jsme z mapy a z informací z internetu vyčetli, že uvidíme krásnou skálu, u které se můžeme osvěžit v potůčku. Celá cesta po modré probíhala tak, že jsme neviděli ani jednu modrou značku. Podle GPS navigace trasa vedla hned vedle. Když jsme konečně potkali modrou značku, byla v ohradníku (viz obr. č. 28). Já jako žena, jsem odmítla do ohradníku vstoupit. Viděla jsem stádo krav a nevěděla jsem, zda tam není i býk. V Čechách vstoupit do ohradníku je nepřípustné. Rozhodli jsme se tedy, že ohradník obejdeme. Brodili jsme se trávou, trním do kopce, podél ohradníku, který ne a ne končit. Usoudila jsem, že jsme přece jen měli do ohradníku vstoupit. To už ale bylo pozdě. Docházela nám voda a vrátit se by trvalo ještě déle. A

ještě tou samou cestou. Po zdolání opravdu posledního kopce jsme se ani nevíme jak ocitli na červené turistické trase. Byli jsme šťastní. Kvůli mému strachu z cesty přes ohradník jsme nakonec neviděli ani Kulhavou skálu se slíbeným koupáním, ani Tureckou díru, na kterou jsme chtěli rovněž odbočit z trasy. Jak jsme se později dozvěděli, tak jsme o moc nepřišli. I tak nás dodnes mrzí, že jsme tyto hlavní turistické atrakce minuli. Byla jsem ale pochopena skautkami z Čech, které kdyby šly samy, tak do ohradníku také nevstoupí. Bylo to poučení, protože ten den jsme potkali ohradník ještě jednou.

Obrázek 27: Přechod do Gerniku

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 28: Značka v ohradníku

Zdroj: vlastní šetření

Jediným problémem, který stále přetrvával, byl nedostatek vody. Vycházeli jsme s 4 litry a nyní jsme měli tak 250 ml. Byl vyhlášen zákaz pití. Vodu jsme viděli úplně všude, doopravdy ale nikde nebyla. Ani potok, ani řeka, nic. Po čtyřech kilometrech cesty jsme nevěřili svým očím a viděli kaluž. I to byla možnost zdroje vody. Kaluž se dělala z vody, která tekla trubkou z polí a luk. To bylo jedno z mnoha vítězství během naší cesty. Každý jsme vypili asi litr vody, načerpali železné zásoby do petlahví a vyrazili do právě začínajícího lesa. Chvátili jsme, jelikož ke kaluži přišel nějaký chlapec pasoucí koně. Bylo mu tak 17 let. Vypadal divně, neupraveně, až špinavě. Mysleli jsme si, že je němý. Nakonec jsme se ho zeptali, zda jdeme dobře. Pokynul hlavou a my pokračovali v cestě.

Viděli jsme zbytky rozpadlých salašů, ale i salaše obývané, nedotčené moderním světem. Tyto dosud obydlené salaše byly opravdu krásné. Byla jen škoda, že salaš vždy hlídali agresivní psi. Nenacházet se v jejich blízkosti pasák, bylo by zle. Jako v celém Rumunsku i tady byl problém s odpadky. Nacházely se u ohnišť (viz obr. č. 29), na loukách, ale i v lese. Jak nám bylo ale později řečeno, nebyly od turistů, ale

od pasáků. Odpad ve vesnicích a přilehlém okolí není jediným problémem. Dalším problémem jsou vyježděné koleje, jak v lese, tak na loukách a polích. To dělají rovněž místní, ale ne z Gerniku, ale Rumuni z přilehlé vesnice.

Obrázek 29: Odpad u ohniště

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 30: Chalupa v Gerniku

Zdroj: vlastní šetření

Po krátké cestě lesem jsme se ocitli na kopci nad vesnicí. V cestě nám stál opět ohradník. Zde opravdu nebyla jiná možnost jít jinudy. Z jedné strany sráz dolů, z druhé menší skála, museli jsme dovnitř. Šla jsem velice rychle, krve by se ve mně nedořezal. Konečně jsme viděli konec ohradníku a za ohradníkem pasoucí se krávy s oslíkem (viz obr. č. 14) a místní, kteří šli krávy zahánět. Jak jinak než se čtyřkolkou. Když jsme se později ptali, proč zde ty ohradníky jsou, bylo nám řečeno, že kvůli divokým prasatům. Tento fakt, že turistické trasy místní ohrazují ohradníky, není žádoucí. Sice se dají projít bez problému, ale i tak to opatrným turistům může způsobit problém.

Ocitli jsme se ve vesnici. Opět jsme se kochali krásnými chaloupkami. Oproti Sv. Heleně zde byly chalupy klasické, méně moderní, více barevné a zachovalé. Bohužel některé i chátraly. Na mnoha zahradách jsem zahlédla zbytky pecí na chleba. Každý domek byl jiný, něčím zajímavý a krásný. Na vratech jednoho z domů byla cedule „Letní kino“ (viz obr. č. 30). Podivili jsme se, ale šli jsme dál, sehnat si ubytování. Dnes už jsme se chtěli, po vyčerpávajícím přesunu, umýt a spát v posteli, v klasickém domku. Asi po sto metrech nás odchytil pán, jestli sháníme ubytování. Mohlo mu být tak 45 let. Měl hnědé vlasy a oslovil nás oblečen pouze v šortkách. Jmenoval se František Kuska. Jak jsme se později dozvěděli, měl ženu a dvě děti. V Gerniku pronajímal turistům domy dva. Podle přání turistů nabízel i odvoz. Kdysi mu tento druh podnikání poradil Ivo Dokoupil. Předtím turistům poskytoval nocleh, dával jim najíst a nic za to nechtěl. Na otázku, zda sháníme ubytování, jsme

odpověděli, že ano a on nám ukázal domek ihned před námi (viz obr. č. 36). Zeptali jsme se, zda je možné si připlatit i večeri se snídaní. Pan Kuska odvětil, že ano a vše bylo dohodnuto. Na celý den byl domeček náš. Měl dvě místnosti. V první místnosti se nacházel sprchový kout, kuchyňka, a schody na půdu. V druhé místnosti byly dvě postele, gauč, stůl a židle a skříň. Zdi byly bílé, nahoře zdobené růžičkami. Na stěnách byly vidět zbytky staré malby.

Jakmile jsme si odložili věci, chvátali jsme na večeri. Byli jsme hladoví, ale hlavně jsme se těšili na poznání místních obyvatel, jejich zvyků a tradic. Měli jsme pokyn jít asi o dva domy dál, kde majitel bydlel. Naivně jsme čekali, že nás vezmou k sobě do kuchyně a že si budeme moci dům alespoň z části prohlédnout. Místo toho jsme byli pozváni ke stolu, který se nacházel na chodbě. Co se týče jídla, všeho bylo dost. Jako první chod jsme dostali polévku s vajíčkem a jako hlavní chod guláš. Čekali jsme klasický český paprikový. Guláš to byl, ale bramborový, bez papriky. Přišlo nám to divné, přeci jen jsme zvyklí na naši chuť guláše. I tak byl velmi dobrý. Kdybychom nevěděli, jak se jídlo jmenuje, divné by nám to určitě nepřišlo. K našemu překvapení jsme dostali i dezert a to domácí vdolečky, s domácími povidly, tvarohem i smetanou. Po dobu večere nám byla nalívána višňovka a pivo. Odcházeli jsme nadšeni.

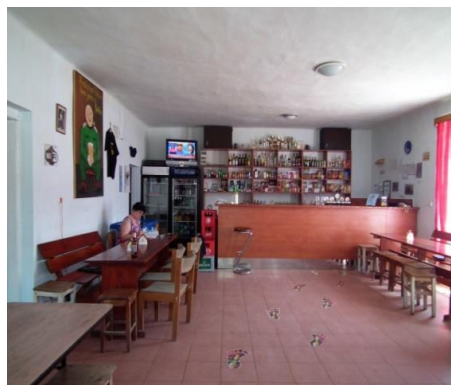
Při jídle nám dělali společnost synové pana Kusky. Jednomu bylo asi 8 let, druhému asi 4 roky. Oba synové měli hnědé vlasy a přes to, že to byli bratři, nebyli si podobní. Byli velice veselí, přátelští, povídali nám o škole a o tom, jak se celkově v Gerniku žije. Pan Kuska rovněž vyprávěl, měl ale upito, tudíž se bavil většinou o tom, o čem chtěl on sám. Největší strach měl z toho, abychom někde neřekli, kolik jsme zaplatili za noc, aby neměl mezi lidmi zle.

Obrázek 31: Hospoda v Gerniku
(zvenku)

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 32: Hospoda v Gerniku
(uvnitř)

Zdroj: vlastní šetření

Vyprávěl nám rovněž o sousedech, kteří měli na vratech ceduli „Letní kino“. Byli to tři mladí Češi, kteří si dům pronajali na léto. Kino provozují pro zábavu, hlavně pro sebe a většinou i pro turisty, kteří jsou u pana Kusky ubytováni. Slíbili jsme, že se večer zastavíme.

Po večeři jsme se na doporučení rozhodli navštívit místní hospůdku (viz obr. č. 31 a obr. č. 32). Jednak kvůli Wi-Fi připojení, ale také kvůli pivu. Dalším cílem bylo rovněž nalézt dostatečný zdroj informací. Po cestě do hospůdky „U Kapličky“ jsem obdivovala kombajn, starodávné hasičské vybavení (viz obr. č. 33) a různé po domácku vyráběné čtyřkolky (viz obr. č. 34), motorky a traktory.

Potkali jsme staršího, tak 60-ti letého upraveného pána, středně vysoké hubené postavy. Vyprávěl nám o tom, jak všichni kdo můžou, z Gerniku odchází. Že i on odešel. V Čechách má byt a je v důchodu. V Gerniku má stále dům, který se mu nedaří prodat. Jezdí sem občas, hlavně v létě. Jako přepravní prostředek využívá dodávku z místní továrny na elektrické cívky, která pochází z Kasejovic. Tato dodávka jednak odváží hotové zboží a zároveň přiváží zakázky nové. Tento svoz probíhá jednou za 14 dní. Dále povídal o domech, které se zde těžkou prodávají. Nejlevnější dům lze koupit za 150 tisíc Kč. Jinak se ceny domů pohybují kolem 350 tisíc Kč. K našemu překvapení si zde mnoho Čechů domy pořizuje. V hospodě jsme jednoho takového Čecha viděli. Podle místního pána to byl údajně spisovatel z Prahy.

Obrázek 33: Hasičské vybavení

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 34: Čtyřkolka

Zdroj: vlastní šetření

Přisedl si k nám další pán, krajan, který i s manželkou bydlí v Čechách. Z Gerniku se odstěhovali, až když jim zemřeli rodiče. Napřed odešli jejich synové a pak, když už tu zůstali sami bez dětí, odešli také. Pán pobírá invalidní důchod, ale v Čechách stále pracuje. Bylo nám divné, že je v hospodě, kolem 19:00 hodiny,

poměrně málo lidí. U stolu jsme se dozvěděli, že to zde začíná nejméně „žít“ až po 21 hodině. Bylo by pěkné vidět nějakou takovou veselici, ale po náročném přechodu jsme se rozhodli přijmout pozvání od našeho hostitele a navštívit ještě kino u mladých Čechů. V kině, kromě Františka se syny ve spacácích, nikdo nebyl. Okamžitě jsme byli pohoštěni kukuřicí pečenou v ohni a pivem. Večer jsme si užili. Po filmu jsme se rozloučili a šli jsme do naší chaloupky naplánovat si další den.

Ined po probuzení naše kroky vedly nejprve na snídani. Snídaně byla honosná. Dostali jsme chléb, zeleninu, vajíčka, salámy, domácí marmelády, med, domácí máslo a sýr. Vše bylo doplněno čajem. Mohli jsme si namazat i balíček na cestu, což nám přišlo velmi vhod. U snídaně nám vyprávěla maminka našeho hostitele o životě zde na vesnici. Tato asi 80-ti letá žena má pět dětí, z toho čtyři žijí v Čechách. S ženou v domku zůstal pouze syn nejmladší, tedy náš hostitel. Vlasy měla paní šedé, zapletené do drdolu. Šátek nenosila. Drobnou postavu většinou zdobila tmavá zástěra. Po snídani jsme šli prozkoumat vesnici.

Obrázek 35: Povoz s koňmi

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 36: Naše chaloupka

Zdroj: vlastní šetření

K dispozici jsme měli popis obce stažený z internetu. Jelikož bylo pondělí, proslavená pekárna měla zavřeno. To mne velice mrzelo. Dále jsme viděli obecní úřad, školu, knihovnu, kulturní centrum hostinec, budovu policie, dokonce jsme viděli i místní továrnu (viz obr. č. 37) a hasičskou zbrojnici (viz obr. č. 40). U knihovny jsme zahlédli na sobě naskládané kontejnery a různé popelnice. V Gerniku jsme potkali české motorkáře, kteří právě balili stany. Dále také dva „batůžkáře“, jako jsme byli my. Za celou dobu strávenou v Banátu jsme viděli pouze jeden povoz s koňmi (viz obr. č. 35). Na obr. č. 38 můžeme vidět ceduli, která nabízí vyjížděky na koních.

Ve vesnici se nachází pekárna (viz obr. č. 39), ke které patří malý obchod s nabídkou stravování pro větší skupinu turistů a také penzion. Pekárna peče chleba několikrát do týdne. Bohužel vesnici Gerník jsme navštívili v pondělí, když má pekárna zavřeno. Z venku působila příjemně. Člověk ji nemohl přehlédnout.

Obrázek 37: Továrna v Gerníku

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 38: Reklama na vyjížďky

Zdroj: vlastní šetření

Posledním cílem našeho pobytu v Gerníku byla zdejší hospoda. Hospoda „U Kapličky“ (viz obr. č. 31 a obr. č. 32) má v nabídce čtyři druhy piva a malinovku. Malinovka a dva druhy piva jsou dováženy z České republiky. K této hospodě patří i velký sál, kde se konají veškeré slavnosti. V hospodě je pro turisty free Wi-Fi zdarma. V nabídce zde byly i sladkosti, chipsy a nápoje. Rovněž zde bylo možné koupit pohledy, známky a také brožury o Banátu. Paní hostinské bylo asi 45 let a měla krátké hnědé vlasy. Nos jí zdobily brýle. Na sobě měla barevnou zástěru a bílé tričko. Na první pohled vypadala přísně, ale byla hodná a ochotná poskytnout rozhovor.

Obrázek 39: Pekárna v Gerníku

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 40: Hasičská zbrojnice

Zdroj: vlastní šetření

Server www.banat.cz uvádí, že ve vesnici se mají nacházet ještě další dva obchody spojené s hospodou [21]. Když jsme se místních ptali, kde se dá koupit chleba a jiné potraviny, doporučili nám pouze pekárnu. Žádný jiný obchod tu nebyl.

Dopoledne jsme ještě zvažovali, zda se vrátit na Kulhavou skálu, nebo Tureckou díru. Po včerejší zkušenosti jsme to vzdali a rozhodli jsme se vyrazit poznávat krásy Banátu o vesnici dále, do 15 km vzdáleného Rovenska.

Rovensko

Rovensko je ze všech šesti českých vesnic nejvýše položená. Proto jsme byli připraveni na cestu do velkých kopců, ale zároveň také na krásné výhledy. Ty nejkrásnější, které měly být v samotné vesnici Rovensko, nám ale zakryl déšť a mlha.

Obrázek 41: Rumunské značení

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 42: Vodopád u Sv. Petra

Zdroj: vlastní šetření

Na konci Gerniku jsme zpozorovali dva sloupy s rozcestníky a zároveň dva druhy turistického značení. Jedno bylo české, druhé rumunské. Bylo vidět, že rumunské značení bylo nové – jak podle cedulí, tak podle turistických značek (viz obr. č. 41). Šli převážně po značkách rumunských. I po nich jsme však zabloudili. Kilometrů se většinou rozcestníky nelišily. Vyrazili jsme. Chvilku jsme šli po lukách a podél polí. Poté jsme vstoupili do lesa, kde jsme sešli prudký kopec a ocitli jsme se u potoka s vodopádem (viz obr. č. 42). I když vody nebylo mnoho, byl to hezký pohled. Nedaleko se mělo nacházet několik vodních mlýnků. Jeden stál hned před námi (viz obr. č. 43). Byl velice zachovalý. Nacházelo se v něm původní vybavení (viz obr. č. 44) a myslím si, že byl plně funkční. Co mě ale rozčílilo, byly odpadky uvnitř. Nebyl to jeden obal, ale hned několik. Mlýn měl dvě místnosti. V jedné bylo zařízení na mletí, druhá sloužila nejspíše jako stáj pro dobytek. Pokračovali jsme dál, z louky opět

do lesa a do kopce. Cestou se začaly objevovat stohy se slámou, ale ne takové, jaké známe my. V Rumunsku se stoh skládal z dlouhé větve, na které byla naskládána sláma do tvaru kuželu. Nahoře byl většinou přitlačený pneumatikou. Po cestě jsme jich viděli opravdu mnoho.

Oproti přechodu ze Sv. Heleny do Gerniku zde byla pole méně dostupná. Asi polovina jich byla zarostlých. Působilo to na mě pustě. Co byl ale veliký rozdíl, byla strmost luk a polí. Představa, že lidé musí veškerou práci dělat ručně, je pro mě nepředstavitelná (viz obr. č. 46). A opravdu zde pole obdělávají stále tradičním způsobem.

Obrázek 43: Vodní mlýnek (zvenku)

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 44: Vodní mlýnek (uvnitř)

Zdroj: vlastní šetření

Cestou jsme viděli zase mnoho salaší (viz obr. č. 45). Přes jednu dokonce vedla turistická trasa. Salaš byla krásná, celá dřevěná, ale i s klasickým nepořádkem. Viděli jsme malá selátka, velkou svini s mašlí (viz obr. č. 13), přes cestu nám přebíhala kuřátka. Ihned za salaší nastal problém. Cedule ukazovala, že nám zbývá ještě 9 km. Mapa a GPS navigace ukazovaly 4 km a to byl veliký rozdíl. Kromě údivu nám tento fakt způsobil i starost, jelikož jsme vyrazili po obědě a moc času nám nezbývalo. Navíc se začal zvedat vítr a hnaly se černé mraky. Přidali jsme do kroku, ale cesta lesem začala být opět nekonečná. Naštěstí jsme v dálce zahlédli oplocený kříž a to znamenalo, že jsme blízko vesnice. Co nás uchvátilo, byl nádherný výhled na zalesněné kopce a bohužel černá obloha v pozadí. V dálce se již krčily chalupy. Po příchodu do vesnice jsem byla zděšená. Obydlená byla pouze každá třetí chalupa. Většina zela prázdnou a chátrala (viz obr. č. 47). Do toho nám nepřálo počasí, tudíž celá vesnice působila temně. Vypadalo to, jako by zde ani nikdo nebydlel. Po asfaltové

cestě jsme vyšli kopec a naštěstí se objevila budova s krámkem a přilehlým přístřeškem pro posezení (viz obr. č. 48).

Obrázek 45: Salaš

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 46: Přečrásný výhled

Zdroj: vlastní šetření

Okamžitě jsme vešli dovnitř a zeptali se, kde se zde můžeme ubytovat. Paní prodavačka, asi 50-ti letá s krátkými plavými vlasy a květovanou zástěrou, nám doporučila hostitelku z domu čísla 68. Paní byla malé drobné postavy s hnědými vlasy skrytými pod šátkem. Nejvíce mě zaujalo sportovní pánské triko, které měla na sobě v kombinaci s dlouhou sukní. Tato paní nás zavedla do jiné chalupy, kde jsme se setkali s českými turisty, které jsme potkali již v Gerniku. Opláchli jsme se ve venkovní sprše a šli zpátky do obchodu.

Obrázek 47: Opuštěný dům

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 48: Obchod v Rovensku

Zdroj: vlastní šetření

Po návratu z obchodu jsme si ještě prohlédli dům, ve kterém jsme bydleli (viz obr. č. 49). Byl velký, s mnoha místnostmi, zvenku působil moderně. Vybaven byl ale stroze. Z místností bylo vše co šlo, vystěhováno a prázdné místnosti byly zastavěny

pouze postele. Co mi vadilo nejvíce, byl zápach a švábi. Venku však přelo, tudíž jsme byli rádi, že jsme v suchu a máme střechu nad hlavou. Rovensko má být sice nejvýše položená vesnice s nejméně obyvateli, ale turistů jsme zde potkali nejvíce. Bylo to asi hlavně díky faktu, že Rovensko se nachází na rozcestí mezi Gerníkem (15 km) a Bígrem (30 km).

Ráno jsme šli na snídani. Dostali chléb, kupovaný margarín, marmeládu, med, domácí bylinný čaj, domácí sýr a vynikající míchaná vajíčka s cibulí, paprikou a rajčaty. Paní domácí nám vyprávěla o své rodině. Vysvětlovala nám jak se tvoří kopky sena a nakonec nám ukázala dvůr, kde s manželem chovají prasata, krávy a slepice. Domácnost byla vybavena počítačem, lednicí i mikrovlnnou troubou. Problémem všech obyvatel vesnic je to, že často nefunguje internet. Problém to byl, tedy i pro nás, jelikož jsme si nemohli zjistit, jaké má být počasí pro následující hodiny i dny. Internet nefungoval asi týden. A to se děje velmi často a trvá asi tři týdny, než ho přijede někdo spravit. Lidé jsou zde, jako v ostatních vesnicích soběstační. Vše co mohou, si vyprodukují sami. Chleba se zde rovněž peče jen velmi málo, dostupný je denně v obchodu.

Obrázek 49: Naše chalupa

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 50: Chatičky k pronájmu

Zdroj: vlastní šetření

Venku byla hrozná mlha, stále poprchávalo a tak namísto krásných výhledů jsme nabírali síly uvnitř domu. Odpoledne jsme vyrazili na prohlídku vesnice. Mělo se zde nacházet několik chatek (viz obr. č. 50) s bazénem, které zde pro turisty nechal postavit jeden zdejší muž. K chatkám patřil i roubený dům, který sloužil rovněž k pronájmu. Zde byl majitel připraven i na náročnější klientelu. Bohužel jsme si to zde nemohli přes déšť pořádně prohlédnout. V takovém typu ubytovacího zařízení bych

stejně bydlet nechtěla. Už jen pro to, že si jedu do Banátu užít zdejší atmosféru a chci si vyzkoušet život místních na vlastní kůži.

Domky uprostřed obce byly zachovalé. Majitelé je opravovali a udržovali. Nacházel se zde kostel, bývalá škola, muzeum, které tvořila místnost s dobovými věcmi a již zmiňovaný obchod, ke kterému patří velmi pěkný přístřešek – odpočívadlo, ve kterém se pozastaví snad každý turista, který vesnici navštíví. Pod přístřeškem se nachází lavičky a přepravky na pivo. Obchod měl v nabídce různé druhy potravin jako třeba sladkosti sušenky, chipsy, konzervy, těstoviny, rýži, chléb apod. Dále různé druhy nápojů a lahvového piva. Několik druhů textilu a bot, hygienické potřeby a opět nějaké nádobí. Tento obchod se mi ze všech líbil nejvíce. V obchodě měla být free Wi-Fi, ale bohužel v celé vesnici nefungoval internet.

Rozhodli jsme se, že se ubytujeme následující noc u nějaké jiné rodiny. Nejlépe přímo u rodiny v domě, abychom zažili zdejší atmosféru. Oproti Gerníku a Sv. Heleně zde lidé neměli, pouze výjimečně, na omítce vyvěšené cedule nabízející ubytování. Proto hledání bydlení bylo velmi těžké. Nakonec jsme si vybrali dům na konci vesnice, opět podle vytištěných informací z internetu. Domek z venku vypadal pěkně, tak jsme zkusili štěstí a zaťukali. Paní Mojžíšová otevřela vrata. Byla to asi 55-ti letá žena. Měla šedé kudrnaté vlasy zakryté šátkem. Byla oblečená ve svetru a dlouhé sukni. Koukala po nás divně a zeptala se, co si přejeme. Když jsme jí řekli, že se chceme ubytovat, řekla nám, ať jdeme dovnitř a ohlížela se, zda nás nikdo nevidí. Za ubytování i se snídaní a s večeří si sice řekla více peněz, ale místnost byla čistá, voňavá, barevná s celkem původním vybavením. Podle nás jsme byli v luxusu. Domek byl uvnitř celkově pěkně upravený, chodba nově obložená, okna byla rovněž nová, plastová. Paní měla velmi pěknou novou koupelnu. Co mě mrzelo, byl opět jídelní stůl na chodbě.

Naší hostitelky jsme se ptali na sousedy přes ulici, jelikož jsme vyzorovali, že tam bydlí dva mladíci, kteří jezdí po celý den na motorkách sem a tam. Motoroky byly velice hlučné. Mladíci jezdili od brzkého rána. Když jsme byli uvnitř domu naší hostitelky, slyšeli jsme hlasitou hudbu. Kdyby hudba byla alespoň tradiční, rumunská. Mladíci si pouštěli disko hudbu. Paní říkala, že to dělají celé prázdniny, co jsou doma. Rodina chlapců byla velká, zámožná. Jejich otec měl hodně pozemků a podnikal v zemědělství. Měl celkem moderní stroje a vybavení, dokonce i kombajn. Chovali rovněž prasata. Dá se říct, že ve vesnici byli ve vyšším postavení a stěžovat si na kluky tak nemělo cenu.

Jelikož jsme měli věci ještě u minulých hostitelů, šli jsme si je vyzvednout. Paní jsme řekli, že se stěhujeme a ona se ihned ptala kam. Chtíc nechtíc jsme jí museli říci, kam se přesouváme. Sice jsme jí říkali, že jsme chtěli být blíže červené turistické trase, což byla pravda. Stejně nás přemlouvala, ať u ní zůstaneme. To jsme ale nevěděli, že do chalupy se už nastěhovala parta skautů, se kterou jsme přijeli autobusem z Čech.

Šli jsme na sjednanou večeři. Byl nám servírován kuřecí vývar s noky, následovaly karbanátky s chlebem a zeleninou a jako dezert jsme dostali domácí koblihy s domácí fíkovou marmeládou. U večeře se paní Mojžíšová také zajímala, kde jsme spali minulou noc. Když jsme řekli, že u paní z č. 68, začala se stejně jako minulá hostitelka vyptávat, jaké to u nich bylo a co nám uvařila. Celkově si na paní stěžovala. Z počátku mi jí bylo líto. Když to vše opakovala asi už popáté, bylo mi to nepříjemné. Na naší hostitelce mi něco vadilo. Připadalo mi, že si před námi vymýšlí, jaký je chudák, přitom co jsme viděli, si žila nad poměry. Později jsem se jí začala bát.

Alespoň jsme viděli příklad toho, jak turisté kazí dříve utužené vztahy a poměry na vesnici. Lidé si závidí, že někdo ubytovává více turistů, někdo prodá sýr, někdo prodává o flašku pálenky navíc. Je zde vidět rivalita mezi ubytovávajícími a to dokonce tyto dvě hostitelky byly příbuzné. Napadlo mě, že „nenávisť“ mohla souviset i s tím, že paní Mojžíšová žila v Čechách a vrátila se. Někdo z místních to třeba může považovat za nepřipustné. Nevím, každopádně obě paní na sebe něco věděly a doteď nevím, co si o obou mám myslet. Obě byly hodné, milé, ale jak se chovají skutečně, už nikdy nezjistím.

Bígr

Vesnice Bígr je vzdálená od Rovenska 30 km, tudíž velmi málo turistů se do ní vydá pěšky. Místní lidé se s námi nechtěli skoro bavit. Až po oslovení byli nuceni s námi prohodit pár slov. Zdáli se mi být nepřátelští. Ve vesnici bylo velice těžké sehnat ubytování. Nikde nebyly cedule, nikde nabídka produktů, nic. Jako kdyby sem turisté vůbec nejezdili. Domy byly opět barevné, zachovalé, na každém obydleném domu se nacházel satelit přímo na plotě před domem.

Jak je patrné z obr. č. 51, ráno v Rovensku bylo jasné. Výhledy se nám konečně ukázaly. Bohužel jsme se nemohli zdržovat a museli vyrazit na cestu. Tato turistická trasa byla různorodá. Napřed jsme šli po louce, poté třičtvrtě cesty do kopce v lesích,

poté ve vlhkém temném údolí (viz obr. č. 52), kde nikdo nešel snad celou sezónu a poté zase lesem. Konečná cesta do Bígru vedla loukou. Byla značena jak rumunským, tak českým značením. Výhodou bylo, že rumunské značení ukazovalo cestu jak v kilometrech, tak v hodinách. Měli jsme naději, že cestu zdoláme za jeden den.

Obrázek 51: Ráno v Rovensku

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 52: Terén při přechodu

Zdroj: vlastní šetření

Předtím jsme počítali s faktem, že jednu noc budeme spát v divočině. Opět jsme se ztratili v lese, kde nevedla žádná cesta. Značky se ztrácely na úzkých stromech. Ano, mohli jsme jít rovně, ale nechtěli jsme přijít o výhled, který jsme očekávali každým krokem. Čekali jsme ho proto, že jsme šli celou cestu do kopce s velkým převýšením a chtěli jsme se podívat, jak vysoko se nacházíme. Nedočkali jsme se. Cesta nám zabrala celý den. Ve večerních hodinách jsme dorazili do vesnice. Konečnou část cesty lemovaly nejen nádherné výhledy, ale také hromady odpadků na kraji lesa. Na okraji cesty se objevily asi tři oplocené kovové kříže s květinami (viz obr. č. 53). Potkali jsme starou paní, která šla na večerní procházku, či se pomodlit právě k oltářům. Ptali jsme se jí, zda nenabízí ubytování. Odvětila, že ho nabízela, ale že už ho kvůli nemoci nenabízí. Ubytování ve vesnici už celkově nenabízí nikdo a proto pro dnešní noc jsme si postavili stan a šli obhlédnout místní hospodu s krámkem v jednom. V místě, kde jsme měli postavený stan, byl krásný výhled na vesnici (viz obr. č. 54).

Druhý den ráno jsme se vydali shánět ubytování. Po doporučení místních, které jsme náhodou potkali, jsme se vydali ptát na doporučené adresy. V jednom z domů se po zazvonění ozval hlas staré paní, který říkal: „Jděte pryč, já nic nekoupím, já nic nechci, jsem slepá.“ To nás zarazilo. Nevěděli jsme, co si o tom myslet. Nakonec jsme zazvonili o dům vedle, kde nám jako jediní vyšli vstříc. Otevřel pán, asi 50-ti letý,

v oblečení na doma a v pracovní čepici. Byl velice milý, upovídaný. Český uměl velmi dobře. Opět, jako v ostatních vesnicích, vlastnila rodina chalupu více. Znovu jsme měli chaloupku jen pro sebe. Chalupa měla 3 místnosti a koupelnu s toaletou. Bylo ale vidět, že se majitelé o chalupu příliš nestarají. Postele byly povlečené ještě po minulých turistech, koupelna se záchodem byla špinavá. Nakonec jsme se rozhodli, že i přes to všechno v chalupě na noc zůstaneme.

Obrázek 53: Začátek Bígru

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 54: Vesnice do tvaru kříže

Zdroj: vlastní šetření

Místnosti byly plné postelí, nábytek odstěhovaný. Zdi zdobilo pár vyšívaných krajek a kobereců. K domu patřila i velká zahrada s dírou na pálení odpadků. Po vyprání všeho potřebného jsme se vydali na prohlídku obce a blízkého okolí. V obci se nacházel kostel, dva obchody spojené s hospodou a muzeum místního malíře Josefa Řeháka, které bylo v rekonstrukci. V obou obchodech je nabídka točeného piva. Neprovozují je místní obyvatelé, ale rumunští podnikatelé, kteří vlastní síť prodejen i v jiných vesnicích mimo české vesnice rumunského Banátu. Obě prodavačky mluvily česky a trdily, že kdyby se zde někdo rozhodl podnikat sám na sebe, neužil by se. V prvním obchodě (viz obr. č. 56) se slunečníky byl opět široký sortiment potravin od sladkostí, přes slané krekry až k moukám a vakuovaným salámům. Obchody rovněž nabízely různé druhy ovoce. V nabídce nechyběly ani nápoje a tradičně chléb. Druhý obchod (viz obr. č. 57) vypadal z venku o něco hůře. Ani uvnitř nebyl tolik zorganizovaný. Nabízel kromě potravin a nápojů i mnoho druhů různého nádobí a hrnců.

Vedle hospody nás zaujal obrovský dům, který nebyl snad ani původní, přestavěný do velkých a neforemných tvarů (viz obr. č. 55). Majitelé prý také nabízeli ubytování. Rozhodně to nebylo klasické ubytování, po čem turista touží, když sem

jede. Z informací od paní prodavačky ho snad měl vlastnit dokonce nějaký muž z Prahy. Naproti hospodě byl zase dům s velkou zahradou a vysokým plechovým plotem. Majitelé měli na zahradě bazén v zemi. K letním radovánkám měli nahlas puštěnou hudbu. Opět to kazilo celkový dojem vesnice. Po hlubokém zklamání z prostředí vesnice a negativním přístupem místních jsme seděli u hospody. Bylo zrovna poledne. Přisedl si k nám místní kluk, bylo mu asi 10 let. Byl blondatý, zavalité postavy. Česky rozuměl, ale jen málo. Pobýval u babičky na prázdninách. Říkal, že v Bígru už je více Rumunů než Čechů. To potvrdila i paní hostitelka, která také říkala, že se vesnice stává spíše smíšenou.

Obrázek 55: Chalupa v Bígru

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 56: První obchod

Zdroj: vlastní šetření

Podle doporučení z internetu jsme se vydali na cestu kolem obce, kde se mělo opět nacházet několik vodních mlýnků. Podle informací z internetu, zachovalých a dobře přístupných. Vydali jsme se podle směrnice na cestu, která skončila asi po 200 m. Po rozhovoru se starší paní bychom se k mlýnkům stejně nedostali. Jsou zarostlé a nefunkční. Ostatní ani nevěděli, že tam nějaké mlýnky mají být. Opět zklamání. Potěšilo nás alespoň to, že jsme cestou zpět potkali tři batůžkáře, o kterých jsem se zmiňovala už v povídání o Rovensku. Po krátkém rozhovoru jsme se dozvěděli, že jdou ještě více za vesnici, pak budou pokračovat jako my do Eibentálu a poté do Svaté Heleny na festival. Bylo jasné, že s cestováním mají více zkušeností.

Po zbytečném dnu stráveném v Bígru, kde není nic moc k vidění a lidé jsou zde nepřijemní, jsme doufali alespoň v dobrou večeři, kterou jsme měli domluvenou u hostitelky. Dostali jsme vývar z rajčat s krupicovými noky, poté nám byly servírovány vynikající domácí klobásy, pečený divočák a bramborová kaše (viz obr. č. 58).

Doplňkem večere byl okurkový salát. Jako dezert jsme dostali kupované mini croissanty. Už jsme se ani nedivili, že nás nepozvali dovnitř. Večeřeli jsme na dvorku. To nám ale nevadilo. Po cestě nám paní hostitelka říkala, jak u nich v chalupě, kde jsme teď my, dvakrát za sezonu přespí autobus turistů (asi 50 lidí) od CK Kudrna. Dřív prý jezdily autobusy s turisty stále, nyní už minimálně. Místní by byli za více turistů rádi, i když podle přístupu obyvatel mi to tak nepřišlo.

Obrázek 57: Druhý obchod

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 58: Večeře

Zdroj: vlastní šetření

Po večeři jsme se zašli podívat ještě do hospody. Sešli se zde převážně muži, kteří přijeli navštívit rodiny a také nějací Rumuni. Po ostatních turistech ani památky. Šli jsme raději spát. Další den ráno jsme ke snídani dostali opět chléb, máslo, vajíčka, salámy a zeleninu a takto posílněni jsme se vydali na přechod do konečného cíle našeho putování - vesnice Eibentálu.

Eibentál

Od Eibentálu jsme si slibovali velké věci. Hlavně díky tomu, že se zde nachází první infocentrum v Banátu - hospoda „U Medvěda“. Těšili jsme se, že zde zjistíme odpovědi na dosud nezodpovězené otázky, dozvíme se nové informace a využijeme nabídku výletů. Byla to rovněž i poslední vesnice na našem seznamu, protože šestá vesnice Šumice, byla od ostatních obcí velice vzdálená.

Cesta ubíhala celkem rychle, les střídal louku, kopec střídala rovina. Ale byl zde vidět značný rozdíl, oproti jiným trasám, po kterých jsme šli. Stezky vedly v blízkosti asfaltových cest, neprocházely políčky, spíše klasickou, nehezkou

přírodou. Často jsme se prodírali trnám. V lesích byly často vidět stopy od těžké techniky. Některé stopy byly až metr hluboké a špatně se v nich šlo. Dalším problémem byly také, jako v jiných vesnicích, odpadky kolem ohnišť a celkově skládky v lesích. Co se značení týče, konečně bylo dostačující a neztratili jsme se. Trasa z Bígru do Eibenthálu byla dlouhá cca 19 km. Asi 5 km před cílovou stanicí se začaly objevovat zbytky domů, které patřily k uzavřeným dolům (viz obr. č. 59). Většinou to byly na základ rozebrané a vybydlené domy. Působily strašidelně.

Obrázek 59: Zbytky dolů

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 60: Žena jdoucí z pastvy

Zdroj: vlastní šetření

Po chvíli jsme došli do vesnice Sopota Nou. Měla být rumunská. Těšili jsme se na srovnání s českými vesnicemi. Tato vesnice byla ryze důlní. Dříve sloužila převážně pro pracovníky dolů. Po jejich uzavření začala chátrat. Sice se zde nachází malá škola, ale to je asi jediné, co je tu k vidění. Některé domy byly přeci jen obydlené. U některých domů stála auta s českými značkami. I pán, nabízející každému kolemjdoucímu pálenku, mluvil česky. Po cestě jsme viděli pasoucí se krávy i paní, která vedla své krávy z pastvy. Doprovod jí dělala vnoučata, ze kterých vyzařovala dětská radost a vypadala opravdu spokojeně (viz obr. č. 60). V této smutné vesnici mi to vykouzilo úsměv na tváři. Shodou okolností jsme zde potkali i Františka Kusku, hostitele z Gerniku. Z vesnice jsme odcházeli s mrazením v zádech. Vesnice vypadala opravdu hrozně.

Konečně jsme byli asi 2 km od vesnice, konkrétně od hospody „U Medvěda“. Jak je patné z obr. č. 62, upozornila nás na to reklama na sloupu. Vesnice Eibenthál se vinula mezi dvěma vysokými kopci. Již na první pohled působila jinak než ostatní. Nebyly zde klasické staré chaloupky. Domy působily moderně. Zamířili jsme k infocentru „U Medvěda“ (viz obr. č. 62). Člověk ho na první pohled nepřehlédne.

Na plotě se nachází reklamy od různých značek a samozřejmě velká cedule s názvem pensionu. Na louce přes ulici se rozprostíral očekávaný bazén – metr hluboký a asi osm metrů široký, kulatý a zarostlý (viz obr. č. 66). Rozhodně nepřipravený na provoz. Vstoupili jsme dovnitř areálu. Prostředí působilo hezky, přírodně, byl zde vidět odvedený kus práce. Místnost, kde se nacházela hospoda, byla předělána ze stodoly. Stálo zde několik stolů k sezení, jak venku, tak uvnitř. Dům sloužil k ubytování.

Obrázek 61: Reklama na hospodu

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 62: Hospoda „U Medvěda“

Zdroj: vlastní šetření

Nocoviště pro stany bylo perfektní (viz obr. č. 63 a obr. č. 64). Nacházelo se v kopci. Byly na něm vykopané vodorovné plochy na stany. Suchých toalet byl taktéž dostatek. Výhled byl krásný. Vedle kempu se pásly krávy, jen z pobíhajících psů jsme měli strach. Tento komplex se prezentoval i jako infocentrum. Šli jsme se tedy zeptat na pár informací a nabídku výletů. Odpověď číšníka byla strohá. Řekl nám, že bohužel žádný výlet nabídnout nemůže, protože se chystá svatba. Všichni jsou pozváni, tudíž ve vesnici zůstane málokdo. Víceméně naznačil, ať s žádným výletem nepočítáme.

Obrázek 63: Kemp „U Medvěda“

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 64: Výhled z kempu

Zdroj: vlastní šetření

Byli jsme zklamáni, takový přístup jsme nečekali. Svatba je zde sice opravdová událost, ale prezentovaná nabídka služeb by měla fungovat i přes tuto skutečnost. Rozhodli jsme se udělat průzkum po vesnici.

Nacházejí se zde dva obchody spojené s hospodou a jedna hospoda samotná. První, výše zmíněná, hospoda „U Medvěda“ je součástí penzionu a informačního centra. Nabízí se v ní dva druhy piva a točená kofola. Sortiment je rozšířen o různé druhy ostatních sladkých nápojů a o nanuky. Dalším obchodem, který jsme navštívili, byl obchod „Krajánek“ (viz obr. č. 65). Tento byl opět spojen s hospodou, která v době naší návštěvy nebyla v provozu. Lidé zde čekali pouze na auto s chlebem. V obchodě měli v nabídce rovněž široký sortiment spotřebního zboží. Poslední obchod, spojený s hospodou byl velice příjemný. Panovala zde rodinná atmosféra. V nabídce byl širší sortiment zboží než v obchodě „Krajánek“. Kromě potravin zde byl k prodeji opět textil a obuv. V místnostech obklopující hospodu stály stoly, večer plně obsazené popíjejícími místními nebo dětmi, které zde hrály různé stolní hry. Dále se zde nacházela škola a to největší ze všech vesnic (viz obr. č. 67), které jsme procestovali, kostel a zdravotnické zařízení (viz obr. č. 68).

Obrázek 65: Obchod český krajánek

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 66: Bazén

Zdroj: vlastní šetření

Marně jsme sháněli odvoz. Všichni mohli službu poskytnou až v neděli v podvečer, po návratu ze svatby. Problém stále přetrvával. Večer jsme trávili v hospodě „U Medvěda“. Přisedl si k nám pán středního věku. Myslela jsme si, že je to nějaký spisovatel, či turista. Jak jsme se později dozvěděli, byl to učitel na místní škole a jeho názory a postoje pro mě byly velmi cenné (viz kapitola č. 4.2.3. – Klíčová osobnost).

Jako v jiných vesnicích jsou i zde napjaté vztahy mezi občany. Prodavač v „Krajánku“ vyjádřil jistou pochybnost vzhledem k infocentru. Myslel si, že vydělené peníze putují spíše do Čech než na podporu vesnice. Bylo tu mnohem těžší sehnat, jak odvoz, tak i ubytování. Skoro žádný dům nebyl označený cedulí ubytování. Místo místních obyvatel jsme potkávali spíše jejich příbuzné, kteří zde trávili dovolenou.

Celkově jsme byli z Eibenthálu zklamaní. Čekali jsme místo, kde nám poradí a zodpoví otázky, o kterých jsme přemýšleli celou dovolenou. Vše by bylo asi úplně jinak, kdyby se svatba konala až o týden déle a služby infocentra by byly plně v provozu. Místo výletů jsme se tedy rozhodli odjet do Svaté Heleny na folklorní festival. Zážitkem bylo vidět alespoň kousek místní svatby. Již od rána byl slyšet dechový orchestr, který v pravidelných intervalech procházel vesnicí. Hned bylo vstávání příjemnější. Viděli jsme i výzdobu domů, kde ženich a nevěsta bydleli. Z dálky jsme pozorovali, jak taková svatba probíhá. Dokonce jsem zahlédla i nevěstu.

Díky panu učiteli jsme absolvovali dobrodružnou výpravu do obce Dubová, kde se nachází monumentální jeskyně Pestera Lilieilor a autem pokračovali podél Dunaje do Svaté Heleny. Na jednom odpočívadle jsme potkali Čechy na motorkách, kteří nám vyprávěli, jak si zaplatili kemp, který navštívili v noci medvědi. Ještě že už jsme jeli domů. Po cestě jsme měli i zajímavý výklad od pana učitele. S chutí jsme poslouchali jeho zajímavé historky a názory. Nakonec jsme byli rádi a měli jsme vlastně štěstí, že díky svatbě nás vezl do Svaté Heleny právě on.

Obrázek 67: Budova školy

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 68: Zdravotnické zařízení

Zdroj: vlastní šetření

4.2 Rozhovory

S místními obyvateli bylo někdy těžké udělat rozhovor nebo se jen bavit. Většinou vůbec neporozuměli, na co se ptám. Občas odpovídali na úplně jinou otázku. Není se čemu divit. V dnešní době je v českých vesnicích rumunského Banátu skoro více Rumunů než Čechů. Všichni mluví rumunsky a už méně česky. Tento fakt byl vidět nejvíce v Bígru a Eibenthálu. V rozhovorech jsem se snažila alespoň lehce zachovat zdejší nářečí.

Každému tázanému byly položeny otázky, týkající se jeho postavení v obci. Odpovědi respondentů byly zaznamenávány na diktafon a následně doplňovány na papír. Otázky byly ve většině případů předem připraveny, podle situace upřesněny nebo doplněny otázkami jinými. Rozhovory probíhaly po celou dobu pobytu v Banátu, tedy od 30. 7. – 7. 8. 2016. Semistrukturované rozhovory s jednotlivými osobami jsem rozdělila do tří skupin. Na *místní obyvatele*, hlavně provozovatele/ky obchodů a hospod a rovněž na hostitele u kterých jsme bydleli. Další skupinou jsou *turisté*, konkrétně skupina skautů a tři Češi, kteří si v Gerniku pronajali chalupu na léto. Poslední skupinou je *klíčová osoba*, kterou v mojí práci byl pan učitel ze školy v Eibenthálu.

4.2.1 Místní obyvatelé

- **Obchod „U Barušky“ (Sv. Helena)**

Žena, asi 40 let. Manžel pobírá hornický důchod. Provozováním obchodu by se sice uživila, avšak ne tak dobře. Manžel jí na domácnost přispívá. Nabízí zde široký sortiment zboží všeho druhu, přes potraviny až po textil a suvenýry.

(30. 7. 2016)

Rozhovor s majitelkou obchodu:

1. Jaký máte názor na turisty? Vadí Vám?

Odpověď: Ne nevadí, my jsme rádi. Hned je to tu veselejší.

2. Chodí do obchodu spíše místní nebo turisté?

Odpověď: Místní.

3. Váš obchůdek je docela zapadlý, tak možná proto...

Odpověď: Ne to ne. Oni turisté, co přijedou, jdou spíše na pivo do hospody.

4. Funguje spolupráce mezi podnikateli?

Odpověď: Jo. Já nemam s nimi žádný problém.

5. Závidíte si mezi sebou?

Odpověď: Já ne. Jestli oni, to nevím.

6. My jsme přijeli odpoledne sem do vesnice, vešli jsme do hospody a zahlédli jsme paní, která se mračila a nechtěla se snámi vůbec bavit.

Odpověď: No ona je paní prodavačka, povýšená. Ale pan majitel, ten je pravý podnikatel.

7. Jak tady pracují ostatní obyvatelé vesnice?

Odpověď: Na poli. Ale nyní ve vedlejší vesnici funguje jedna fabrika. Dělají součástky do aut. Od nás z vesnice je tam zaměstnáno asi 20 lidí. Jinak pořád převládá pole. Ale zase jenom z polí se tady neživíš, protože tady nemáme tak dobrou zem.

8. Pomáhá Vám s podnikáním někdo jiný? Obecní úřad, charita apod.?

Odpověď: Ne, nepomáhá.

9. Komunikujete s ostatními podnikateli?

Odpověď: Ano, komunikujeme normálně. Co se týče obchodu, jsme tu jen my dva.

10. Propagujete nějak Váš obchod?

Odpověď: Ne, nepropaguji.

11. My jsme tenhle obchod našli právě díky internetu. Psalo se tam, kde se zde dají nakoupit potraviny.

Odpověď: Jo, to nevím, kdo mě tam napsal. Já ne. Já říkám - kdo chce, ten si mě najde. A jelikož jsou tady jen dva obchody, nedělám si reklamu.

12. Změnil se v poslední době turismus?

Odpověď: No říkali, když se dělaly tady ty sloupy (větrné elektrárny), že už sem nebudou turisté jezdit. A mně se zdá, že jich je víc a víc.

13. Kdy začali turisté vaši vesnici navštěvovat? Po revoluci?

Odpověď: Ano, po revoluci. Začalo to pomalu, pak se to začalo zvyšovat.

14. Takže turisté přibývají?

Odpověď: Ano, zdá se mi.

15. A chovají se k vám turisté hezky?

Odpověď: Jak kdo. Jsou někteří, kteří si myslí, že jsme někde... A není to pěkné.

- **Hostinská (Gerník)**

Žena, asi 45 let. Manžel pracuje na obecním úřadě. Pomáhá ženě s hostincem. Doma mají menší hospodářství, pro vlastní užitek. Koně prodali a koupili si traktor. Hospoda samotná by je neuživila.

(2. 8. 2016)

Rozhovor s paní hostinskou:

1. Kdo navštěvuj Váš hostinec nejvíce? Místní nebo turisté?

Odpověď: I místní, i turisté... každý turista, který do vesnice zavítá, přijde sem k nám.

2. Jezdí sem přes léto stále hodně Čechů?

Odpověď: Ano, jezdí. I když možná pět roků zpátky jich bylo více.

3. A jezdí sem spíše za rodinou? Nebo na dovolenou?

Odpověď: No za rodinou sem jezdí naši místní. Teď je jich tu spousta na léto. Ale jezdí sem i lidé na dovolenou.

4. A vy osobně máte vztah k turistům jaký? Kladný nebo záporný?

Odpověď: No dobrý, nám turismus nevadí. My jsme rádi, že turisté přijedou. Oni s sebou taky přinesou nějaký penízky navíc...

5. Jak myslíte, že se turismus bude vyvíjet?

Odpověď: To Vám nemohu říci. Co bude, to bude.

7. Horší se anebo se lepší situace ve vesnici s přívalem turistů?

Odpověď: Není ani horší ani lepší. Já si myslím, že je to tak nastejno. Na začátku, když se zde turismus začal rozvíjet, chodilo sem více turistů pěšky. Ale teď už zase turisté přijíždějí autobusem, mikrobusem, autem apod.

8. Spolupracujete nějak s obecním úřadem?

Odpověď: Ano, manžel tam pracuje. Obecní úřad ale hospodu nijak nepodporuje.

9. Propagujete nějak vaši hospodu?

Odpověď: Ne. Prostě kdo přijde, ten přijde.

10. Zaujali nás popelnice na tříděný odpad, které byly vyskládány vedle knihovny?

Odpověď: No, to nám dal okres. My tady máme také okresy, víte? No, a okresní město to rozdalo po vesnicích, aby se mohl odpad třídit.

11. Myslíte si, že má turismus nějaký vliv na přírodu?

Odpověď: Já myslím, že ne. Přírodu poškozují spíše místní motorkáři.

12. Došlo k nějakému konfliktu s turistou?

Odpověď: Ne, nedošlo. Občas se tady nějaký napije, ale vyloženě ke konfliktu nedošlo nikdy. My tady nemáme problémy ani s našima, že by tady byly nějaké pranice. Sem a tam se zde objeví nějaký Rumun z vedlejší vesnice - ta patří k nám pod úřad. Dříve to bylo tak, že nás (v Gerniku) bylo víc, proto tu máme policii, úřad. Ale teď ne. Teď je to naopak. Teď nás hodně odešlo. Ale úřad tady stále máme.

13. Hospoda vás živí?

Odpověď: Ano, živím. Ale i doma máme hospodářství. Vlastníme traktor. Koně jsme na jaře prodali, protože tatínek má už 75 roků a neměl by se o ně kdo starat. Ale ona by nás ta hospoda asi neživila.

- **Majitelka obchodu (Rovensko)**

Žena, asi 60 let. Obchod provozuje již 16 let. Nabízí zde široký sortiment zboží. Od potravin, hygienických potřeb do pár kusů různého textilu a bot. Byla velice milá, přátelská, komunikovala bez problému.

(3. 8. 2016)

Rozhovor s majitelkou obchodu v Rovensku:

1. Jak to máte se zásobováním obchodu v zimě?

Odpověď: Já mam štěstí, že jsem dříve pracovala v takové kooperativě. Teď to mám už 16 let sama na sebe. S těmi dodavateli musí člověk vycházet dobře, platit jim hned, aby sem přijeli znovu. Mám i dva dodavatele, kteří mi sem nedojedou. Mají korby pokryté plachtou, která se jim jednou roztrhla. Takže pro chipsy a takové lehčí věci jezdíme autem. V zimě, to máme takovou dovolenou, je nás tu ani ne 70 lidí. Ale s chlebem sem stejně jezdí dvakrát do týdne. My tady máme dobrého starostu, takže silnice jsou prohrnuté. Když mu zavoláme, tak on zařídí prohrnutí. Kvůli cestě určitě žádný netrpí.

2. Jak je to s obchodem v létě? Zvednou se s přílivem turistů tržby?

Odpověď: Já musím říct, že u mě ano. Myslím, že i u místních, kteří nabízejí ubytování. My tady máme turistů dost. Je to tím, že vesnice leží na rozcestí. Lidé odsud chodí na Bígr, na Gernik. Spokojena jsem, více lidí si nemůžu přát.

3. Jezdilo do Rovenska dříve více turistů?

Odpověď: Musím říct, že před asi 10 lety ano. Bylo to někdy v létech 2002, 2003, 2004. To sem jezdily autobusy z Prahy, Liberce, z Trutnova plné turistů. Poté také CK Kudrna, která tady měla snad každý týden zájezd. Provozovali zde turistiku, cykloturistiku apod. Teď už ani tu cykloturistiku nemá. Dříve navštívili s kolem Neru, Herkulovy lázně, všechny české vesnice objeli za týden. Vždy večer za nimi dojel autobus s večerí, ráno se snídání. Přes den měli jen svačinu malou v batůžku. Loni už měl jen jeden zájezd cykloturistický a letos už žádný. Agentura z Prahy sem taky jezdila, vždy mi zavolali, že přijedou. Bylo to i několikrát do roka.

4. Zůstává zde v Rovensku ještě někdo z mladých obyvatel?

Odpověď: Místní varháníčka s manželem, která má bratra. Zatím je svobodný. Pak také další dva páry a tři kluci, kteří chodí na střední školu. Pak je tady rodina, která má čtyři děti - synka do první třídy, pak mají holčičku a teď ještě dvojčata.

5. Jakou tady mají tyto ženy práci?

Odpověď: Žádnou. Tady práci nemají. Jsou živý z ubytování. A ta se čtyřmi dětmi má ještě mateřskou. Místní jsou z ubytování dobře živi. Veverkovi, ti mají roubenku, chatky, potom další dva domy. Dohromady mají tak kolem 40 lůžek. Už to mají dávno dopředu objednané. Mají to často plné. U chatek mají bazén, terasu, ve dvou apartmánech kuchyni. Mají tam vše. Ti už to rozjeli jako podnikání. Anička dobře vaří, absolvovala různé kurzy vaření. Veverkovi mají prasata, telata, slepice, brambory, obilí, mají kombajn a ti jsou hodně soběstační, nic nepotřebují.

6. Provozuje zde někdo agroturistiku?

Odpověď: No, po domluvě je to možné, ale ne každý má na to čas.

7. Podniká zde někdo?

Odpověď: Čech z Ústí nad Labem si tady koupil salaš, pak dům a teď se tady věnuje lanýžům. Nataša, jeho žena, je umí opracovávat.

- **Hostitelka (Rovensko)**

Žena, kolem 55 let. Oba synové žijí v Čechách, manžel jí zemřel a tak se také odstěhovala. Po asi 10 letech se vrátila zpět do Rovenska. Práce ve fabrice ji unavovala a nebavila. V domku bydlí sama. Chová slepice, prasata, má i krávu. Při práci na poli jí pomáhají Rumuni.

(5. 8. 2016)

Rozhovor s hostitelkou v Rovensku:

1. Jezdí sem k vám v létě hodně turistů?

Odpověď: Jako pořád sem zavítá dost lidí, ale je to tady takhle dole. Oni turisté chodí spíše ze shora (turistická trasa vede z jednoho konce vesnice na druhý konec, tedy ze shora - dolů).

2. To je pravda, ona ta stezka vede takhle...

Odpověď: No, oni jak přijdou ze shora, tak chvátají do obchodu na pivo a tam jim poradí paní v krámu ubytování. A to jste mě našli sami?

3. Ano, v tabulce na internetu. My jsme právě nechtěli, tam jak mají Veverkovi ty chatičky. My jsme chtěli klasický domeček.

Odpověď: Jednou tu byly tři holky a ty bydlely v těch chatičkách. A jejich kamarád bydlel u mě a ty holky tady byly každý večer u nás. Co tam budeme samy dělat, říkaly.

4. Objednávají si ubytování u vás lidé dopředu?

Odpověď: Ano. Ono je tam napsané číslo, tak zavolají. Ten pán co tu byl ráno, tak to měl objednané měsíc dopředu. Že v ten a ten čas přijde. Pak tu byli nějací jiní tři a ti že mají auto na Sv. Heleně, že se sem báli jet.

5. Jste za turisty, kteří se u vás ubytují, ráda?

Odpověď: Ano, já jsem ráda, když přijdou. Protože sem ke mně málo dojdou. Vždycky přijdou, jdou do obchodu a ta jim paní v krámu doporučí ubytování u paní, kde jste bydleli vy včera.

6. To je pravda. To jsme včera viděli. Přišla skupinka deseti lidí a ona jim sice vyjmenovala ostatní obyvatele, kteří ubytování nabízejí, ale hned na to doporučila paní, u které jsme bydleli i my.

Odpověď: No, to ony jsou kamarádky a takhle si doporučují lidi.

7. Máte nějaké schůzky ohledně ubytování turistů?

Odpověď: Ne.

8. Dříve jste spolu asi drželi více pospolu, než přišli turisti.

Odpověď: No, když bylo více lidí, tak se drželo pospolu. Každý měl stejně, muselo se hodně pracovat. Pak ale mladí odešli a ty staří pobírají důchod.

9. Na internetu se píše, že zde ve vesnicích zažijeme atmosféru jako u nás před 50 lety, ale přitom člověk spí v pronajatém domečku, nic tam není, žádné vybavení, pouze postele.

Odpověď: Právě paní v krámu říká, že ti turisté chtějí mít soukromí. Ale to není pravda, třeba někteří ano, ale je jich málo.

10. Kde se zde dřív pracovalo? Kromě polí?

Odpověď: Do dolů chodili muži a na poli jsme pracovaly my ženy. Já mam vdovský důchod – to je 400 lei.

11. Drží se zde stále tradice?

Ano, drží se tu třeba posvícení. Mladí, co odešli, v Čechách tradice také udržují. Když je nějaká oslava, pronajmou si kulturák, pozvou si kapelu z Rumunska a slaví.

12. Veselky zde jsou také tradiční?

Ono už jich tolik není jako dříve. Ted' tady byly dvě svatby. V kostele se oddali a pak v Božovicích si zaplatili hostinu. Dříve jsme vařili, pekli, příbuzný jsme zvali. Zabíjeli jsme prasata, býka, telata i 20 slepic a nyní už to takové není.

4.2.2 Turisté

- **Češi žijící v Gerniku**

Skupinka tří mladých Čechů – dva muži, jedna žena, kteří žili přechodně přes léto (duben – září) v pronajaté chalupě v Gerniku. Pohybují se ve věku od 25 – 30 let. Tito Češi si chtěli vyzkoušet, jak se žije na vesnici. Dříve nějakou dobu žili v Berlíně. Tato zkušenost je měla vést k rozhodnutí, zda je lepší do budoucna bydlet na vesnici nebo ve městě. Učili se od místních být soběstační – pěstovat si svojí zeleninu, vyrábět domácí sýr. Částečně místním i pomáhali, hlavně svému sousedovi. Žena se živila šitím kabelek a batůžků, které posílala zákaznicím do Čech, její partner prodával

nábytek přes internet. Třetí z mladíků se zde soustředil spíše na přírodu. Všichni tři pro nás byli překvapením i inspirací. Rozhovor mi poskytla žena a muž. Třetí obyvatel domku se nacházel mimo vesnici.

(2. 8. 2016)

Rozhovor s Čechy žijícími v Gerniku:

1. Vy jste si zde pronajali chalupu? Od kdy ve vesnici pobýváte?

Odpověď: Od jara (začátek dubna) a budeme tu do podzimu nebo do konce léta.

2. Co Vás k tomu vedlo pronajmout si zde chalupu?

Odpověď: Hlavně příroda je tady nádherná a jinak nevím, mně se tady nějak líbí všechno.

3. Takže jste tu spokojení?

Odpověď: Jo to jo, bude se těžké vracet.

4. Můžu se zeptat, kde jste bydleli předtím?

Odpověď: V bytě v Mladé Boleslavi, pak jsme bydleli taky v Berlíně. Řekli jsme si, že by to byl dobrý kontrast zkusit to tady na vesnici. V Čechách jsme bydleli v podnájmu a řešili jsme, kam se přestěhovat potom. Zda zůstat ve městě nebo spíše na vesnici. Tady jsme si to mohli vyzkoušet nezávazně.

5. Co převládá nyní?

Odpověď: U mě ten byt. A přítel je spíš nakloněný pro domeček.

6. Jak to máte tady s místními obyvateli? Bavíte se s nimi?

Odpověď: Docela jo.

7. Reagují na vás dobře?

Odpověď: Ano, já myslím, že ano. Třeba v hospodě. Ze začátku to bylo vidět, že se na nás divně koukali. Ale nyní už je to dobrý.

8. Na nás třeba zatím ti místní nijak nereagují, ale včera ve Sv. Heleně to bylo ještě horší.

Odpověď: Tak v Heleně se s tebou bude bavit ten, u koho tam bydlíš. Tam to zasáhl turismus mnohem víc než tady. Co jsem slyšel historiky, tak si tam místní přetahují turisty.

9. Myslíte si, že funguje mezi místními spolupráce?

Odpověď: No co jsem slyšela, tak mezi nimi je rivalita, co se týče cestovního ruchu. Jeden povídá o druhém, že má moc a tak. Ale zase si třeba navzájem pomáhají hodně na polích. I když taky mají mezi sebou nějaké skupiny. Ale ta konkurence tady jede no.

10. Myslíte si, že má turismus vliv na přírodu?

Odpověď: Mnohem větší nepořádek tady udělají Rumuni než Češi. Jako Češi tady také něco sem tam odhodí, ale já denně chodím nahoru na kopec za vesnici a tam jsou odpadky od těch, co tam pasou ovce. Jako přijde mi, že sem jezdí sorta lidí, kteří se tu přírodu snaží chránit. Jezdí sem třeba skupiny čtyřkolek, cesty jsou potom rozbitý. Zvesela se ignorují zákazy ochrany přírody, ale už se to taky začíná řešit. Ale nemám pocit, že by to tu bylo zničený. Spíš je otázka zachování toho zemědělství ve vesnicích. Většina lidí se teď pomalu začíná orientovat na ty turisty. Ale zas tak žhavý to nebude, protože lidi to zemědělství potřebují.

11. Provozuje zde ve vesnici někdo agroturistiku?

Odpověď: Já si myslím, že v tomhle slova významu ne. Možná se o to někdo drobet otre, ale přímo aby to bylo vše propojené, to ne. To tady nikdo nedělá.

12. Co byste chtěli na Banátu vylepšit a co zachovat?

Odpověď: Tak třeba tady v Gerníku jsou šílený přístupový cesty. Ale zase jak jsou tady šílený přístupový cesty, tak tu není halda dalších Rumunů. To třeba je vidět na Heleně, která se nachází blízko Dunaje a přístupové cesty do ní vedou pěkné. Není už to tam ale tak osobní jako tady.

13. Co myslíte, jak se tady bude turismus vyvíjet do budoucna?

Odpověď: Tak tady je hodně starých lidí a ti umírají. Jednou až tady nebudou, tak sem nebude z větší části za kým jezdit. Ti mladí chtějí do měst, chtějí žít našim stylem. A ti staří to tu udržují. Bydlí tady teda pár mladých rodin. Spoustu domů tu chátrá. I když teď si je spoustu lidí kupuje. Ale je otázka, zda to potom bude ty turisty dál lákat, když tady polovina domů budou chaty. Možná se změní sorta lidí, co sem budou jezdit. Je také možné, že přijdou nějaké dotační fondy od EU, co se týče zemědělství. Ale na zemědělství zde nejsou až tak ideální podmínky. Všude samý kopec a les.

14. My jsme včera při přechodu nepotkali vůbec žádného pěšího turistu. Jak se tady turisté pohybují?

Odpověď: No, tak ti co přijedou s panem Hrůzou, se většinou nechají někam odvézt. A většina z nich si chce projít okruh těchto vesnic, jako vy. I v našem autobuse se chtěli někteří nechat převézt do Eibenthálu a pak že půjdou obráceně, směr Sv. Helena. Já si myslím, že sem jezdí i relaxovat. Tak třeba v té chaloupce jak jste vy, tam bydlelo už spoustu hostů, kteří přijeli, byli zde týden. Je však pravda, že ti tu byli autem a občas vyjeli někam do okolí. Ale takhle vyloženě klasických batůžkářů už zde moc nechodí.

15. Jak je to zde s odpadem?

Odpověď: Tady to funguje takovým stylem, že jednou za týden přijede popelářské auto a nahází se tam úplně všechno. Po celém Rumunsku se nacházejí koše, ale nikdo je nevyváží. Jako ty kontejnery na tříděný odpad. To je vidět, že si na tom někdo nahrabal pěkný peníze, ale nic se vlastně nezměnilo.

- **Skauti z Čech (Rovensko)**

Skupinka 10 Čechů - 4 žen, 6 mužů, ve věku kolem 25 let. Přijeli sem na týden s panem Hrůzou. Většina je jich z Plzně, stejně jako my. Všichni jsou to studenti. Potkali jsme je v Rovensku v domě, ve kterém jsme bydleli. Právě se vrátili z výletu od řeky Nery. K údolí řeky Nery se nechali odvézt z Gerniku a zpátky putovali pěšky do Rovenska. Další den se chystali pomoci místním s trháním slív, aby nemuseli platit ubytování. Rozhovor vedly převážně dvě dívky.

(5. 8. 2016)

Rozhovor se skauty:

1. Co vás při cestě údolím od Nery překvapilo?

Odpověď: Fakt jsme byli překvapení z petlahví v lese. No, bylo to nejspíš naplavený, ale stejně. Jeden úsek mi přišel hrozný.

2. Ono je zde odpadků opravdu mnoho, ale co jsme slyšeli, tak tady nepořádek dělají místní.

Odpověď: V Gerniku si jedna paní vyloženě stěžovala na německé turisty, že jim tam udělali nepořádek.

3. *My jsme šli okolo Dunaje a tam je to strašné. Anebo jdete po lese a jsou tam skládky.*

Odpověď: No, to u Kulhavé skály bylo ohniště a všechno uklizený. Ostatní tábořiště taky. Jenom u jezera Lacul Dracului byly odpadky, protože tam spí i Rumuni. Potkali jsme tam pouze jedny Čechy.

4. *A co byste nám doporučili za místa k navštívení? Co se Vám v Banátu nejvíce líbilo.*

Odpověď: No já nevím, mně se tady snad nejvíce líbí to přespávání u místních, hlavně v Gerniku se mi líbilo.

5. *Co byste v Banátu vylepšili?*

Odpověď: Turistické značení určitě. My jsme teď procházeli rumunskou vesnicí a tam se vyskytla jazyková bariéra. Došli jsme do infocentra, kde paní ani neuměla anglicky. Najednou se objevil nějaký pán, hezky oblečený a ten teda mluvil anglicky. Zachránil nás. Poté jsme nakupovali v takovém obchůdku a tam to bylo srandovní. Objednali jsme si sedm piv, poté jsme si chtěli přiojednat další tři a paní nám donesla jen dvě. Pak nás dokonce v obchodě zavřela.

6. *Vesnice turismus už velmi ovládl.*

Odpověď: No nejlepší byl hostinský ve Sv. Heleně. Ten nám první pivo prodal za 30 Kč, pak chtěl 3 lei. Pak se zeptal nějaký další turista, kolik stojí a on řekl 4 lei. Když se pán ozval, že předtím stálo tři lei, tak řekl: „3 lei stálo, když jsem byl mladej.“

7. *Co byste zachovali?*

Odpověď: Všechno, asi. Jako je škoda, jak nám říkali, že před lety jich tady bylo více než teď, takže hlavně úbytek obyvatelstva. Mně by přišlo třeba fajn, kdyby sem jezdili dobrovolníci pomáhat. Já vím, že na jaře tady byl hromadný výlet třeba na značení tras. Jako třeba spřáhnout se s českými dobrovolnickými organizacemi, například se skauty. Já si myslím, že by to těm lidem pomohlo a byli by rádi, kdyby se to domluvílo. Třeba týden jim tu pomáhat na poli a podobně.

8. *Vrátili byste se sem?*

Odpověď: Já jo, určitě jo. Třeba jim tu pomáhat.

4.2.3 Klíčová osobnost

- **Mgr. Vladimír Kovář (Eibenthal)**

Muž, asi 48 let. Pracuje v Eibentalu už rok jako učitel na místní škole. Za učením češtiny dojíždí i do okolních měst. Pochází původně z Ostravy. Bydlí zde v chalupě u potoka. S místními obyvateli si velice rozumí. Snaží se tu zpříjemňovat obyvatelům, hlavně dětem, prostředí – v našem případě natíráním dětského hřiště pestrými barvami. Útržky rozhovoru s ním jsem nahrávala, přesto díky moderní technice se rozhovor neuložil. Vycházím z toho, co mi na rozhovoru zaujalo a přišlo zásadní.

(6. 8. 2016)

Pana učitele jsme potkali večer v hospodě „U Medvěda.“ Hospoda byla zaplněná místními, a proto si přesedl k nám ke stolu. Protože se chystala svatba a celá vesnice je na ni pozvána (kdo není z vesnice pozvaný, ten se nachází na okraji společnosti v dané komunitě), nemohli jsme sehnat odvoz do Orşovy. Slečna, která se zabývá přepravou turistů a je ženou spolumajitele hospody „U Medvěda“ byla na svatbu rovněž pozvána a druhý pán z obchodu, který běžně vozí turisty, byl také pozván. Položili jsme učiteli otázku, zda neví, kdo z vesnice ještě vozí turisty, do míst, kam potřebují. Odvětil nám to samé, co už jsme věděli: slečna spolumajitelka z hospody „U Medvěda“ a pán z obchodu „Krajánek“. Nabídl nám, že když opravdu nikoho neseženeme, že nás sveze on sám. Za nabídku jsme byli rádi, jelikož jsme ji později byli nuceni využít. Ze zvědavosti a také z pomalu se kazícího dojmu z Banátu, jsme se při cestě dali do řeči. Vyprávění jsem shrnula do několika okruhů, které se mi pro moji práci zdály být přínosné. Odpovědi se týkaly převážně vesnice Eibental.

Místní obyvatelé a čeština

Jak jsme si sami všimli, místní děti, které jsme potkali, neovládají češtinu. Při první větě nám vůbec neporozuměly, tudíž ani neodpověděly. Následovala odpověď ano, či ne nebo jen pokynutí hlavy. Ten samý názor měl i učitel, který je samozřejmě dětem blíže. Český jazyk učí ve škole několik hodin týdně. Říkal, že to je škoda, že se čeština vytrácí, ale že děti nemají jinou možnost. Už jen proto, že do místní školy dojíždějí děti z rumunských vesnic. Není tedy možné udržet zde češtinu v takové míře,

v jaké jsme ji zažili v okolních vesnicích. Nepatrný vliv na to může mít i poloha vesnice. Všechny tyto faktory mohou mít značný vliv na udržení češtiny v obci.

Práce

S pracovními možnostmi je to tady, jako v ostatních vesnicích, velmi špatné. Od zemědělství mnozí ustupují. Mladým nezbyvá nic jiného, než zde nechat děti prarodičům a odjet na 7 měsíců do Čech nebo do větších rumunských měst vydělávat peníze. Muži, kteří mají nárok na hornický důchod, cca 14 000 Kč, nepracují vůbec. Podmínkou získání důchodu bylo mít odpracováno alespoň 22 let a dosáhnout věku 45 let. Invalidní důchod činí cca 14 000 Kč. Pobírají ho i ti, kteří žijí nyní v Čechách. Jak říkal pan učitel, polovina těchto mužů teď leží doma a kouká do stropu.

Otázkou k zamyšlení jsou i zdejší zbytečná pracovní místa. Na úřadě jsou zbytečně čtyři lidé. Jejich práci by stihl starosta v Čechách za dva večery. To samé se týká i zaměstnanců školy (učitelé, školníci...). Příkladem místním může být jedna z rodin, která žila 15 let v Čechách. Okoukala jak se dělá tamní zemědělství a nyní se snaží rozjet vlastní podnikání v zemědělství i s dotacemi přímo v Eibentalu.

Život v obci

Zajímavostí pro nás byl fakt, že ještě před asi 50-ti lety nebyly dovolené sňatky mimo obec. Tudíž zde docházelo k příbuzenským sňatkům, ze kterých bohužel vzešli někteří postižení jedinci. Tyto obyvatele však místní neukazují ani je nepouštějí ven. Většina z nich jsou ležáci.

Život v obci zpestřila hospoda „U Medvěda“, díky které turisté neubývají, ba naopak přibývají. Jezdí sem různé skupinky turistů: kurzy přežití, školy, ale i další různé zájezdy. „Spokojený je zde ten, kdo pochopil turismus jako takový a umí na turistech vydělávat,“ řekl učitel a musím s ním souhlasit. Turismus vadí pouze místním, kteří ho nepochopili. Zdejší hostitel, nabízející 4 lůžka, si přijde na 40 – 50 tisíc Kč za sezonu (květen-září), ze kterých pokryje většinu svých nákladů.

Místní neumějí využít příležitostí, které jim cestovní ruch dává. Popisoval to na příkladu s ukázkou pečení chleba. Kdyby si některá z místních žen od každého turisty vzala 50 Kč, předvedla by, jak se zadělává a zpracovává těsto na chléb, poskytla by názornou ukázkou, byli by jistě všichni spokojeni a nadšeni. Ale místní se takhle nabízet nechťejí. Nechápu, že když turisté přijedou, tak nabízet své služby musí.

Příroda

Přírodu v blízkosti vesnice udržují převážně majitelé hospody „U Medvěda“. Organizují například školní zájezdy. S pomocí studentů prošlapávají a vysekávají další možné turistické trasy, které budou v budoucnu cílem jejich výletů. Sám pan učitel chodí také na průzkum okolí do míst, která málokdo navštívil. Pan učitel vyprávěl své historky s divokými psy, kteří dělají problém snad každému pěšímu turistovi.

Festival

Festival v Eibentálu se koná pravidelně v srpnu. Letos (2017) se koná již jeho 6. ročník. Místní obyvatelé na něj ale nechodí. Někteří s ním ani nesouhlasí. Místní i přes to, že nemusí platit žádné poplatky za místo pro stánek, nechtějí na festivalu nabízet své lokální produkty. Místo toho tam stojí stánky z Čech anebo stánky rumunské.

4.3 Anketa

Anketa byla vytvářena ještě před samotnou cestou do Banátu, po prostudování všech dostupných materiálů a zjištění potřebných informací. V realitě tyto informace vypadaly úplně jinak. I tak mě odpovědi turistů překvapily a rozhodla jsem se, že anketa bude součástí mé bakalářské práce. Anketní lístky se skládají z 10 otázek, které mají celkově shrnout to, co je cílem celé práce. Anketa obsahuje odpovědi na to, co turisté ve vesnicích prožili, co by zachovali a co naopak vylepšili. Anketu jsem prováděla písemně, později i ústně. Turisté odpovídali po celou dobu pobytu v Banátu bez problémů a pravdivě. Pravdou je, že jsem čekala ve vesnicích větší počet turistů. Nakonec jsme získala odpovědi od 25 lidí (**n=25**). Otázky č. 1, 2, 6, 8, 9,10 byly zaškrtačovací, zbývající otázky sloužily pro písemnou odpověď. Anketní lístek je k nahlédnutí v příloze č.1.

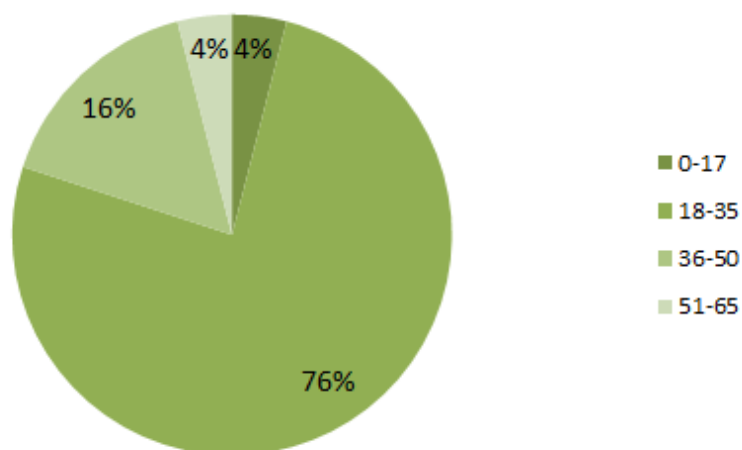
Informace o respondentech

Věk

Věkové rozdělení turistů je zřejmé z grafu č. 1. Můžeme vidět, že v Banátu se vyskytovalo nejvíce turistů ve věkové kategorii 18-35 let. Nejmladším turistou, kterého jsem potkala, byl 16 letý chlapec, naopak nejstarším byl asi 52 letý muž.

Graf 1: Rozdělení turistů dle věkových kategorií

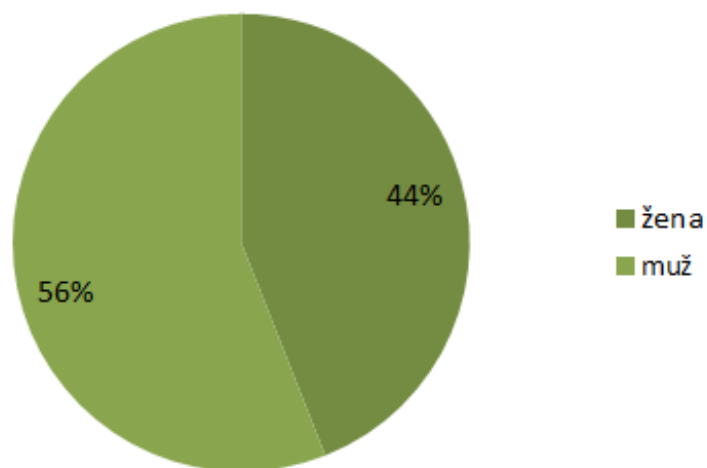

Zdroj: vlastní šetření

Pohlaví

Z grafu č. 2 vidíme, že podle mého dotazování mají z 56% převahu muži. Většinou jsme potkávali smíšené party, či páry turistů. Samotné ženy jsme nepotkali nikdy. Naopak muže po dvojicích, či trojicích jsme potkávali často.

Graf 2: Rozdělení turistů dle pohlaví

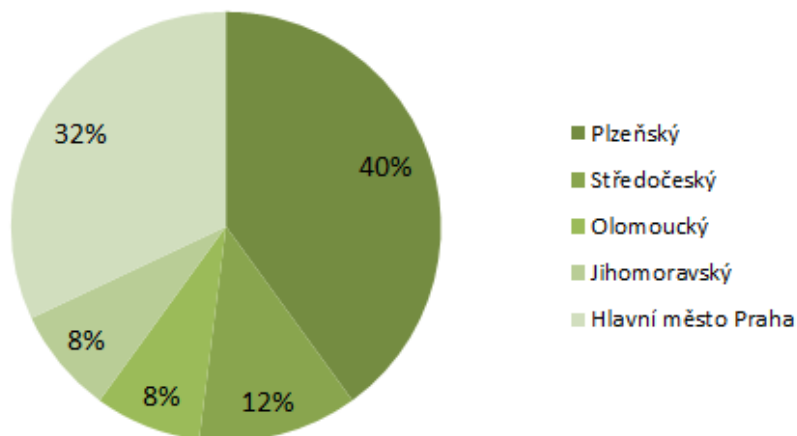
Zdroj: vlastní šetření

Bydliště

Rozdělení turistů podle místa bydliště je rozmanité, to můžeme vidět z grafu č. 3. Nejvíce jsme jich potkali z kraje Plzeňského (40%), díky partě mladých skautů a

dále z hlavního města Prahy (32%), díky partě turistů, kterou jsme potkali při našem příjezdu a jejich odjezdu.

Graf 3: Bydliště turistů dle kraje

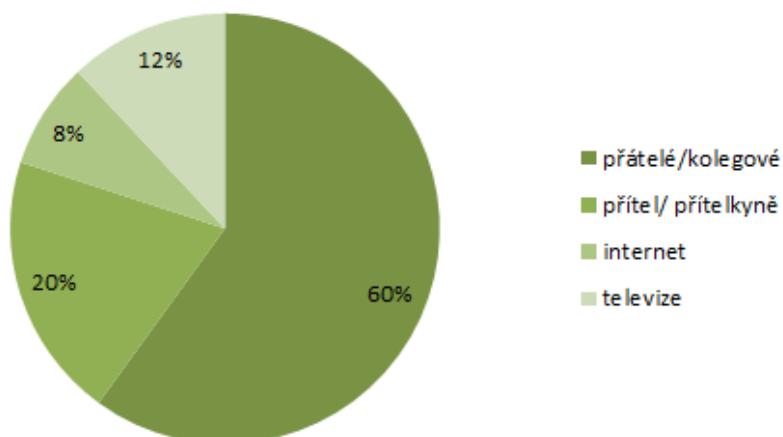
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č.:

1. Odkud/ od koho jste se dozvěděli o Banátu?

Jak je zřejmé z grafu č. 4, většina turistů se o Banátu dozvěděla od kamarádů nebo kolegů v práci (60%), kteří Banát již navštívili. Některým turistům sdělili informace o této destinaci jejich přítel, či přítelkyně (20%). K mému překvapení se pouze 8% turistů dozvědělo o Banátu díky internetu. Našli se i další dva jedinci, kteří se rozhodli Banát navštívit, stejně jako já, díky pořadu v televizi.

Graf 4: Odkud se turisté dozvěděli o Banátu

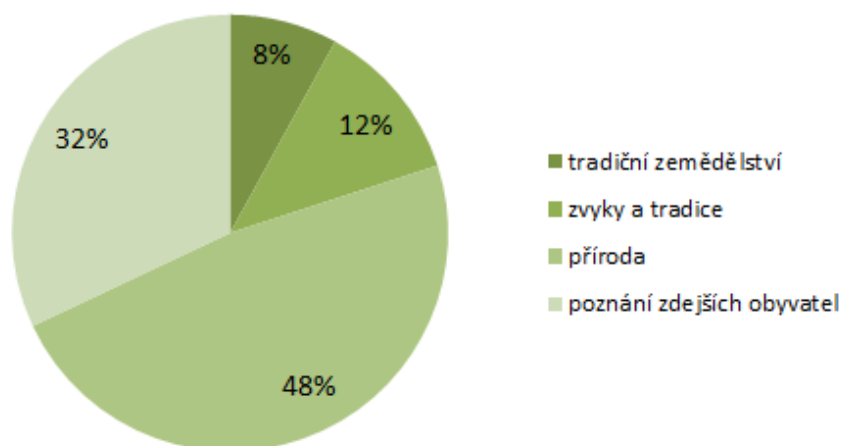

Zdroj: vlastní šetření

2. Proč jste si vybrali Banát jako turistický cíl?

Většina turistů si vybrala Banát jako cílovou destinaci kvůli divoké přírodě (48%), která se zde nachází. Poté hlavně kvůli poznání zdejších obyvatel (32%) a kvůli místním zvykům a tradicím (12%), které jsou v porovnání s našimi o mnoho zajímavější a pouze z 8% kvůli tradičnímu zemědělství (viz graf č. 5).

Graf 5: Proč si turisté vybrali právě tuto turistickou destinaci

Zdroj: vlastní šetření

3. Co byste chtěli na Banátu vylepšit?

Většina tázaných by si přála vylepšit značení **turistických tras**. Objevila se i odpověď o **vylepšení dostupných map** Banátu a okolí. Dále opakovaným faktem bylo **vylepšení sociálního zázemí** – WC, sprchy. Velice častou odpovědí bylo **zavedení pravidelného svozu odpadů**, aby se nenacházel odpad v lese. Někteří jedinci by si přáli vylepšit **zásobování** v obchodech a také **více pracovních možností** pro místní obyvatele. Další skupina turistů by nechala vše tak, jak je.

4. Co byste chtěli na Banátu zachovat?

Většina dotázaných by si přála zachovat **místní kolorit, přírodu, zvyky a tradice**, které se zde dodržují. Někteří turisté odpověděli jednoznačně, že by chtěli zachovat **vše**.

5. Co Vás na Banátu nejvíce zaujalo?

Ve většině dotazníků se nacházela odpověď **příroda**, mimo jiné také **pohostinnost místních** a celkově samotní **lidé**. Mnohé zaujalo i to, jak jsou některé

vesnice rozvinuté a jednoho dotázaného i hospoda „U Medvěda“. V odpovědích bylo často i **dobré jídlo** a místní po domácku vyráběné **potravin**y.

6. Jaké služby jste využili?

Asi všichni využili služeb místních a to především **ubytování a stravování**. Dále potom **odvoz** dle toho, kam turisté potřebovali. Parta turistů z Prahy využila nabídku **organizovaného výletu** z hospody „U Medvěda“ a stejně jako my **kemp**, který k hospodě náleží. Všichni turisté rovněž navštívili **hospody a obchody**, které se v jednotlivých vesnicích nachází.

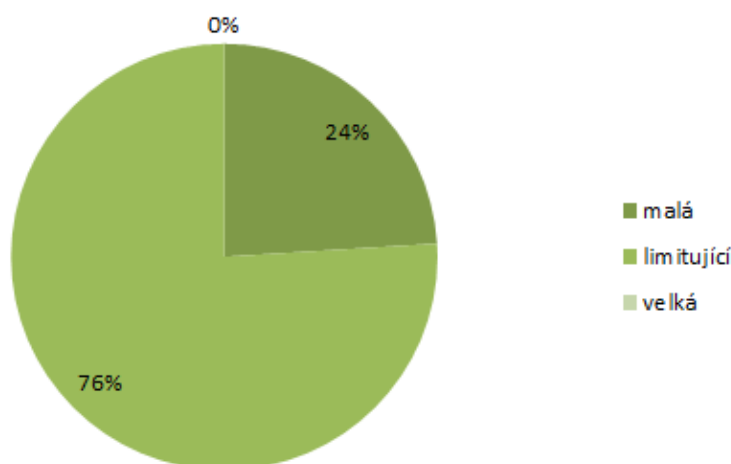
7. Ochutnali jste nějaký lokální produkt?

Odpovědi turistů se často opakovaly. Nejčastějšími odpověďmi byl **med, kozí a ovčí sýr**, dále pak **zelenina, marmelády, domácí pálenky a slivovice**.

8. Jaká si myslíte, že je udržitelnost oblasti?

Podle grafu č. 6 většina dotázaných odpověděla, že je udržitelnost oblasti limitující (76%) především díky odpadům v lese, které se těžko rozloží. Dále kvůli těžké technice, která se ve zdejších lesích využívá a také kvůli motorkářům, kteří se podle místních baví jízdou v lesích. Turismus samotný udržitelnost oblasti nijak

Graf 6: Udržitelnost oblasti dle turistů

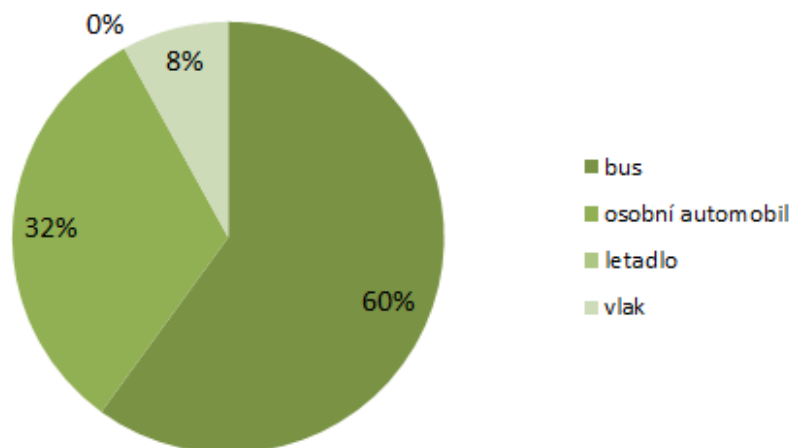
Zdroj: vlastní šetření

9. Jakým dopravním prostředkem jste se do Banátu dostali?

Jelikož je Rumunsko od České republiky velmi vzdálené, bylo otázkou, jakým dopravním prostředkem se turisté do Banátu dostali. Jak je patrné z grafu č. 7, nejvíce námi dotázaných turistů přijelo autobusem (60%) s panem Hružou. Další turisté (32%)

sem dojeli díky osobnímu automobilu, což je podle mnohých pohodlnější, jelikož nemusí mezi vesnicemi chodit pěšky. Dva jedinci do Rumunška přicestovali vlakem.

Graf 7: Jakým dopravním prostředkem se turisté do Banátu dostali

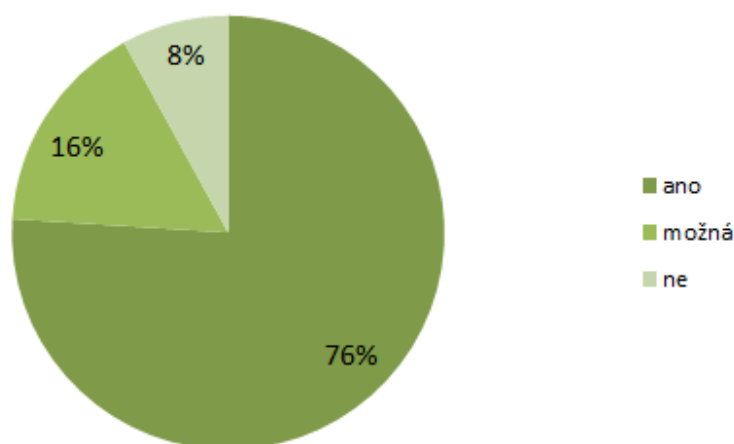

Zdroj: vlastní šetření

10. Chtěli byste se do Banátu vrátit?

Graf č. 8 zobrazuje, že skoro všichni turisté odpověděli ano (76%). Zajímalo je to, jak se to zde do budoucna změní a dále vyvine. Někteří (16%) odpověděli možná. Odpovědi ne využilo 8% turistů.

Graf 8: Touha turistů vrátit se do Banátu

Zdroj: vlastní šetření

Odpovědi turistů z ankety se většinou případů shodují s mými výsledky získanými terénním šetřením. Jsem ráda, že nedostatky, na které jsem při pobytu ve

vesnicích narazila, nejsou jen mou domněnkou. Všechna fakta, která mě při terénním šetření překvapila, jsme s ostatními turisty prodiskutovali a dopracovali se vždy ke stejnému konci. Že jsme přijeli právě včas (možná už pozdě) a viděli jsme Banát skoro takový, jaký je popisován v různých publikacích.

5 Shrnutí, analýza, diskuze

V této kapitole byly shromážděny veškeré poznatky z kapitoly č. 4, které porovnávají nabídku s reálnou situací v modelové oblasti.

5.1 Porovnání informací dostupných na internetu s realitou

Pro účely porovnávání informací zjištěných na internetu a reality, jsem si vybrala stránku www.banat.cz, na kterou se podívá snad každý turista, který se do Banátu vydá. Tuto stránku spravuje a podporuje Člověk v tísni. Hned na hlavní straně nalezneme novinky a události, týkající se Banátu. Je škoda, že některé informace, které na stránce najdeme, jsou zastaralé. I tak je dobré se před cestou informovat, jak to v Banátu chodí. Zásadní a důležité věci, týkající se slušného chování, se postupem času nemění a platí stále.

5.1.1 Ubytování

Již přes deset let probíhá v Banátu projekt na podporu a rozvoj šetrné turistiky. Místní jsou zvyklí ve svých domech ubytovávat turisty z České republiky. Na stránkách najdeme seznam ubytovávajících krajanů z roku 2014 [16].

Na internetu je sice k dispozici přehled krajanů, kteří ubytování nabízejí, avšak tyto seznamy jsou neaktualizované. Mnozí z nich ubytování již nenabízejí. Ve vesnicích Svatá Helena, Gernik i Rovensko měli místní, kteří ubytování nabízejí, cedule na omítce domu nebo na vratech. V těchto vesnicích nebyl problém ubytování sehnat. V Bígru tomu bylo naopak. Stará paní o hůlce, kterou jsme potkali při večerní procházce, nám řekla, že ubytování zde již skoro nikdo nenabízí. Když jsme tedy nechtěli bydlet v přestavěném patrovém domě (viz obr. č. 55). Nakonec jsme ubytování sehnali, ale hledání bylo dlouhé. V Eibentalu se tyto cedule objevily snad jen dvakrát. Ubytování zde bylo taktéž těžší sehnat, ale důvodem byla vesnická svatba a všichni místní byli pozváni, tudíž nikdo z nich na turisty neměl čas.

Doporučením pro turisty je prohlídka sjednaného ubytování. Při nedostatečném či nevyhovujícím vybavení lze ubytování odmítnout. Podmínky ubytování jsou ve vesnicích různé. Možné je si přivést do Banátu i svého domácího mazlíčka, jen je dobré na to předem upozornit hostitele. Požaduje-li turista ke svému příbytku malé hospodářství s přístupem ke zvířatům, není od věci se s hostitelem rovněž předem domluvit [16].

Většina lůžek, které hostitelé nabízejí, se nenachází přímo u nich v domě, ale v domě zděděném nebo jinak získaném. Většina pokojů, v těchto domech, je vybavena jen stroze. Hlavně co nejvíce postelemi, někdy i skříni či stolkem. Stěny zdobí klasická výmalba, někdy jsou stěny pouze jednobarevné, vymalované většinou bílou, či jinou světlou barvou. Podlahy jsou většinou klasické prkenné. Místo prkenné podlahy je někde i lino. V některých pokojích můžeme vidět i klasické koberce na zdech nebo vyšívané dečky kolem dveří.

Vše, co mohli, si lidé z domů odstěhovali a nechali zde opravdu jen to nejnnutnější. Tudíž požadujete-li tradiční pokoj v klasickém stylu přímo u hostitelů v domě, je potřeba hledat. Ve všech domech je zavedená elektřina a přivedená voda. Skoro v každém domě nalezneme i jednoduchou koupelnu tvořenou převážně sprchovým koutem. Ve dvou koupelnách, které jsme měli k dispozici, byl i splachovací záchod. Jinak převládá záchod suchý. Když se v domě nenachází koupelna, není to problém. Je možné se domluvit s hostiteli, kteří mají koupelnu k dispozici ve svém domě, anebo se u domu nachází venkovní sprcha se „solárním ohřevem“. Tyto venkovní koupelny jsou časté. Nachází se v nich normální sprcha, která je napojená na hadici vedoucí ze sudu, ve kterém se voda ohřívá. V této koupelně bylo i zrcadlo a jako dekorace umělé květiny. Nemohlo chybět lino na podlaze, odkládací židle a sprchový závěs. Ukázka koupelen a jednotlivých domů viz příloha č. 2. a č. 3.

Jelikož jsou domy mnohdy hodně staré a pravidelně se v nich nevětrá, společníkem je často nepříjemný zápach. Tento zápach je cítit i v peřinách, ale po chvíli se na něj člověk zvykne a už mu nevadí.

Na internetu je uvedena cena za lůžko (bez jídla), z roku 2014, od 150 Kč – 200 Kč (cca 21–28 lei) za osobu a noc. Záleží hlavně na nabízeném komfortu a délce pobytu. Za malé děti je možné požadovat slevu. Pokud si turista přeje plnou penzi, zaplatí od 300 Kč do 350 Kč (cca 42 do 49 lei) na osobu a noc. Platit lze jak v leích, tak v českých korunách. Pro turisty, kteří si chtějí pronajmout celou chalupu, je na webu k dispozici katalog chalup nebo můžou napsat do informačního a rezervačního centra, které spravuje paní Alena Gecse [16]. Za ubytování bez stravy zaplatil turista v srpnu 2016 od 150 Kč – 250 Kč za osobu a noc. Za polopenzi zaplatil od 300 Kč – 400 Kč. Cena se tedy zvýšila o 50 Kč. Musíme říct, že ve většině domů cena odpovídala komfortu. Tedy až na Bígr, kde jsme měli sice dům sami pro sebe, k dispozici koupelnu s toaletou, která byla špinavá a paní jí uklízela ještě při prohlídce,

ale cena byla zbytečně vysoká a neodpovídala komfortu. Tedy až na Bígr, kde jsme měli sice dům sami pro sebe, k dispozici koupelnu s toaletou, která byla špinavá a paní jí uklízela ještě při prohlídce, ale cena byla zbytečně vysoká a neodpovídala komfortu. Za normálních okolností bych takové ubytování nepřijala, ale po dvou dnech ve stanu, s potřebou vyprat si prádlo na následující týden, jsme na nabídku kývli. Při výběru ubytování jsme rovněž dbali na to, abychom se ubytovali u někoho, kdo peníze opravdu potřebuje. Nechtěli jsme bydlet v moderních příbytcích, účelně přistavěných patrech pro turisty, či chatičkách. Chtěli jsme zažít pobyt zde se vším všudy. Tudíž jsme rádi zaplatili více paní, která žila v Rovensku sama. Vždy byl pěkný pohled na to, jak se hostitelce rozsvítily oči, když jsme jí dali peníze. Pěkně poděkovala a vypadala vděčně. Jak potom s penězi naložili, jsme si netroufli odhadnout, musíme doufat, že dobře. Na internetu lze nalézt katalog chalup k pronájmu. Našla jsem tam i jednu chalupu, ve které jsme bydleli, a prezentuje se jinak, než vypadala v létě 2016 (viz obr. č. 69 a obr. č. 70).

Obrázek 69: Chalupa v Rovensku (2010)

Zdroj: www.banat.cz/chalupy_katalog (13.3. 2017)

Obrázek 70: Chalupa v Rovensku (2016)

Zdroj: vlastní šetření

Jak můžeme vidět, zvenku se dům nezměnil, omítka zůstává stále stejná. Změna nastala pouze uvnitř domu. Prostřední fotka na obrázku č. 69 dle mého názoru nepochází ani z tohoto domu. Fotky v druhé řadě vpravo a ve třetí řadě vlevo z obrázku č. 69, můžeme porovnávat s obrázkem č. 70, konkrétně s druhou řadou. Vidíme, že

ubyl gauč, křeslo, stůl a židle. Naopak přibyla postel. Na prostředním snímku obrázku č. 69 vidíme místnost se stolem. V létě 2016 v místnosti ubyl stůl a židle, a naopak přibyly opět tři postele. Třetí řadu úplně vpravo na obrázku č. 69 ukazuje třetí řadu na obrázku č. 70, na kterém vidíme snad největší rozdíl. Zde z místnosti zmizelo úplně všechno a zůstaly pouze čtyři postele.

Vidíme, že ne všechny informace jsou aktualizované. Pronajímatele nechci nějak poškozovat. Je jasné, že vše se časem mění a majitelé k odstranění věcí mohli mít vážný důvod. Nebo také ne a mysleli si, že turistům stačí na přespání jen postel a ostatní vybavení nepotřebují. Lidé jsou různí a každý má jiná očekávání. Za noc jsme dali 250 Kč/osoba. Koupelna byla pouze venkovní. Po domluvě jsme se mohli jít osprchovat k majitelům do domu. I přes to se nám zdála být cena vysoká a koupelna na tohle hodnocení nemá žádný dopad. Osobně si myslím, že takhle dopadlo více domů. Je to škoda, protože když už sem člověk jede, chce zažít zdejší atmosféru, kterou tvoří kromě ostatních faktorů právě domy místních a jejich vybavení.

5.1.2 Stravování

Místní hostitelé jsou ochotní turistům i uvařit. Někdy, hlavně v letních měsících, to může být problém, kvůli pracím na poli. Vše opět záleží na domluvě. Turisté si u místních mohou vychutnat i tradiční rumunské pokrmy, jako jsou sármy (zelné závitky) nebo koleš, což je kukuřičná kaše. Je dobré se připravit na to, že jídla jsou zde velice tučná, dezerty velice sladké. Zajímavostí je, že když se dělá v Rumunsku zabíječka, podle zákona u ní musí být přítomný zvěrolékař. Vzorky masa se poté kontrolují ve veterinární laboratoři. Místní ženy jsou, co se surovin týče, soběstačné. Všechno potřebné jsou schopny si vyprodukovat samy [17].

Stravování u místních jsme využili a moc jsme si pochutnali. Typická rumunská jídla jsme sice neochutnali, ale úplně obyčejná, jako děláme doma, jsme také nedostali. Většinou jsme si zaplatili polopenzi, tj. snídaně a večeře. V Banátu je problém si zajít na oběd, či večeři, do „restaurace“. To bychom samozřejmě ani nečekali. Když u nikoho nejste ubytováni nastává problém s jídlem. Samozřejmě chléb a sýr, či suchý salám hlad zažene, ale teplé jídlo je teplé jídlo. Možná proto nám vše chutnalo.

S jídlem jsme byli velice spokojeni. Jediný problém jsem měla s tím, že hostitelé měli připravený stůl pro turisty v chodbě, jednou jsme večeřeli dokonce i venku na dvorku. To mi nevadilo, ale cítila jsem se divně, sedět někomu úplně cizímu

na dvorku a konzumovat tam večeři, když oni nemohli být venku a po celou dobu naší přítomnosti byli uvnitř. Celkově umístění stolu na chodbě mi přišlo neosobní.

Domácí chleba

Otázka, zda místní pečou domácí chleba, zazněla v každém v rozhovoru. Na internetu a ve všech možných publikacích se dozvíte, že si zde místní obyvatelé chléb pečou sami. Dozvěděla jsem se, že v dnešní době chléb skoro nikdo nepeče, někteří obyvatelé Bígru pouze v zimě. Do vesnic se většinou dováží většinou dvakrát týdně nebo si ho místní objednají v obchodech.

5.1.3 Turistika

České vesnice jsou od roku 2000–2001 mezi sebou propojeny turistickými trasami, které zde vyznačil Klub českých turistů a v dalších letech různé skupiny dobrovolníků. Pro velkou rozmanitost porostu a špatnou prostupnost zdejších hor, je lepší se po těchto stezkách vydat. Jsou vedeny tak, aby turista viděl to nejlepší, co Banát turistům nabízí. Díky této propojenosti vesnic má možnost poznat odlišnosti v životě místních, v jejich zvycích a tradicích. Během cesty se prochází i kolem salaší, jejichž území většinou hlídají ovčáčtí psi, kteří jsou agresivní a chrání si své území. Proto by s sebou měl mít turista hůl nebo klacek, v lepším případě by měl použít drobné kamínky, či dělat, že kameny hledá [18].

Na internetových stránkách nalezneme i pár typů na výlety do okolí vesnic. Tyto jsou popsány pouze slovně, tudíž většinou, když jsme se na nějaký takový vydali, dostali jsme se úplně jinam, než jsme chtěli. V Bígru, jak již bylo řečeno, jsme se chtěli vydat, podle informací z internetu, na zachovalý komplex vodních mlýnků v těsné blízkosti vesnice. Šli jsme podle popisu, ptali jsme se i místních, kteří nám řekli, že už se k nim nedostaneme, že jsou zarostlé a již poněkolkáté se nám potvrdilo, že informace nejsou aktuální.

Na internetu je přehled a popis starých i nových turistických tras, celkem 150 km, které vyznačili dobrovolníci. Ty nejnovější turistické trasy vyznačili především dobrovolníci z hospody „U Medvěda“. Všechny tyto trasy jsou zaneseny na webu www.mapy.cz, kam je zanesli rovněž dobrovolníci z hospody „U Medvěda“ [18].

Po dobu našeho týdenního pobytu jsme prošli pěšky všech pět vesnic. Dohromady jsme ušli asi 100 km. Šli jsme jak přes kopce, louky, lesy, různými údolími, od nejnižších míst jsme stoupali k nejvyšším a to vše s krosnou na zádech. Po

těchto turistických trasách již moc turistů nechodí. To bylo vidět především na cestách prorostlých trnám. Co se samotného značení turistických tras týče, na většině míst nebylo dostatečné. Nemít u sebe mobil s GPS navigací, nevím, kde bychom skončili. Na nepřehledných místech turistické značky sice byly, ale jen málo, či nebyly viditelné. Jako příklad mohu dát les bez pěšiny, kde jsme od poslední značky další novou po celé šíři neviděli. Dobrou hodinu jsme hledali cestu. V tento okamžik selhala i GPS navigace. Že značení tras nebylo dostatečné, nám potvrdila i skupina skautů z Plzně. Nové značení a prošlapávání turistických tras se sice koná, ale jen na zajímavá místa v okolí vesnic. Ne v tomto nejklačičtější okruhu mezi vesnicemi. Už hodně málo turistů se vydá tímto okruhem na svou cestu.

V příručkách pro turisty, kteří se chystají jet do Banátu, bych se určitě zmínila o narůstajícím počtu elektrických ohradníků, kterými si místní ohrazují své pozemky. Ať už jsou důvodem divoká prasata, či je důvod zcela jiný, mělo by se na to předem upozornit. Já, jako turista z České republiky, bych si nedovolila vstoupit do elektrického ohradníku, kde se pasou krávy. Nedovolila bych si tam vstoupit ani, kdyby byl prázdný. V těch rumunských byl sice držák na otevření a průchod ohradou, ale i tak jsem měla strach. Bylo by dobré na fakt, že turistické trasy vedou přes ohradníky, upozornit.

Obrázek 71: Turistické značení

Zdroj: vlastní šetření

S tímto faktem souvisí i odvoz turistů na místa, která si přejí navštívit. V každé vesnici tento odvoz někdo nabízí. Samozřejmě vyjde nejvýhodněji, jak pro turisty, tak

pro majitele dodávky, odvoz větší skupinky osob, než pouhých dvou lidí. I toto byl jeden z důvodů, proč jsme chodili pěšky. A i když jsme neviděli zajímavá místa nacházející se desítky km od obcí, prošli jsme si všech pět banátských vesnic a to si myslím, že bylo naším cílem a nelitujeme toho. Na obrázku č. 71 můžeme vidět několik rozcestníků a turistických značek, které jsme potkali v průběhu naší cesty.

5.1.4 Zásady slušného chování

Na stránce na www.banat.cz se nachází upozornění pro turisty, které hlásá, aby se turisté chovali jako nenápadní, uctiví a pozorní hosté. Při své návštěvě by neměli narušit unikátní atmosféru českých vesnic. Role turisty má být pro krajinu Banátu i pro místní obyvatele přínosem, ne zátěží [20]. Toto nařízení by měl každý turista opravdu dodržovat, o tom není pochyb. Myslím, že většina turistů, kteří do Banátu přijíždějí, toto pravidlo dodržuje i bez předchozího upozornění. Samozřejmě se najdou i tací, kteří upozornění, nacházející se jak na letácích, mapách, tak i v příručkách, ignorují.

5.1.5 Hluk

Po dobu naší cesty problém nastal ve vesnici Rovensko. Atmosféru zde nenarušovali turisté, ale místní, asi 14-ti letí kluci. Od rána, hodinu, co hodinu, jezdili na motorkách od jednoho konce vesnice na druhý. Odpoledne, při procházce vesnicí, jsme slyšeli hlasitou hudbu. Nevěděli jsme, odkud hraje. Hrála z garáže jednoho domu na konci vesnice. Kluci si tam motorky opravovali a při tom poslouchali opravdu hlasitou disko hudbu. Tahle hudba se line vesnicí celé dny, říkála paní Mojžíšová, bydlící naproti. Nic s tím ale udělat nemůže. Paní v krámu zase říkála, že chlapani jsou takoví divocí. Ani my z pozice turisty, i když se nám to nelíbí, s tím nic neuděláme. Jednou tam bydlí, jsou součástí vesnice a my jako pozorovatelé je nemůžeme odsoudit. Určitě to ale kazilo náš celkový dojem z tohoto místa. Něco podobného jsme slyšeli i v Bígru. Tam z jednoho domu hrála hlasitá hudba celé odpoledne. Na zahradě měli zabudovaný bazén a hudbou si zpříjemňovali den. Nebyli to původní obyvatelé Bígru. Nejspíš to byli Rumuni.

5.1.6 Odpady

Většina odpadů, která se v Rumunsku vyprodukuje, končí buď na skládkách v lese nebo je lidé spálí v kamnech. Ve Svaté Heleně nově probíhá svoz odpadů na

sklárku v Nové Moldavě. Turistům je doporučováno odpadky si odvézt sebou domů [21].

Odpadky se v Rumunsku vyskytují na každém rohu. Jen když zmíním asfaltovou cestu kolem Dunaje. Na každém sloupu elektrického vedení se nachází odpadkový koš. Ty jsou však naplněné jen z půlky. Ostatní odpadky se povalují v těsném okolí řeky. Nějak podobně to vypadá v lesích, kde se kromě jednotlivých povalujících se odpadků, nacházejí i sklárky. Ty vidíme hlavně v okolí vesnic. Jsou tvořeny nepotřebnými rozbitými elektrospotřebiči, hračkami, sutí, nepotřebným nábytkem, ale i odpadem běžné spotřeby.

Místní tvrdí, že tyto sklárky dělají Rumuni z vesnic, nacházejících se nedaleko vesnic českých. A jak tedy třídí odpad místní krajané? Odpadky většinou spalují v dírách, které účelně kopou na svých zahradách. Ono jim také nezbývá nic jiného, když se celkově o odpad nikdo nestará. Takhle to kromě Svaté Heleny probíhá ve všech vesnicích. V Gerniku jsme viděli úplně nové popelnice a kontejnery na třídění odpadu. Tyto popelnice stály uprostřed vesnice asi dva měsíce nedotčené. U místní školy a knihovny se menší popelnice na třídění odpadu také nachází. Odpad v nich však žádný nebyl. Naproti hospodě „U Kapličky“ byla klec s popisem – plastic. V této kleci byly převážně papírové krabice. Obrázek č. 72 zobrazuje nevyužité popelnice, nacházející se v Gerniu, dále popelnice u místní knihovny, ohradu tvořenou z pletiva, na které byla cedule plastic, ale byla plná papíru a také sklárky, nacházející se většinou na okraji lesů.

Obrázek 72: Odpad v okolí vesnic

Zdroj: vlastní šetření

5.2 Typy venkovské turistiky v Banátu

Kromě již zmíněné pěší turistiky se v českých vesnicích Rumunského Banátu vyskytují i další typy venkovského turistiky.

5.2.1 Cykloturistika

Banát nabízí cykloturistiku v okolí vesnic. Tyto vesnice jsou většinou pospojovány jak horšími, tak i lepšími cestami. Většinou podle rumunských představ. Proto je vhodné na cestu zvolit spíše horské kolo. K výletům na kole mohou posloužit klasické značené turistické trasy, které spojují vesnice, pro méně zdatné jedince je lepší sjet na asfaltovou silnici, která vede podél Dunaje. Mezi Bígrem a Eibentálem je nově vyznačená žlutá turistická cesta, která vede pozvolnějším terénem. Půjčení horského kola je možné u pana Salaby ve Svaté Heleně. Od 200 Kč za půl dne nebo 350 Kč za celý den [19].

Osobně bych cykloturistiku v této oblasti nedoporučovala. Cesty mezi vesnicemi mnohdy vedou do strmých kopců, po ne moc zpevněném terénu, lesem. Především střídající se výškové rozdíly jsou časté. Mnohdy jsme měli problém, i když jsme šli pěšky. V nabídce několika cestovních kanceláří se dříve objevovaly cyklovýlety po Banátu. Tento skupinový cyklovýlet vedený zkušeným průvodcem je jistě bezpečnější a zajímavější, než když se někdo do oblasti vydá na kole individuálně. Žádného takového odvážlivce jsme po cestě nepotkali.

5.2.2 Mototuristika

V poslední době se stalo Rumunsko cílem každého motorkáře. Není divu, krásná příroda, památky, neupravené cesty, z toho sálající adrenalin. Dále nocování v divoké přírodě může být pro některého turistu také lákadlem. Na naší cestě jsme potkali motorkářů opravdu mnoho. Více než pěších turistů. Nejeli cíleně jen do Banátu. Jeli si prohlédnout i další šperky Rumunska. Nejvíce si stěžovali na silnice, které vedou do jednotlivých vesnic. Ptali jsme se místních, jestli zde motorkáři páchají škodu na přírodě. Odpověď zněla ne. Škodu páchají Rumuni z okolních vesnic, říkali. Většina těchto motorkářů má motorky dálkové, ne na ježdění po lesích a loukách. Jedou si užít svoji motorku a atmosféru ze samotné cesty.

5.2.3 Hippoturistika

Ve vesnicích Svatá Helena, Gernik a Rovensko je možné si půjčit koně a kochat se krásami rumunského Banátu ze sedla. Tato nabídka platí jak pro začátečníky, tak pro pokročilé. Dříve probíhal *Program rozvoje hippoturistiky v Banátu*, kdy tento projekt podpořili nákupem čtyř sedel Vojenské lesy ČR [30]. Nákup sedel a následně podpořit hippoturistiku v Banátu může kdokoliv, kdo se zapojí do asistenčního programu rozvoje Banátu, částkou 22 000 Kč. Tyto peníze budou použity na nákup čtyř sedel, jež budou sloužit sedlákům, kteří budou koně pronajímat a dále se z peněz zaplatí propagace letáku v některém z médií v ČR [12]. Cena za půjčení koně je 150 Kč za hodinu a 800 Kč za jeden den. Ve Svaté Heleně a v Gerniku je možnost vyjížděky na povozu po okolí vesnic. Možná je přeprava turistů i se zavazadly z vesnice do vesnice. Cena za vůz je 2 000 Kč na den. [30]

5.2.4 Agroturistika

Agroturistika v rumunském Banátu funguje jinak než agroturistika v České republice. Podnikatelé, zabývající se agroturistikou v České republice, své venkovské statky, jako agrofarmy cíleně propagují. Návštěvníci tyto statky navštěvují za účelem odpočinku a také kvůli seznámení se s chodem statku, se zvířaty, se zvyky a tradicemi apod.

Kdežto v Rumunsku takhle účelně své statky nikdo nepropaguje. Nabízejí sice ubytování a stravování, ale žádné doplňkové aktivity, jako je tomu v Čechách. Samozřejmě je možné se s místními hospodáři domluvit, určitě by vyšli vstříc. Hlavně postarší lidé, kteří mají své potomky v Čechách a jsou rádi za jakoukoliv společnost. Naše hostitelka z Rovenska vyprávěla, jak u nich v domě byla ubytována rodina z Čech. Ubytovaná rodina chtěla hostelům pomáhat, ale jim to přišlo divné, že lidé, kteří jsou u nich ubytováni, mají zájem o práci na statku. Další podnikatel z Rovenska vystavěl několik chat a roubenku, kde turisty ubytovává. Jiné služby, kromě stravování, už nikde nepropaguje ani nenabízí. Můžeme říci, že agroturistika se v obcích vyskytuje. Ne ale však tak doslova, jako v České republice. Myslím si, že často zmiňovaný pojem agroturistika v Banátu vymyslel někdo z Čech a místní o plném významu tohoto slova nemají ani tušení, a tudíž ani neví, že by tyto služby měli rovněž nabízet. Můžeme tedy říci, že ve vesnicích se vyskytuje spíše venkovská turistika než agroturistika.

5.3 Nabídka zájezdů

Dříve, asi před 10 lety, jezdily do Banátu zájezdy turistů z celé republiky od různých cestovních kanceláří. Nyní, už se zájezdy do Banátu omezily a pravidelně do českých vesnic jezdí už jen CK Kudrna a CK KM, která vznikla z dopravní agentury KM teprve nedávno. Turisty do Banátu od roku 2001 vozí i Expres Hrůza.

CK Kudrna

CK Kudrna zájezdy pro turisty do českých vesnic v rumunském Banátu pořádá úplně jako první. Tato specifická cestovní kancelář nabízí širokou nabídku zájezdů do Banátu. Cestovní kancelář pořádá dobrodružné zájezdy po celém světě jak pěšky, tak na kole. Speciální zájezdy jsou tvořeny i pro rodiny s dětmi. V jedné z knih, která popisuje přírodu v okolí Svaté Heleny, je na zadní straně reklama na zájezdy do Banátu od CK Kudrna (viz obr. č. 73). Tato reklama pochází z roku 2011. Jelikož jsme v každé vesnici slýchávali, že dříve turistů jezdilo více, rozhodla jsem se nabídku zájezdů z roku 2011 a 2017 porovnat.

Z aktuální nabídky zájezdů od CK kudrna pro rok 2017:

Silvestr v rumunském Banátu

Jak můžeme vidět, tento zájezd se v nabídce nachází již 6 let a stále neupadá v oblibě u turistů.

Babí léto s muzikou

Babí léto v nabídce rovněž přetrvává. Nyní ho cestovní kancelář doplnila o každodenní posezení s živou muzikou.

Rozmarné léto s jógou

Rozmarné léto opět zůstává. Zájezd jak pro ženy, tak pro muže je ozvláštněn cvičením jógy po celou dobu pobytu.

Velikonoce v Banátu

Zájezd určen pro ty, kteří se zajímají o zvyky a tradice, které se uskutečňují převážně v týdně před samotnými Velikonocemi i během nich. Myslím si, že tento zájezd nahradil zájezd Banátské jaro.

Východní vesnice Banátu

Tento zájezd stále přetrvává. Současně je možnost během této výpravy navštívit tradiční festival v Eibentálu.

Výprava do Banátu

Tradiční zájezd pro rodiče s dětmi. Došlo pouze ke změně jména z Banátské knoflíkové války na Výpravu do Banátu.

Za krajany do srbského Banátu

Tento cyklistický zájezd je letošní novinkou v nabídce. Z části nahradil zájezd Banátem na kole. Jak už název napovídá, cyklisté navštíví rovněž západní část Banátu, jenž se nachází na srbské straně.

Zdroj: [27]

Obrázek 73: Nabídka zájezdů z roku 2011

KUDRNA
prostorům i časem

**Všude dobře,
u krajanů nejlíp!**

**Pojedte s námi proti proudu času
do rumunského Banátu**

- Banátské jaro**
pobyt v období rozpuku přírody, ubytování u krajanů a s místní plnou penzí
- Banátem na kole**
cyklistické toulky přes všech 6 českých vesnic, spání ve stanech a s polopenzí
- Banátská knoflíková válka**
pobytovo-putovací akce pro rodiny, ubytování v našich základnách a s polopenzí
- Banátské rozmarné léto**
pobyt v období sklizení úrody, ubytování u krajanů a s místní plnou penzí
- Východní vesnice Banátu**
jednodenní výlety, při nichž poznáme čtyři české vesnice, spí se u krajanů i ve stanu; 3x plná penze
- Cernei, Mehedinci a Banát**
přechod „Květinových“, „Horkých“ a „Českých“ hor na těžko a se stary
- Festival v Banátu**
tradiční kulturní akce a přehlídka krajanových folklórních souborů i českých umělců
- Banátské babí léto**
barevný podzimní pobyt v Rovensku, Gerniku i Svaté Heleně v domcích krajanů i našich základnách
- Čas povánoční a Silvestr v Banátu**
pobyt ve Svaté Heleně u krajanů v peřinách a s místní plnou penzí, zažijeme rumunský i český Silvestr

Zdroj: Klvač a kol., 2011

Jak si může každý spočítat, v roce 2011 cestovní kancelář nabízela 9 zájezdů do Banátu. V roce 2017 nabízí těchto zájezdů 7. Jedná se tedy o lehký pokles nabídky zájezdů. Většina jich je obměněných, což je jak z pohledu prodávajícího, tak kupujícího správné. Líbí se mi, jak se cestovní kancelář snaží zájezdy něčím ozvláštnit, aby byly i pro turisty, kteří Banát již v minulosti navštívili, zajímavé. Co se ceny za zájezdy týče, většinou se pohybuje kolem 6 000 Kč. Zájezd Východní vesnice Banátu v délce 10 dnů vyjde na 6 900 Kč za osobu. (www.kudrna.cz). My jsme za 10 dnů

v Banátu (včetně cesty) dali asi 5 500 Kč, což rozdíl jen o 1 400 Kč. Když se vezme v potaz to, že při zájezdu máte k dispozici průvodce, autobus, pravidelnou stravu apod., tak mi cena nepřijde vysoká.

Podle popisu turisté tohoto zájezdu navštívili i několik dalších zajímavých míst, které jsme my neviděli. Kdybych se příště měla rozmýšlet, zda pojedeme do podobných oblastí s cestovní kanceláří nebo ne, určitě bych volila cestovní kancelář CK Kudrna. Osobně mě tato cestovní kancelář překvapila svou nabídkou zajímavých zájezdů, nejen do Banátu, ale i po dalších zajímavých zemích.

CK KM

Cestovní kancelář vznikla z předchozí činnosti cestovní a dopravní agentury KM. Tato cestovní kancelář se specializuje na Rumunsko. Nabízí zájezdy jak pobytové, tak poznávací. Možná je i kombinace těchto dvou typů. Konkrétně nabízí: *Poznávací zájezd do českých vesnic Banátu*. Zájezd trvá 9 dnů a v roce 2017 se jede ve dvou termínech. Cena za zájezd činí 4 300 Kč [28].

Zájezd od CK KM je oproti zájezdům od CK Kudrna levnější. Oproti programu zájezdů od CK Kudrna se mi zdá program zájezdu od CK KM strohý, ale i tak dostačující. Program obou zájezdů odpovídá ceně.

Expres Hrůza

Firma Expres Hrůza funguje od roku 2001. Tato Firma nabízí dopravu po celé Evropě, ale jeho zaměřením je doprava lidí ze Žatce, přes Prahu a Brno do Sv. Heleny v Rumunsku. Hlavní sezóna pravidelné linky pro rok 2017 je od 22. 4. 2017 do 31. 9. 2017. Nabízí dopravu i pro menší skupiny turistů. Hlavní cena za obousměrnou dopravu do Rumunska činí 2800 Kč za osobu [29].

S touto přepravní firmou jsme cestovali jak do Rumunska, tak i zpátky. Oproti roku 2016 se cena navýšila o 100 Kč. Myslím si, že i tak je to cena stále přijatelná. Cesta až na domluvu před odjezdem probíhala dobře. Měli jsme sice rezervovaná dvě místa, ale informace o odjezdu a o platbě jsme neměli žádné. Netušili jsme, jestli do Rumunska vůbec odjedeme. Nakonec nám pan Hrůza volal a vše se potvrdilo. Platba probíhala až v autobuse. Nakonec vše proběhlo bez komplikací a v klidu, při samotné cestě autobusem. Třetina autobusu jela z Žatce, kde firma sídlí. Pan Hrůza pochází se Svate Heleny, tudíž polovinu osazenstva autobusu tvořili především lidé, kteří jeli za rodinou. Další polovina nastoupila v Praze tak, jako my. Zbytek nastoupil v Brně.

Cesta trvala 14 hodin, s dostatečným množstvím přestávek a slíbeným servisem služeb. Jediné co mi vadilo, že jsme seděli přímo mezi domorodci a ti byli vůči nám odtažití, divně koukali, zkrátka necítila jsem se mezi nimi dobře. Jakmile jsme vjeli do Rumunska, ožili a byli veselí. Jinak musím pochválit ochotu pana Hrůzy, že nás při odjezdu domů vzal o týden dříve a do autobusu nás přímo naskládal. V autobuse nezbylo jediné volné místo.

Tyto cestovní kanceláře jsou všechny úzce spojeny s Banátem. Majitel CK KM se v Gerníku narodil a žil tam do svých 20 let. Rumunsko i okolí velmi dobře zná a proto své zájezdy orientuje pouze na Rumunsko. Mluví česky i rumunsky. Pan Jozef Hrůza, majitel firmy Expres Hrůza, se pro změnu narodil ve Sv. Heleně a v létě se každý týden díky přepravě turistů, ale i místních, vrací zpět domů. Líbí se mi pracovitost a úsilí těchto dvou mužů. Dokázali se odstěhovat ze své vlasti, usadit se v Čechách a zřídit si své vlastní firmy. Naopak majitel CK Kudrna hned v 90. letech, možná ještě dříve, Banát sám prozkoumával, družil se s místními a tak si u nich také dokázal vybudovat autoritu, díky které se se svými zájezdy do Banátu stále vrací. Do českých vesnic v Rumunském Banátu jezdilo dříve více cestovních kanceláří, než je tomu teď. Došlo k nasycení trhu a možná také k úbytku turistů, kteří zdejší oblast chtějí navštívit. O nasycení trhu nám vyprávěla paní z krámků v Rovensku (viz kap. č. 4.2.1).

Dovolená v Banátu

Nápad realizovat tento podnikatelský záměr měl jeden Čech, který přijel do Eibentálu na rodinnou návštěvu. Pochází odsud část rodiny jeho přítelkyně. Seznámil se zde s mladíkem, který ho provedl po vesnici, a společně je napadlo zrealizovat zde podnikatelský záměr v podobě pensionu. Aby v tom nebyli sami dva, první mladík se o nápad podělil ještě se svým kamarádem a společně koupili dům v Eibentálu.

Dům i přilehlou stodolu opravili, a náhle se zde objevil první český pension v Banátu a hospoda. Pension má kapacitu 8 lůžek, podle potřeby je k dispozici dalších 8 lůžek v domě vzdáleném asi 88 m. V obou objektech je k dispozici kompletní sociální zařízení (sprcha, WC, kuchyňka) [23]. K pobytu zde jsou majitelé schopni zařídit stravování od krajanek a to jak polopenze, tak pouze samostatná jídla. Cena za osobu za noc je 250 Kč, v případě polopenze, dalších 250 Kč za osobu. Samostatně za snídani 80 Kč a večeri 170 Kč za osobu. Možné je si objednat grilování – sele, kuře, jehně, ryby [22].

Na velké zahradě nad penzionem se nachází kemp s krásným výhledem. K dispozici je turistům splachovací WC, umyvadla a rovněž venkovní sprchy. V celém areálu je k dispozici Wi-Fi, bazén a parkování [23]. Za osobu v kempu zaplatí turista 60 Kč [22].

Hospoda se nachází v bývalé stodole a patří k ní rovněž krytá terasa. Potkávají se zde jak krajani s turisty, tak turisté s krajany. V nabídce je točené pivo Temešvár, Ursus a tradiční točená Kofola. Postupem času se z hospody „U Medvěda“ stalo první oficiální turistické infocentrum, jež je zakresleno v mapě [24].

Tato společnost je schopna uspořádat pro početné skupiny osob expedici na klíč, jak pro školy, firmy, cykloturisty, tak i vícečlenné party. Kompletní nabídka služeb je k dispozici na adrese www.dovolena-banat.cz, v sekci služby a expedice [25]. V neposlední řadě je dobré zmínit Festival Banát, kterému se stala společnost Dovolena-Banat.cz v roce 2012 oficiálním pořadatelem. Zajistila přesun do Eibentálu/Ujbányje, celkově zlepšila propagaci v České republice a zajistila maximální využití místních zdrojů. Není divu, že v roce 2012 navštívilo festival přes 800 turistů. Festival je pojat jako nezisková charitativní akce, jejímž cílem je propagace turistiky a pomoc místním obyvatelům [26]. Díky této společnosti vznikají nové turistické trasy a nové výletní cíle v okolí českých vesnic. Všechny tyto informace budou turistům k dispozici v nové publikaci – Atlas Banátu, který by měl vyjít letos (2017) [27].

Naše zkušenost s tímto podnikem byla popsána už v terénních poznámkách. Myslím si, že když je všude nazýván a značen jako infocentrum, měly by zde být poskytovány informace, které má infocentrum nabízet. I v případě nepřítomnosti některého člena týmu. Možná přijet o týden déle, bylo by to všechno jiné. Tato společnost se specializuje na výlety pro větší skupiny osob a předem nasmlouvané zájezdy. Pro jednotlivce, jako jsme byli my dva, to dle mého názoru sloužit nemá. Tento podnik má asi „svá léta“ za sebou a je to škoda. Budu doufat, že se to do budoucnalepší.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat rumunský Banát jako turistickou destinaci na základě historických, sociodemografických a geografických dat a formou případové studie zhodnotit vliv turismu na obce a přírodu v modelové oblasti.

Co se krajiny a přírody týče, je okolí vesnic Sv. Helena, Gernik a Rovensko opravdu nádherné. Ve Sv. Heleně a Gerniku jsou často k vidění různé krasové jevy, které tvoří jeskyně, jezírka, vodopády, ke kterým každý turista určitě rád zavítá. Hlavně uvidí velmi kopcovitou a pestrou krajinu, ve které se střídají pole, louky a les. Okolí Bígru a Eibentálu je z větší části zalesněné. Zde si přijdou na své milovníci pusté přírody a lesáci. Problémem jsou pouze odpadky, které se povalují u ohnišť a někdy vyježděné koleje od motorek v lesích. Nelze říci, že tyto dva problémy mají na svědomí čeští turisté, ale podle místních Rumuni z okolních vesnic.

Co je na vesnicích hlavní dominantou? Jsou to zachované zvyky a tradice místních, které se samozřejmě s postupem času mění, ale stále přetrvávají. Platí to i pro tradiční zemědělství, kterým se živí každá zdejší rodina. Vesnice se zdá být značně mechanizována podle počtu traktorů a zemědělské techniky, kterou jsme viděli. Pořád jsou zde ale strmá pole a louky, kde jsou moderní stroje k ničemu a musí přijít na řadu klasická ruční práce. Co ale mohu říci, že klasické povozy s koňmi, které sedláci při svých pracích dříve potřebovali, nahradily traktory a povozy jsou už jen nabídkou pro turisty. Po celou dobu pobytu jsme zahlédli pouze jeden.

Turismus do obcí nepřinesl pouze peníze, ale o něco kvalitnější život pro místní obyvatele. Přinesl s sebou rovněž ošklivou vlastnost a to závist, panující mezi místními obyvateli, kteří ji i přes všechno tolerují a nedávají najevo. Dá se říci, že vesnice jsou rozděleny na několik částí a obyvatelé jednotlivých částí jsou mezi sebou spokojeni. Závidí ale druhým částem vesnice. O tom, že někdo má z turismu větší a druhý menší příjmy, si místní povídali pouze s námi, tedy s turisty. Mezi sebou to nedávají najevo. Musím říct, že je na každém obyvateli, jak využije situaci. Lidé jsou zde zvyklí, že turisté, když něco chtějí nebo potřebují, přijdou a o službu si řeknou sami. Přitom by to mělo být naopak a je jen jejich problémem, že to nemohou, či nechtějí pochopit.

Místním krajanům turismus v obcích, podle zjištěných informací, nevádí a jsou za něj rádi. Je tedy jen na nich, aby tuto situaci využili. Úsměvný je taktéž fakt, že když místní obyvatelé vidí peníze, rozzáří se jim oči a ihned jsou sdílnější. To má turismus asi také na svědomí. Není se ale čemu divit. Peníze jim pomáhají a je to vidět

na zvelebování jejich obydlí. Obyvatelům za poskytnutí služeb turistům zůstává celá částka, nemusejí z ní odvádět daně. Turismus zde drží alespoň některé mladé rodiny, které přemýšlejí o odchodu do větších měst. Někteří místní jsou také rádi, že si v létě mohou promluvit s krajany a zjistit informace o tom, co je v České republice nového. Je tu pak i část místních, kterou jsem neoslovila, jelikož jim ve tváři nebyla vidět touha prohodit pár slov a podělit se se mnou o nějaké informace. I ty chápu. Do oblasti jezdí různí turisté, s různými vlastnostmi a je možné, že někteří turisté se ke zdejším obyvatelům nechovali hezky, tudíž s turismem mají špatnou zkušenost a nesouhlasí s ním. Musíme brát v potaz, že místní obyvatelé nejsou ve vesnicích pouze jako herci pro zvědavé návštěvy, ale že chtějí žít normálním životem, jako my všichni, kteří k nim přicházíme. Můžeme říci, že se zde vyskytuje turismus šetrný.

Před deseti lety turismus v obci musel vypadat úplně jinak, což vedlo až k přesycení trhu. Hostitelé byli mladší, měli více energie a turismus pro ně byl něco nového, neobvyklého. V dnešní době už je pro ně samozřejmostí. Dříve do vesnic putovalo i více pomoci z České republiky, což vedlo např. k vyasfaltování cest, podpoře škol a celkově ke zlepšení životních podmínek v obcích. Nyní už tolik pomoci z Čech nepřichází a přicházejí pouze turisté. Jak bude turismus vypadat do budoucna, nikdo neví. Místní si už teď myslí, že turisté, kteří sem jedou, chtějí být sami a v klidu, bez povšimnutí místních. To je možná ten největší problém. Turisté, kteří sem přijíždějí, chtějí vidět Banát takový, jaký byl dříve a o kterém si četli v různých publikacích, či článcích na internetu. Většina jich právě vyžaduje pozornost místních nebo se jí alespoň nebrání. Otázkou je, jak tato oblast bude vypadat dále, když chalupy zde skupují lidé z Čech, ať už za účelem podnikání, či za účelem odpočinku. Má to své kladné i záporné stránky, pro šetrný turismus ne moc dobré. Jedinými akcemi pro turisty, které se v Banátu konají, jsou Festival Banát, díky kterému oblast navštíví mnoho turistů. Dle zjištěných informací ho místní nenavštěvují. Dalším festivalem je Folklorní festival ve Svaté Heleně, který nabývá u místních na velké oblibě.

Místní se ale turismu doslova neoddali. Stali jsme se toho živým důkazem, když jsme sháněli odvoz a nikdo neměl čas, jelikož se konala svatba. Pro nás, jako turisty, je to hodně špatná situace, ale upřímně se místním nedivím. Svatba se koná jednou za život, je to událost a hezky utužené vztahy v obcích by se neměly trhat jen kvůli tomu, že nějaký turista potřebuje odvézt. Místní obyvatele musíme respektovat a vyjadřovat k nim určitou úctu a pokoru. Musíme je pochopit, že na nás vždycky a hned nemají čas. Jsme vlastně jejich hosté.

Jako doporučení, přicházející z mé strany, bych navrhovala exkurzi do nějaké výborně fungující a prosperující agrofarmy v České republice. Tato nabídka by platila pro obyvatele vesnic, kteří by měli skutečný zájem o toto odvětví cestovního ruchu. Krajanům by bylo ukázáno, jak taková agroturistika doopravdy funguje, jak se prezentuje apod. Poté bych těmto zájemcům pomohla s propagací jejich statku na internetu či v tisku. Statky v Rumunsku mají staré, dá se říci sto let nezměněné vybavení a i to může být jedním z faktorů, jak nalákat turisty zrovna k nim. V kombinaci s vynikající stravou a menším doplňkovým programem je to ideální aktivní dovolená pro rodiny s dětmi. Dalším doporučením je aktualizovat seznamy ubytovávajících a nějakým způsobem je stmelit dohromady, prostřednictvím třetí osoby. Ta by pravidelně informovala ubytovávající o novinkách a sděloval by jim případná doporučení ze strany turistů apod. O něco takového už jednou ve vesnicích pokus byl, ale podle mého šetření zatím dobře nefunguje. Od jedné turistky zazněl pěkný návrh a to posílat do vesnic pomoc při sezónních pracích. Pomoc už byla do vesnic před deseti lety posílána, ale v dnešní době už tomu tak není a myslím si, že to je škoda.

Z našeho putování po českých vesnicích rumunského Banátu jsme zjistili, že někteří obyvatelé České republiky začali skupovat prázdné domy, kterých se v oblasti nachází, díky úbytku obyvatel, mnoho. Majitelé jsou rádi, že je prodají. Některé z těchto domů se nacházejí v hrozném stavu a majitelům tak ubyde starost o jejich údržbu. S domy tyto Češi skupují i pozemky, které přiléhají k obydlí. Některí zde podnikají, např. manželé, kteří zde sbírají lanýže, některým tyto domy budou sloužit jako letní chalupy. Otázkou je, jak se zde bude turismus v budoucnu vyvíjet, když zde nebudou bydlet původní obyvatelé, ale pouze chataři. Určité kouzlo této oblasti zůstane, ale výjimečnost, podmíněná místními obyvateli, zmizí. Nelze zastavit ani určitý pokrok, který do vesnic přichází a mnozí svůj život těmto pokrokům přizpůsobují. Možná se také vesnice stanou vesnicemi rumunskými. Můžeme jen doufat, že turismus, který se bude v rumunském Banátu vyskytovat v budoucnu, bude alespoň takový, jaký jsme ho zažili my při našem putování, a věřit, že tato jedinečná oblast postupem času nezanikne. Byla by to velká škoda.

7 Seznam použité literatury

7.1 Literární zdroje

- DELÍN, M., POSPĚCH, P. (2016): *Komodifikace venkova a utváření identity regionu*. Brno: Ústav zemědělské ekonomiky a informací.
- FORET, M., FORETOVÁ, V. (2001): *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0207-X.
- GECSE, D. (2013): *Historie českých komunit v Rumunsku*. V Praze: Herrmann & synové. ISBN 978-80-87054-31-4.
- HENDL, J. (2005): *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
- HESKOVÁ, M. (2006): *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-948-3.
- HLADKÁ, J. (1997): *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada. ISBN 8071694762.
- HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ, D. (2014): *Transformace venkova: turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-537-1.
- HRABÁNKOVÁ, M., HÁJEK, T. (2002): *Management cestovního ruchu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta. ISBN 80-7040-580-5.
- HRALA, V. (2002): *Geografie cestovního ruchu*. 4. upr. vyd. Praha: Idea servis. ISBN 80-85970-79-1.
- INDROVÁ, J. (2004): *Cestovní ruch I*. Praha: Oeconomica. ISBN 8024507994.
- KLVAČ, P., BUČEK, A., LACINA, J. (2011): *Příroda a krajina v okolí Svaté Heleny*. Drnovice: Občanské sdružení Drnka. ISBN 978-80-904591-1-3.

- KOČMAN, J., KONFRŠT, J. (2011): *Vyprávění o Banátu: povídání s Janem*. Marčovice: Euroservice 1999. ISBN 978-80-903870-2-7.
- LANGHAMMEROVÁ, J., KVAČEK, J., MAŠEK, P., MEVALDOVÁ, H. (2009): *Český Banát: život a tradice českých obyvatel rumunského Banátu*. Praha: Národní muzeum. ISBN 978-807-036-250-1.
- MIRVALD, S. (1996): *Geografie cestovního ruchu*. Vyd. 3. upr. Plzeň: Západočeská univerzita. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7082-288-0.
- NAVRÁTIL, J. (2012): *Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa: aplikovaná geografie cestovního ruchu na příkladu vody v turistických regionech jižní Čechy a Šumava*. Praha: Alfa. ISBN 978-80-87197-50-9.
- PARMOVÁ, D., DVOŘÁK, V., FRKOVÁ, I. (2013): *Kapitoly z cestovního ruchu pro praxi*. České Budějovice: Chance in Nature - Local Action Group. ISBN 978-80-7394-406-3.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 978-80-7201-880-2
- STŘÍBRNÁ, M. (2005): *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press. ISBN 80-86726-14-2.
- SVOBODA, J., DOKOUPIL, I. (2009): *Banát: turistický a vlastivědný průvodce českým Banátem*. Vyd. 3. Brno: Kudrna. Kudrnovy průvodce světem. ISBN 978-80-260-0263-5.
- ŠKODOVÁ PARMOVÁ, D. (2007): *Agroturistika*. České Budějovice: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita. ISBN 978-80-7394-009-6.

7.2 Internetové zdroje

- [1] Udržitelný cestovní ruch. [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z:
<http://www.eden-czechtourism.cz/udrzitelny-cestovni-ruch/>
- [2] Češi v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.gernik.eu/index.php/%C4%8Ce%C5%A1i_v_Ban%C3%A1tu
- [3] Poloha obce - Sv. Helena. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
<https://www.svata-helena.eu/poloha.htm>
- [4] Svatá Helena. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm
- [5] Sčítání obyvatel v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.gernik.eu/index.php/%C4%8Ce%C5%A1i_v_Ban%C3%A1tu
- [6] Obec Gernik. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
<http://www.gernik.eu/index.php/On%C3%A1s>
- [7] Gernik. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm#gernik
- [8] Rovensko. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm#rovensko
- [9] Bígr. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm#bigr
- [10] Eibental. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm#eibental
- [11] Šumice. [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm#sumice
- [12] Pomoc krajanům. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/pomoc_krajanum_dalsi.htm
- [13] Člověk v tísní. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z:
<https://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/rumunsko/obziva-a-zajisteni-potravy-11>

- [14] Festival Banát. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z:
<http://www.festivalbanat.cz/pomoc-banatu>
- [15] Dům zahraniční spolupráce. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z:
<http://www.dzs.cz/cz/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici/obecne-informace-ucitele-u-krajanu/>
- [16] Ubytování. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
<http://www.banat.cz/ubytovani.htm>
- [17] Stravování. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
<http://www.banat.cz/stravovani.htm>
- [18] Turistika. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
<http://www.banat.cz/turistika.htm>
- [19] Cykloturistika [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z:
<http://www.banat.cz/cykloturistika.htm>
- [20] Zásady chování. [online]. [cit. 2017-03-11]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/zasady_chovani.htm
- [21] České vesnice. [online]. [cit. 2017-03-11]. Dostupné z:
http://www.banat.cz/ceske_vesnice.htm
- [22] Ceník – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://www.dovolena-banat.cz/cenik.html>
- [23] Ubytování – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://www.dovolena-banat.cz/ubytovani.html>
- [24] Hospoda – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://www.dovolena-banat.cz/hospoda.html>
- [25] Služby a expedice – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://www.dovolena-banat.cz/sluzby-expedice.html>
- [26] Festival – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://dovolena-banat.cz/festival.html>

- [27] Atlas – Dovolená v Banátu. [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z:
<http://dovolena-banat.cz/atlas-banatu-stand-se-soucasti-20161212>
- [27] CK Kudrna [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z:
<http://www.kudrna.cz/rumunsko/>
- [28] CK KM. [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z:
<http://dovolenavrumunsku.cz/zajezdy-do-ceskych-vesnic-v3-banatu/>
- [29] Expres Hrůza. [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z:
<http://www.expreshruza.cz/>
- [30] Hippoturistika. [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z:
<http://www.banat.cz/kone.htm>

8 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník pro turisty

Dobrý den,

jmenuji se Martina Havlíčková a druhým rokem studuji obor Agropodnikání na Zemědělské fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila *Turismus ve vesnicích rumunského Banátu*. Tímto dotazníkem bych Vás chtěla poprosit o vyplnění a pomoc s šetřením.

Děkuji za spolupráci!

Věk:

Pohlaví:

Bydliště:

1) Odkud jste se dozvěděli právě o Banátu?

- internet
- noviny
- televize
- jiné:

2) Proč jste si vybrali Banát jako turistický cíl?

- tradiční zemědělství
- místní zvyky a tradice
- příroda
- poznání zdejších obyvatel
- jiné:

3) Co byste chtěli na Banátu vylepšit?

4) Co naopak zachovat?

5) Co Vás na Banátu nejvíce zaujalo?

6) Jaké služby jste využili?

- práce na statku
- vyjížďka na povozu
- organizovaný výlet
- ubytování u místních
- kemp
- jiné:

7) Ochutnali jste nějaký lokální produkt?

8) Jaká si myslíte, že je udržitelnost oblasti?

- malá
- velká
- limitující

9) Jakým dopravním prostředkem jste se do Banátu dostali?

- bus
- vlak
- letadlo
- osobní automobil
- jiné:

10) Chtěli byste se do Banátu vrátit?

- ano
- ne
- možná

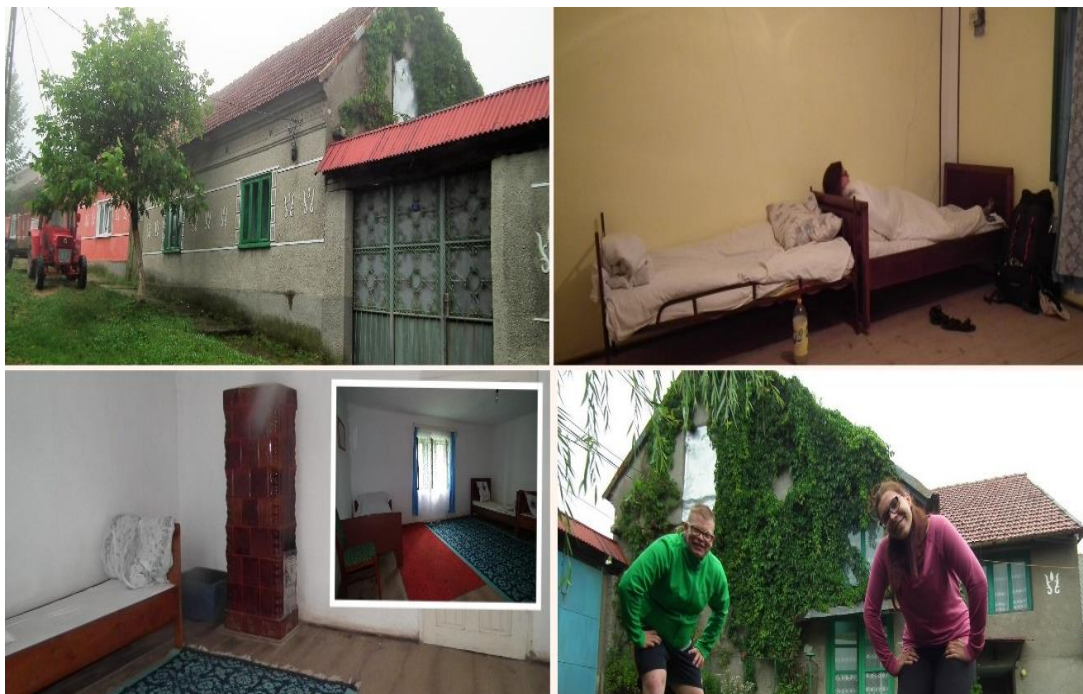
Příloha č. 2: Ukázka jednotlivých domů

Obrázek č. 1: Dům č. 1 – Gerník

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek č. 2: Dům č. 2 – Rovensko

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek č. 3: Dům č. 3 – Rovensko

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek č. 4: Dům č. 4 – Bígr

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 3: Ukázka sociálního zařízení

Obrázek č. 5: Koupelny – Gernik, Bígr, Rovensko

Zdroj: vlastní šetření

Obrázek 6: Koupelna – Rovensko

Zdroj: vlastní šetření

Příloha č. 4: Informační prospekt

V roce 1823

se po Dunaji vydali čeští kolonisté do tehdejšího pohraničního pásma rakouské monarchie, aby zde v horách založili vesnice a těžili dřevo. Dnes jich tady žije kolem 2000 v šesti ryzě českých vesnicích (Svatá Helena, Gerník, Rovensko, Eibental, Bigr, Sumice). Do dnešních dnů si Češi dokazují uchovat svůj jazyk, kulturu a zvyky. Vzniklo tak unikátní prostředí české komunity obklopené Rumuny.

Šetrné tradiční zemědělství zachovalo neporušenou krajinu s množstvím živočišných i vzácných rostlin a s výhledy, které připomínají Ladovy obrázky. Množství jezek, krásných potůčků a skalních útvarů tvoří společně se zachovalou lidovou architekturou salaš a vesnic unikátní prostředí ideální pro odpočinek, rekreační sport nebo rodinnou dovolenou. Turisté můžou využít ubytování v soukromí u domácích nebo v samostatných chalupách připravených pro návštěvníky v každé vesnici. Stravování lze rovněž zajistit u krajanů. Katalog ubytovacích kapacit najdete na www.banat.cz.

Pro turisty

Je ve všech českých vesnicích připraveno ubytování v soukromí v českých staveních. Je ale třeba počítat s tím, že podmínky v rumunských horách jsou skromné. Pro turisty je ale vždy k dispozici čistý suchý záchod, sprcha s teplou vodou a rodinná pohoda českých domácností. Hospodáři jsou schopni zajistit i stravování pro vlastní zásob. Rumunské zásobovny, a tak není nutné měrné zásoby potravin. hospoda s nabídkou kvalit. hosty, většinou ze svých obchody jsou slušné vozit s sebou nad. V každé vesnici je nho piva.

BANÁT

romantická dovolená u krajanů v Rumunsku

Turistik
Koňské stezky
Cykloturistik
Agroturistik
České prostředí

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

historie

rodinná rekreace

ubytování

stravování

www.banat.cz

České vesnice

se nacházejí v horách ukončených karpatskými obluky. Nádherné členité karpatské masiv rozkládající se nad Dunajem nabízí ideální podmínky pro pěší turistiku, cykloturistiku i výjizdky na koních, kteří jsou i se sedly ve vesnicích k dispozici. České vesnice jsou propojeny kvalitně značenými turistickými cestami, které vedou kolem nejatraktivnějších míst s překrásnými výhledy, kolem jezek, vodních mlýnků a krásových kaňonů. Do těchto známých cestích lze na koních přijít i z vesnice do vesnice. Cykloturistům je k dispozici síť především polních cest vedoucích divokými a romantickými oblastmi kolem vesnic. Růžka Nera je celá dělá světo krásného kaňonu splavná a líká i méně zkušené vodáky.

Zvyky, tradice a způsoby

hospodaření, které si převedli z domova, si krajané v Banátu uchovali do dnešních dnů. Ve vesnicích se proto domluvíte čistou řečí, hospodyně vám nabídnou české koláče a řízky a večer spočnete v bubálovských duchách. Během pobytu můžete hospodáři pomoci hrabat seno, naučíte se dojit, kostit či mláti obilí, péct chleba nebo mlít na kamenných mlýncích. Vesničané se živi především prací na poli a proto je zde mnoho příležitostí, jak se do těchto prací zapojit. Kolem Dunaje ve vesnicích Berzáška a Lučková žijí menší české komunity, které se věnují rybaření na tomto evropském veletoce. Dunaj zde proráží karpatský oblouk a úžlí soutěska mluvíte řeky je ideálním místem k rybolovu.

Autem do Banátu

Cesta autem z Bena trvá přibližně 12 až 14 hodin, z toho přibližně 5 hodin v Rumunsku, problémy na hranicích už patří minulosti. Kromě odboček vedoucích přímo do vesnic se jede po asfaltových cestách vyšší třídy. Doporučená trasa (asi 1000 km): Praha - Brno - Bratislava - Rajka (přechod) - po dálnici kolem Budapešti - Szeged - hraniční přechod Cenad (maďarsky Kiszombor) - Temesvár (Timișoara) - Moravița - Oravița - Moldova Noua - a dále silnicí kolem Dunaje k vesnicím Svatá Helena, Gerník, Bigr a Eibental nebo v Oraviți odbočit na Bozoviti a dále na české vesnice Rovensko a Sumice.

Informace

Podrobné informace o možnostech ubytování, dopravě a o stravování najdete na adrese www.banat.cz nebo v informačním a rezervacím centru na e-mailové adrese ubytovani.banat@centrum.cz a na rumunském telefonním čísle +40 767 920 931 (paní Alena Gece ovládá češtinu).

Asistence

Odbornou asistenci pro ty, kteří by chtěli v Banátu podnikat, zajišťuje společnost Člověk v tísni o.p.s., mobil: 777 787 927 e-mail: ivo.dolcompile@clovectvisti.cz.

turistika

cykloturistika

agroturistika

rybaření

Zdroj: vlastní šetření